

REISELIVET I INNLANDET 2023

Et kunnskapsgrunnlag for reiselivsstrategien mot 2030

Foto: Ivar Østby Simonsen

Av Live Nerdrum, Sophie Emilie Sundt, Øyvind Handberg, Kristine Pedersen, Erik Jakobsen og Jonas Erraia

Forord

På oppdrag for Innlandet fylkeskommune har Menon Economics utarbeidet et kunnskapsgrunnlag for å sette mål og velge riktige strategier for reiselivssatsingen i Innlandet fram mot 2030. Vi har analysert verdiskapingen i reiselivsnæringen, det økonomiske bidraget fra tilreisende til fylket og anslått klimafotavtrykket til ulike segmenter tilreisende.

Oppdraget har vært ledet av Øyvind Nystad Handberg, med Live Nerdrum, Sophie Emilie Sundt og Kristine Engelhardt Pedersen som prosjektmedarbeidere. Erik Jakobsen har vært ansvarlig partner og Jonas Erraia kvalitetssikrer.

Menon Economics er et forskningsbasert analyse- og rådgivningsselskap i skjæringspunktet mellom foretaksøkonomi, samfunnsøkonomi og næringspolitikk. Vi tilbyr analyse- og rådgivningstjenester til bedrifter, organisasjoner, kommuner, fylker og departementer. Vårt hovedfokus ligger på empiriske analyser av økonomisk politikk, og våre medarbeidere har økonomisk kompetanse på et høyt vitenskapelig nivå.

Vi takker Innlandet fylkeskommune for et spennende oppdrag og for et godt samarbeid. Takk for nyttige kommentarer og innspill særlig fra Liv Bjerke, Liv Snartland Wilson og Børre Berglund (2469 Reiselivsutvikling). Vi takker også alle informanter for gode innspill underveis i prosessen. Forfatterne står ansvarlig for alt innhold i rapporten.

Februar 2025

Erik Jakobsen
Prosjektansvarlig
Menon Economics

Februar 2025

Øyvind Nystad Handberg
Prosjektleder
Menon Economics

Innhold

Sammendrag	3
1 Bakgrunn for og formål med rapporten	9
2 Metode	11
2.1 Analyse av reiselivsnæringene	11
2.2 Analyse av de tilreisende	12
Kartlegging av gjestedøgn i Innlandet	12
Forbruk per gjestedøgn	14
2.3 Analyse av tilreisende og fritidsboligbygging sitt klimafotavtrykk	15
3 Næringsperspektivet: reiselivsnæringens verdiskaping i Innlandet	17
3.1 Reiselivets utvikling og sammensetning	18
Reiselivsnæringen og det bredere næringslivet i Innlandet	18
Reiselivsnæringen per region	22
Reiselivsnæringen per kommune	25
3.2 Reiselivets lønnsomhet og robusthet	28
3.3 Skatteinntekter	31
4 Markedsperspektivet: det økonomiske bidraget fra de tilreisende til Innlandet	32
4.1 Oversikt over de tilreisende til Innlandet	32
Deltidsinnbyggere	35
Hotell	36
Camping	39
Utleie	41
4.2 Ringvirkninger av de tilreisendes forbruk	42
4.3 Ringvirkninger fra bygg og vedlikehold av fritidsboliger	47
5 Klimafotavtrykket til tilreisende og til fritidsboligbygging i Innlandet	51
5.1 Klimafotavtrykket til typer tilreisende til Innlandet	51
5.2 Klimafotavtrykket til fritidsboligbygging	54
Referanseliste	56
Vedlegg 1: Detaljerte resultater av verdiskapingsanalysen	57
Regionsfordelte nøkkeltall for reiselivsnæringen i 2023	57
Kommunefordelte nøkkeltall for reiselivsnæringen i 2023	58
Vedlegg 2: Estimering av gjestedøgn	62
Estimering av kommersielle gjestedøgn	62
Sensitivitetsanalyser for gjestedøgn på Airbnb	63
Vedlegg 3: Om Menons ringvirkningsmodell	64
Vedlegg 4: Nærmere om metoden for klimaanalyse	65

Sammendrag

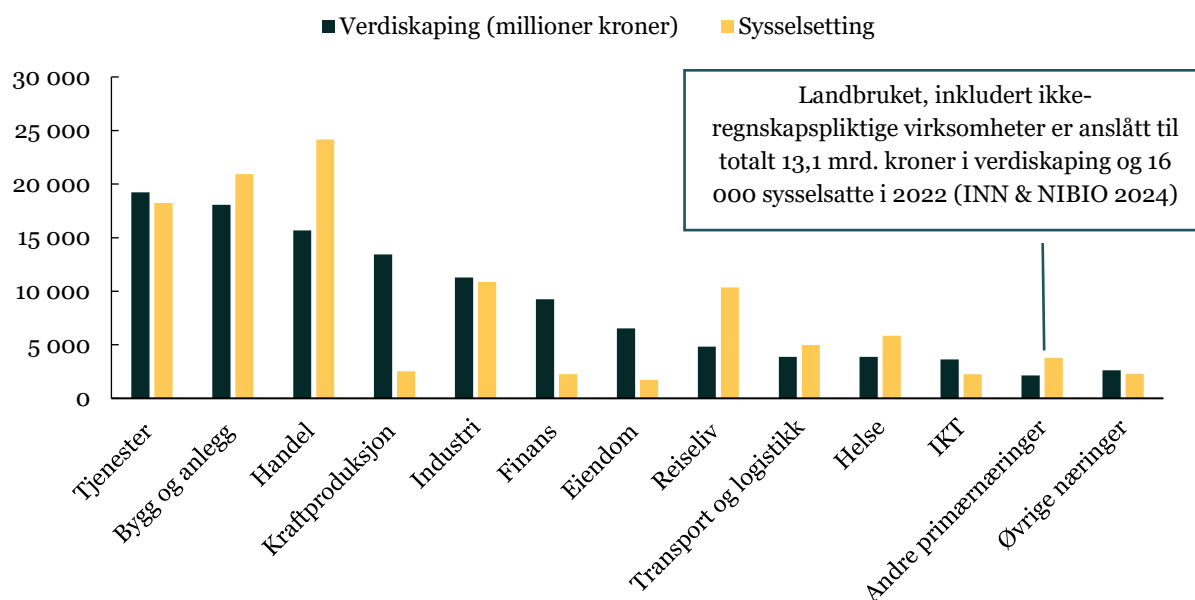
Et kunnskapsgrunnlag for ny reiselivsstrategi i Innlandet

Innlandet fylkeskommune utarbeider en reiselivsstrategi for Innlandet. Målet med strategien er å legge til rette for økt verdiskaping og konkurransekraft for reiselivsnæringen, i tillegg til å styrke lokalsamfunnene og ta hensyn til klimafotavtrykket til reiselivet. Denne rapporten er et kunnskapsgrunnlag for reiselivsstrategien. Rapporten gir oversikt over reiselivsnæringens økonomiske bidrag i fylket, fordelt på regioner og kommuner, og det anslår det økonomiske bidraget til ulike typer tilreisende. Til sist gir rapporten indikasjoner på klimafotavtrykket til typiske segmenter av tilreisende. Vi beskriver analyseresultatene og drøfter i begrenset grad resultatene utover å belyse usikkerheten i antagelser. Resultatene offentliggjøres også på [Innlandsstatistikk.no](https://innlandsstatistikk.no).

Reiselivsnæringens verdiskaping var om lag 4,8 mrd. kroner i 2023

Målt i verdiskaping¹ var reiselivsnæringen den åttende største næringen i Innlandet i 2023, se Figur A: Næringen bidro totalt med om lag 4,8 mrd. kroner i verdiskaping i 2023 og sysselsatte over 10 000 personer.

Figur A: Næringsfordelt verdiskaping og sysselsetting i Innlandet i 2023. Kilde: Menon Economics

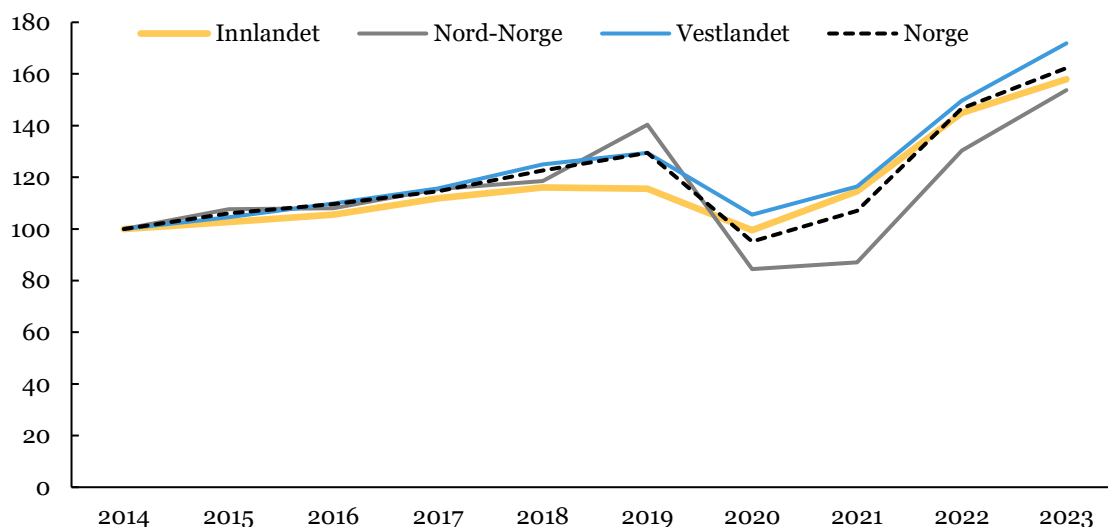
Målt mot andre destinasjoner i landet, er verdiskaping til reiselivsnæringen i Innlandet stor innen opplevelser (f.eks. alpinsentre) og i noen grad overnatting. Næringen har flest sysselsatte i Hamar-regionen og Lillehammer, mens veksten i verdiskaping de siste ti årene har vært sterkest i Sør-Østerdalen.

Utviklingen i reiselivsnæringens verdiskaping i Innlandet preges av en jevn vekst mellom 2014 og 2018, på til sammen 16 prosent, se Figur B. Som følge av koronapandemien falt verdiskapingen i 2020, men allerede i 2021 var det tilbake på 2019-nivå. Siden 2021 har reiselivet fortsatt med en solid vekst, og verdiskapingen i 2023 var betraktelig høyere enn i 2019. Sammenlignet med Nord-Norge, Vestlandet og Norge samlet var den relative veksten i Innlandet noe svakere i 2014-2019, mens forskjellen var

¹ Summen av lønnskostnader og bedrifters driftsresultat, korrigert for kapital slit og nedskrivninger.

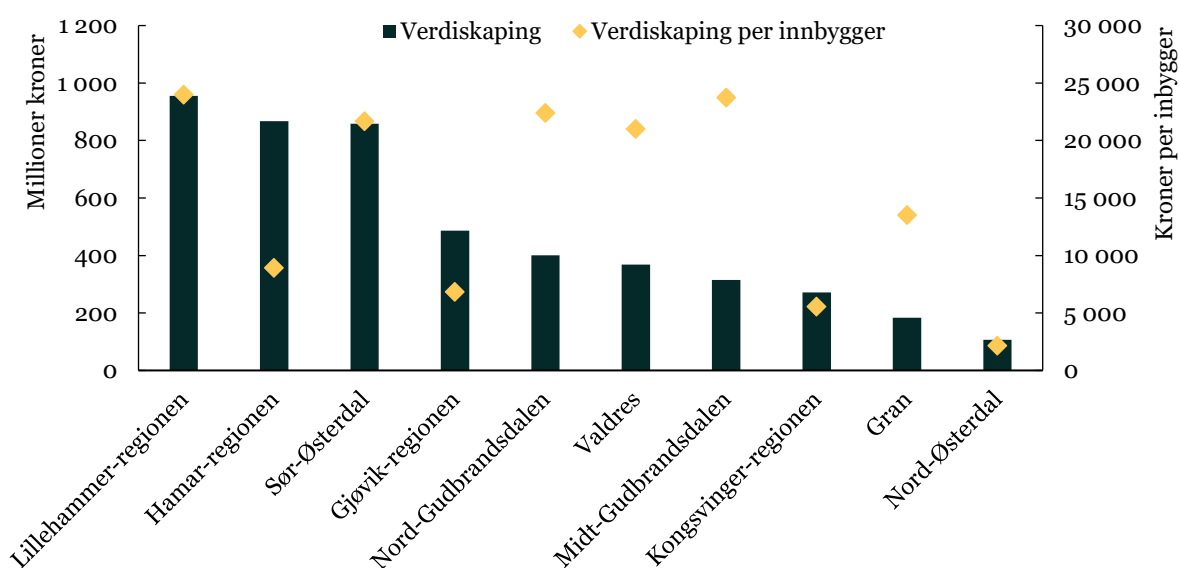
mindre mellom regionene i 2023. Innlandet sammenlignes med Vestlandet og Nord-Norge fordi de også har sterke reiselivsdestinasjoner med et stort volum norske og internasjonale tilreisende.

Figur B: Indeksert utvikling i verdiskaping for reiselivsnæringen i Innlandet, Nord-Norge, Vestlandet og Norge. 2014=100. Kilde: Menon Economics

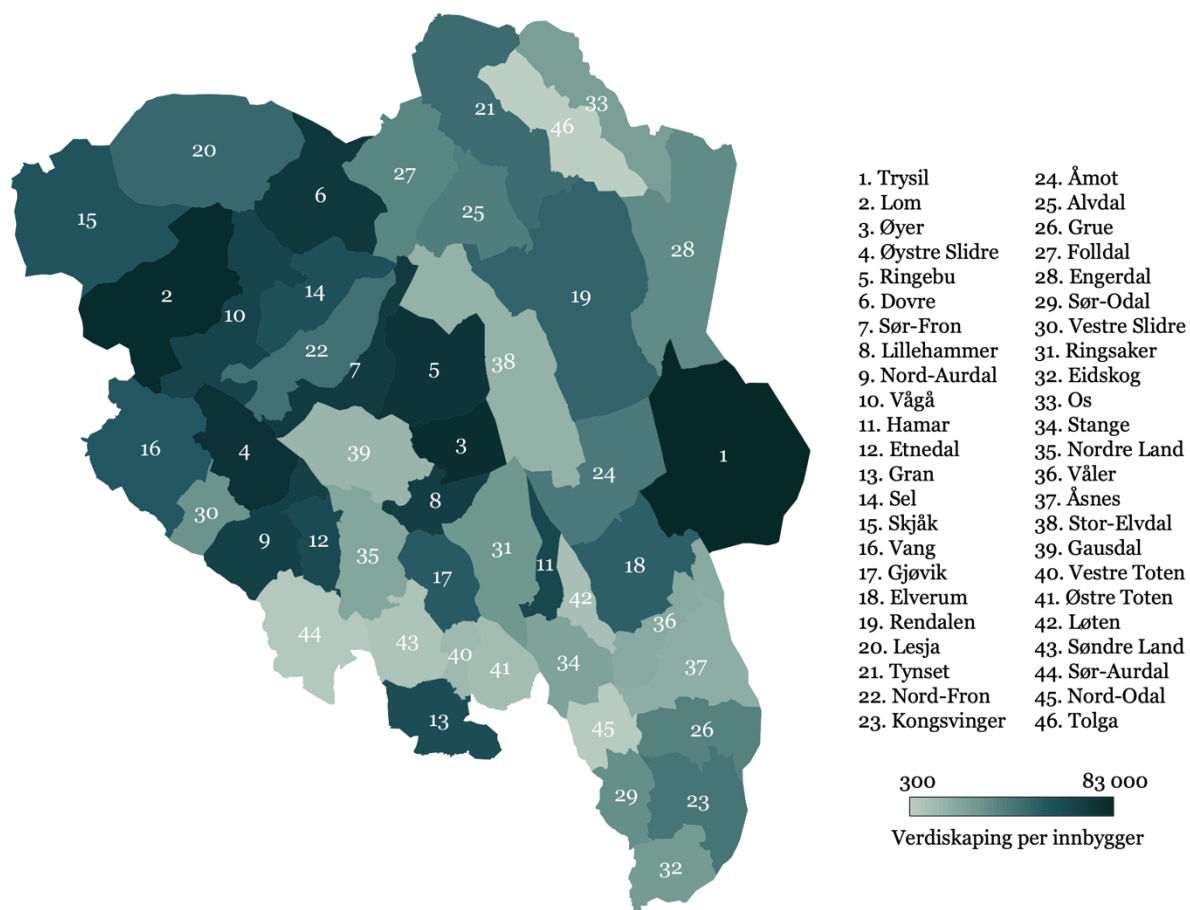
Innad i Innlandet viser vi i rapporten hvordan omsetning, verdiskaping, sysselsetting varierer mellom kommunene og de 10 regionene definert av interkommunale politiske rådene (IPR). Figur C viser verdiskapingen i reiselivet per IPR-region. Figuren viser at Lillehammer-regionen, Hamar-regionen og Sør-Østerdalen står samlet for over halvparten av verdiskapingen i fylket. Videre har Lillehammer-regionen den høyeste verdiskapingen per innbygger innen reiselivet. Midt-Gudbrandsdalen og Nord-Gudbrandsdalen er henholdsvis nest største og tredje største målt i verdiskaping per innbygger. Sør-Østerdal har hatt klart størst vekst i verdiskaping de siste 10 årene; siden 2014 har regionen hatt en absolutt vekst på 526 millioner kroner og en relativ vekst på 159 prosent. Det er Skistar i Trysil som i størst grad har bidratt til denne veksten.

Figur C: Reiselinnsnæringens verdiskaping per region. Kilde: Menon Economics

Variasjonen innad i Innlandet illustreres også på tvers av kommunene i Figur D. Kartet viser fordelingen av verdiskapingen i reiselivet per innbygger i de ulike kommunene. Det er betydelige forskjeller mellom kommunene; Trysil, Lom og Øyer har den høyeste verdiskapingen per innbygger: fra 52 000 til 83 000 kroner per innbygger, mens Tolga har lavest verdiskaping per innbygger.

Figur D: Verdiskaping per innbygger i reiselivsnæringen i de ulike kommunene i Innlandet i 2023. Mørkere farger indikerer høyere verdiskaping. Kilde: Menon Economics

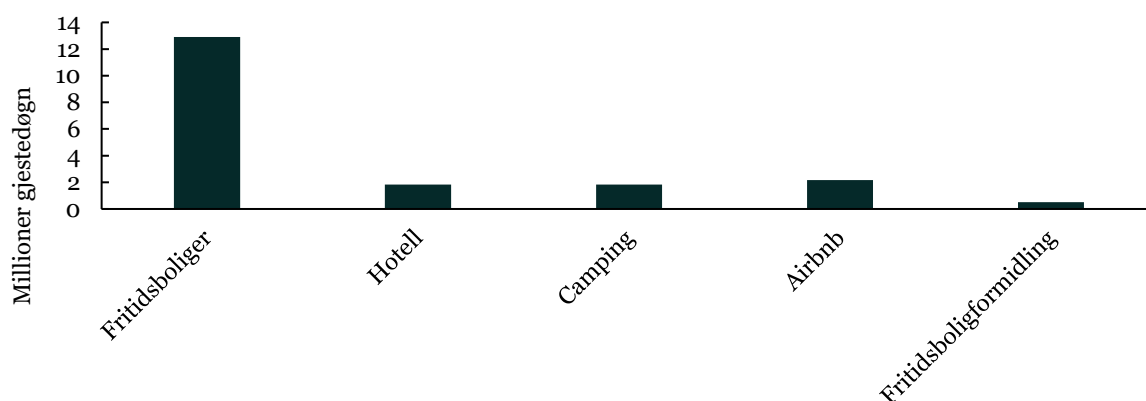

Deltidsinnbyggerne står for brorparten av gjestedøgn og verdiskaping i reiselivet i Innlandet

I en egen analyse av de tilreisende til Innlandet beregner vi ringvirkningene av tilreisendes aktiviteter i Innlandet. Det er særlig to viktige forskjeller mellom de to analysene: denne omfatter kun økonomisk aktivitet grunnet tilreisende og den inkluderer alt forbruk til de tilreisende, inkludert varehandel. Analysen over omfatter alle kundegrupper, inkludert lokalbefolkningens kjøp av reiselivsprodukter, men kun innenfor reiselivsnæringen.

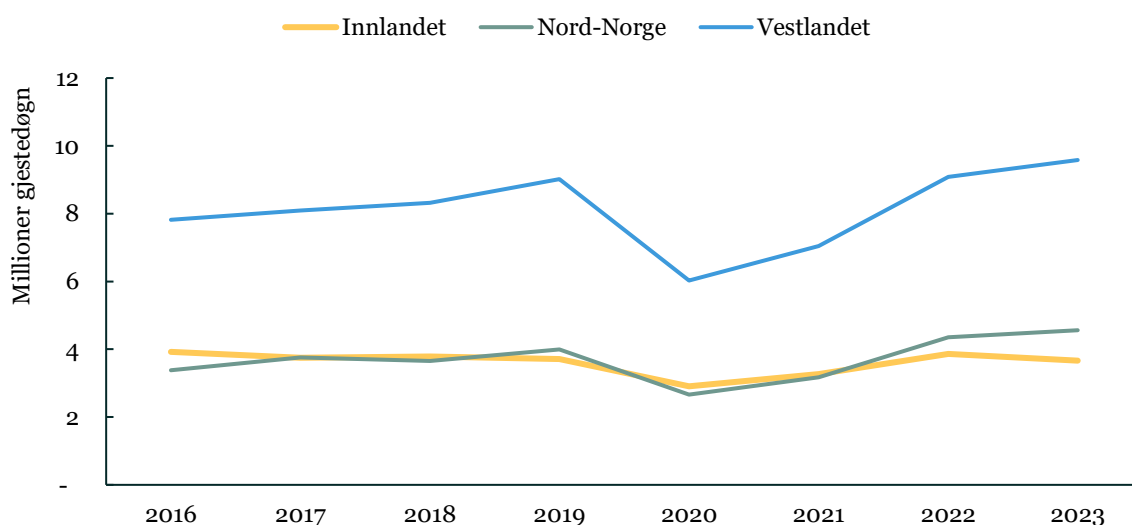
Gjestedøgn er sentralt for å beregne ringvirkningene av de tilreisende. Det eksisterer ikke tilgjengelig og systematisk statistikk for gjestedøgn på tvers av segment og kommune eller region, slik at vi har estimert dette basert på en rekke ulike kilder. Figur D oppsummerer våre estimerte gjestedøgn i Innlandet i 2023 per segment. Figuren viser at overnattinger i fritidsboliger dominerer; disse står for om lag 2/3 av gjestedøgnene. Hotell, camping og Airbnb står for om lag 10 prosent av gjestedøgnene hver, mens fritidsboligformidling står for om lag tre prosent.

Figur D: Gjestedøgn i 2023 per segment. Kilde: SSB, matrikkelen, fritidsboligundersøkelser, AirDNA og Menon Economics

Utviklingen i Innlandet for gjestedøgn i Innlandet på hotell, camping og hyttegrender har vært relativt stabil mellom 2016 og 2023. Antall gjestedøgn er likevel noe lavere i 2023 med 3,7 millioner gjestedøgn mot 3,9 millioner i 2016. Nord-Norge og Vestlandet har hatt en vekst i gjestedøgn i 2023, mens Innlandet har hatt en svak nedgang.

Figur E: Utvikling i gjestedøgn på hotell, camping eller hyttegrender/vandrerheimer for Innlandet, Nord-Norge² og Vestlandet. Kilde: SSB

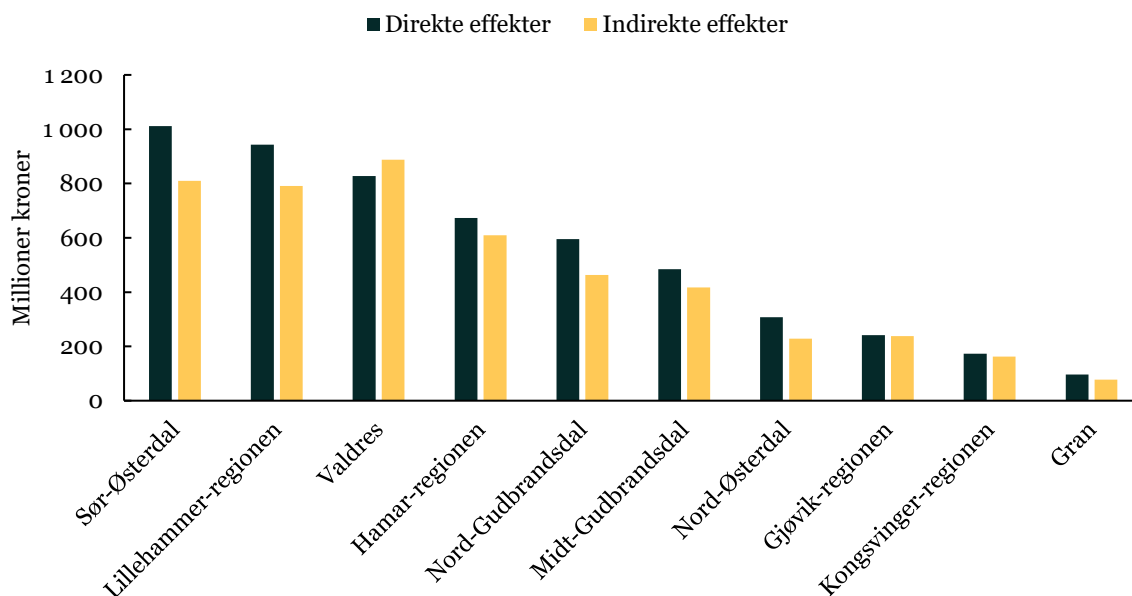
Deltidsinnbyggerne (tilreisende til fritidsboliger utenfor egen bosted-kommune) bidrar mest til forbruk og verdiskaping i fylket, drevet av at de står for om lag 2/3 av gjestedøgnene. Segmentet har det laveste døgnforbruket av de ulike kategoriene tilreisende. Yrkesreisende og ferierende på hotell har de største døgnforbrukene, etterfulgt av de som leier fritidsboliger eller leiligheter.

Figur F oppsummerer beregnede verdiskapingseffekter fra tilreisendes forbruk i 2023 fordelt på IPR-regioner. Alle de direkte effektene tilfaller Innlandet, mens de indirekte effektene (bakover i verdikjeden) kan finne sted både i Innlandet eller landet for øvrig. Summen av ringvirkningseffektene er 5,4 milliarder kroner i direkte verdiskapingseffekter og 8 200 i direkte sysselsettingseffekter. Dette

² I tallgrunnlaget fra SSB mangler det tall for enkelte måneder for Finnmark. For Nord-Norge vil tallene derfor være noe underestimerte. Det er også noe variasjon i hvor mange tall som mangler per år, så utviklingen er ikke nødvendigvis helt presis.

er altså ringvirkninger som finner sted i Innlandet fylke. Effektene anslås størst i Sør-Østerdalen, Lillehammer-regionen og Valdres. Det er noe variasjon i forholdet mellom direkte og indirekte effekter. Blant annet har Nord-Østerdal relativt lite indirekte verdiskaping sett mot den direkte verdiskapingen, mens det motsatte er tilfellet for Valdres. Lavere verdiskaping- og sysselsettingstall enn for næringsanalysen kan grunne i at næringsanalysen også inkluderer forbruk fra bosatte.

Figur F: Direkte og indirekte verdiskapingseffekter fra tilreisendes forbruk i 2023 per region.
Kilde: Menon Economics

Verdiskaping fra bygg- og anleggsvirksomhet grunnet fritidsboliger kommer i tillegg, som er et betydelig bidrag til økonomien, særlig fra rehabilitering, oppgradering og tilbygg (ROT-markedet).

Det er betydelig forskjeller i klimafotavtrykket fra ulike gjestesegment

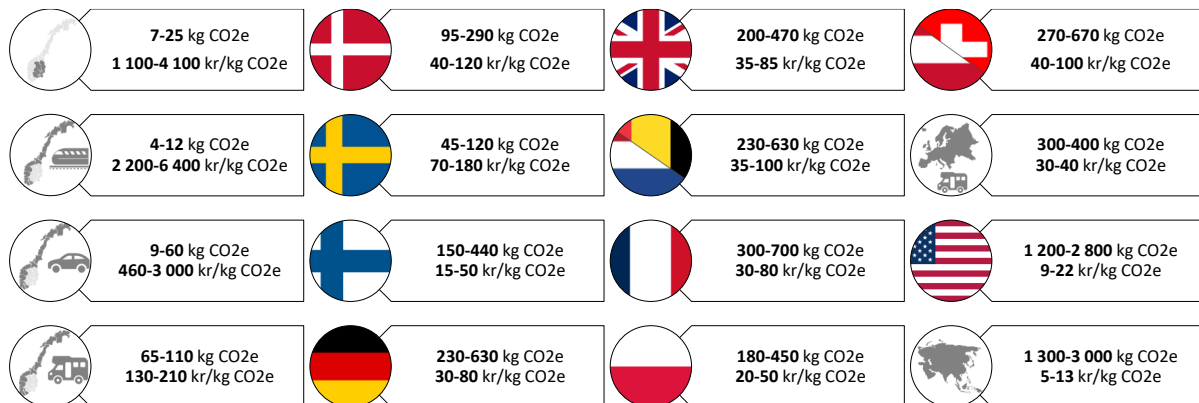
Vi gir indikasjoner på utslippene av klimagasser som følger av ulike gjestesegmenter og for fritidsboligbygging. I praksis vil utslippene variere sterkt innad i gjestesegmenter og variere med hvor fritidsboligene velges å bygge, materialvalg, m.m. Indikasjonene gir likevel viktige pekepinner på *typiske* utslipp fra ulike segmenter reiselivet kan rette seg mot.

For **gjestesegmentene** er målet å gi et grunnlag for å vurdere hvilke markeder og segmenter som er mer hensiktsmessig å rette seg mot i et globalt klimaperspektiv. Figur G viser beregnede klimafotavtrykk til 16 utvalgte gjestesegmenter til Innlandet. Segmentene defineres av hvor de reiser fra, hvilke transportmidler de reiser med og hvilket forbruk de har. Fire av gjestesegmentene er norske tilreisende og ni er tilreisende fra land i Europa, samt «den europeiske bobilturisten» som et eget segment. Typisk tilreisende fra USA og Asia er egne segmenter. Figuren viser det totale utslippet per segment som følger av reisen til og fra Innlandet. Dette inkluderer den totale reisen fra startdestinasjon og til Innlandet. Videre viser figuren hvor mye hver gjest i segmentet forbruker per utslipp. Indikatoren forbruk per utslipp hensyntar at tilreisende til Innlandet kan være på gjennomreise, slik at ikke hele utslippet fra reisen hjemmefra nødvendigvis bør tilskrives klimafotavtrykk i Innlandet.

Klimafotavtrykket til ulike segmenter tilreisende varierer stort, også målt relativt til kroner lagt igjen i Innlandet. Vår definerte norske togturist gir et utslipp på 4-12 kg CO₂e per besøk og 2 200-6 400 kroner i forbruk per kg CO₂e. På andre siden av skalaen anslår vi at vår definerte asiatiske tilreisende gir et utslipp på 1,3-3 tonn CO₂e per besøk og 5-13 kroner i forbruk per kg CO₂e. Selv om det er usikkerheter

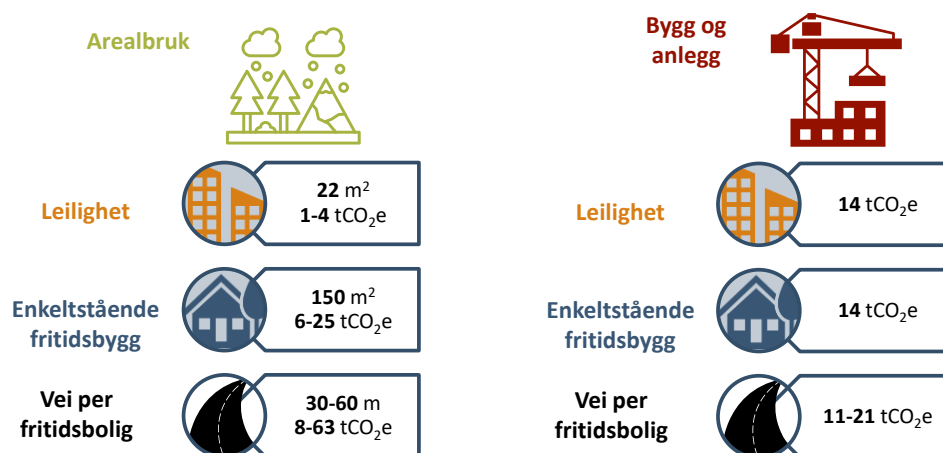
ved indikasjonene peker de tydelig på at norske tilreisende er langt mer klimavennlig enn utenlandske: per kg CO₂e får Innlandet igjen om lag 200-500 ganger så mye i økonomisk aktivitet for norske tog-turister og Østlendinger generelt enn gjestesegmentene som reiser lengst.

Figur G: Beregnet klimafotavtrykk per gjestesegment. Oversikten viser totalt utslipp fra transport per besøk og forbruk relativt til utslipp.

For **fritidsboliger** er målet å vise klimafotavtrykket fra fritidsboligbygging i Innlandet. Det inkluderer både utslipp fra arealbruksendringer og fra bygge- og anleggsvirksomheten. Både utslipp fra selve fritidsboligbygg og fra tilhørende veiinfrastruktur inkluderes i klimafotavtrykket. Resultatene oppsummeres i Figur H.

Figur H: Anslått klimafotavtrykk fra fritidsboligbygging: per fritidsbolig (leilighet eller enkeltstående fritidsbolig), fra arealbruksendringer og bygg- og anleggsvirksomhet

Figuren viser at det er betydelig lavere utslipp fra arealbruksendringer for leiligheter enn enkeltstående fritidsboliger (om lag 1/6), men at utslippet fra veiens arealbeslag (som ligner for leilighet og bygg) er potensielt langt større per fritidsbolig enn for selve bygget. For utslipp fra bygg- og anleggsvirksomhet er utslippene i hovedsak noe større enn for arealbruksendringene per fritidsbolig, særlig for leiligheter. Her legger vi til grunn at utslippene fra leilighetsbygging og enkeltstående bygg er tilnærmet like. Utslipp fra veianlegging er i samme størrelsesorden per fritidsbolig som for bygg.

Legger vi sammen disse tallene kommer vi fram til utslipp i størrelsesorden 33-102 tonn CO₂e per bygde leilighet og 39-123 tonn CO₂e per bygde enkeltstående fritidsbolig. Spennet indikerer det usikre veibehovet og hvilke naturarealer det bygges i.

1 Bakgrunn for og formål med rapporten

Denne rapporten er et kunnskapsgrunnlag for ny reiselivsstrategi i Innlandet. Rapporten gir oversikt over reiselivsnæringens økonomiske bidrag til fylket, fordelt på regioner og kommuner, og det anslår det økonomiske bidraget til ulike typer tilreisende, inkludert deltidsinnbyggerne. Til sist gir rapporten indikasjoner på klima-fotavtrykket til typiske segmenter av tilreisende.

Innlandet fylkeskommune utarbeider en ny reiselivsstrategi for Innlandet. Strategien skal vedtas i fylkestinget før sommeren 2025. For å utvikle en god og målrettet strategi er det behov for et kunnskapsgrunnlag om reiselivets økonomiske og miljømessige avtrykk i Innlandet. Denne rapporten beskriver analyseresultatene våre og drøfter i begrenset grad resultatene utover å belyse usikkerheten i antagelser. Resultatene offentliggjøres også på [Innlandsstatistikk.no](https://innlandsstatistikk.no).

For å svare på Innlandets fylkeskommunes kunnskapsbehov har vi gjennomført en tredelt analyse, som presenteres i følgende kapitler:

1. I kapittel 3 beskriver vi **verdiskapingsanalysen** vår av reiselivet i Innlandet. Dette er et næringsperspektiv på reiselivet, hvor vi beskriver og vurderer sentrale økonomiske karakteristikk ved de relevante bedriftene, inkludert hvordan det varierer på tvers av regioner og kommuner i fylket.
2. I kapittel 4 beskriver vi en **analyse av de tilreisende og hvilke verdier de bidrar til**. Dette er et markeds- eller gjesteperspektiv på reiselivet, hvor vi altså viser hvordan ulike grupper med tilreisende og deltidsinnbyggerne bidrar med økonomisk aktivitet i Innlandet, og hvordan det varierer på tvers av regioner og utvalgte kommuner i fylket.
3. I kapittel 5 beskriver vi våre beregninger av **klimafotavtrykket** til ulike segmenter med tilreisende og til fritidsboligbygging i fylket. Analysen indikerer hvilke segmenter er hensiktsmessige å tiltrekke seg i et klimaperspektiv.

I neste kapittel beskriver vi metodene og datagrunnlaget for å gjennomføre hver av de tre analysene. På neste side definerer vi sentrale begreper brukt i rapporten.

Sentrale begreper i rapporten

Deltidsinnbyggere: Personer og eventuelt andre i husstanden som eier og bruker fritidsboligen sin. Personer hvis bosted og fritidsbolig er i samme kommune (for de kommunevise analysene) eller region (for de regionale analysene) omfattes ikke av deltidsinnbygger-begrepet i våre analyser.

Driftsmargin: Driftsresultatet i prosent av driftsinntektene.

Formidlingsbransjene: den delen av reiselivsnæringen som omfatter transport og formidling.

Fritidsbolig: Hus i privat eie som ikke er bosted, men fortrinnsvis brukes på fritiden. I matrikkelen er dette bygningstypekode 161, 162 og 163. Fritidsboligene kan være enkeltstående bygg eller en enhet i et større bygg («leilighet»). Enheter kun for kommersiell utleie behandles ikke som fritidsbolig i denne analysen, se definisjon av «utleie» under.

Innholdsbransjene: den delen av reiselivsnæringen som omfatter overnatting, servering og opplevelser.

Klimagassutslipp: Utslipp av klimagasser (målt i CO₂-ekvivalenter). Vi beregner utslipp uavhengig av klimagassregnskap, slik at utslipp både innenfor og utenfor fylkesgrensene inkluderes i analysene. Vi fokuserer på klimagassutslipp fra transport.

Region: I denne rapporten viser «region» til regionene definert av de interkommunale politiske rådene (IPR). Det er 10 IPR-regioner i Innlandet.

Reiselivsnæringer: Vi definerer reiselivsnæringen til å bestå av alle bransjer som til sammen utgjør de mest sentrale produktene og tjenestene ved en reise: Overnatting, transport, servering, opplevelser og formidling. Dette spesifiseres nærmere i kapittel 3.

Ringvirkninger: Ringvirkninger viser til den økonomiske effekten en økonomisk impuls har i hele verdikjeden. Ringvirkninger deles opp i direkte og indirekte effekter. Direkte effekter viser til den verdiskapingen og sysselsettingen som forbruker legger grunnlag for direkte i bedriftene der forbruket finner sted. I denne analysen vil det gjelde for eksempel hoteller, restauranter og dagligvarebutikker. Alle de direkte effektene i analysen finner sted i bedrifter i Innlandet. Når de tilreisende handler i reiselivsbedriftene på en destinasjon bidrar dette i tillegg til økonomiske effekter i leverandørkjeden til disse bedriftene. Dette omtales som indirekte effekter og disse finner sted i hele Norge, der kun en del tilfaller Innlandet.

Soliditet: Egenkapital i prosent av totalkapital (med andre ord det motsatte av gjeldsgrad).

Sysselsatte: Antall personer ansatt i både heltids- og deltidsstillinger.

Tilreisende: Personer som overnatter på hotell, campingplass, i egen fritidsbolig (se «deltidsinnbygger») eller i leid fritidsbolig (se «utleie») i Innlandet. «Gjest» og «tilreisende» er synonyme i denne rapporten. Tilreisende inkluderer ikke dagsturister.

Egenkapitalrentabilitet: Årsresultat i prosent av gjennomsnittlig egenkapital. Dette er en parameter som viser den gjennomsnittlige avkastningen et selskap oppnår på sin egenkapital.

Utleie: Utleie av fritidsboliger og kommersielle utleieenheter via egne plattformer, for eksempel [Skistar](#) (fritidsboligformidling), og via Airbnb. Utleie via Finn.no, booking.com eller andre plattformer er ikke inkludert i denne kategorien grunnet manglende data. Hoteller og campingplasser som bruker slike plattformer er inkludert i analysen gjennom rapportert overnatting til SSB.

Verdiskaping: Verdiskapingen i en bedrift eller region er definert som summen av lønnskostnader og bedriftens driftsresultat, korrigert for kapitalslit og nedskrivninger. Med andre ord kan verdiskapingen forstås som summen av bedriftens avkastning som går til henholdsvis arbeidstakere (lønn), kapitaleiere (overskudd), kreditorer (renter) og stat og kommune (skatt). Dette er også kjent som bruttoprodukt eller BNP. Verdiskaping er en av de mest sentrale samfunnsøkonomiske størrelser fordi det er den som legger grunnlag for velferd gjennom forbruk og skatter.

2 Metode

Denne rapporten er et resultat av omfattende datainnsamling og bearbeiding. Verdiskapingsanalysen av reiselivsnæringene baserer seg i hovedsak på regnskapsdata og vi benytter Menons ringvirkningsmodell. Det viktigste grunnlaget for den økonomiske analysen av de tilreisende er antall gjestedøgn av de tilreisende og deres forbruk. For klimaanalysen utgjør valg av transportmiddel, utslippsfaktorene og antatt reiseavstand sammen med forbruk per gjest per reise det viktigste grunnlaget.

Denne rapporten presenterer resultater for tre separate analyser, se Figur 2-1. I dette kapitlet beskriver vi metodene som ligger til grunn for hver av analysene. Der metodene gir usikkerheter eller mulig skjevheter i resultatene påpeker vi dette.

Figur 2-1: Rapportens tre analyser og sentrale datakilder

1) Næringsperspektivet: Verdiskapingsanalyse av reiselivsnæringene

Basert på regnskapsdata for definerte reiselivsnæringer
Inkluderer forbruk av bosatte, f.eks. til heiskort

2) Markedsperspektivet: Analyse av de tilreisende

Basert på forbruksundersøkelser og statistikk over gjestedøgn
Inkluderer forbruk utenfor reiselivsnæringene, hovedsakelig innen handel, f.eks. dagligvarehandel.

3) Klimaanalyse: klimagassutslipp fra segmenter av tilreisende og fra fritidsboligbygging

Utslipp fra transport for definerte segmenter
Utslipp fra fritidsboligbygging og arealbruksendringer

2.1 Analyse av reiselivsnæringene

Analysen av reiselivsnæringene baseres på regnskapsdata for relevante virksomheter i Innlandet. Først definerer vi hvilke virksomheter som er en del av reiselivsnæringen i Innlandet, deretter identifiserer og beregner vi de sentrale økonomiske størrelsene for disse virksomhetene: omsetning, driftsmargin, sysselsatte, verdiskaping, soliditet og egenkapitalrentabilitet, som vi aggregerer opp til ulike geografiske nivå (kommune, region og fylke) og bransje (overnatting, servering, opplevelse, formidling og transport). Regnskapsdataene kvalitetssikres.

Vi definerer relevante virksomheter å være følgende:

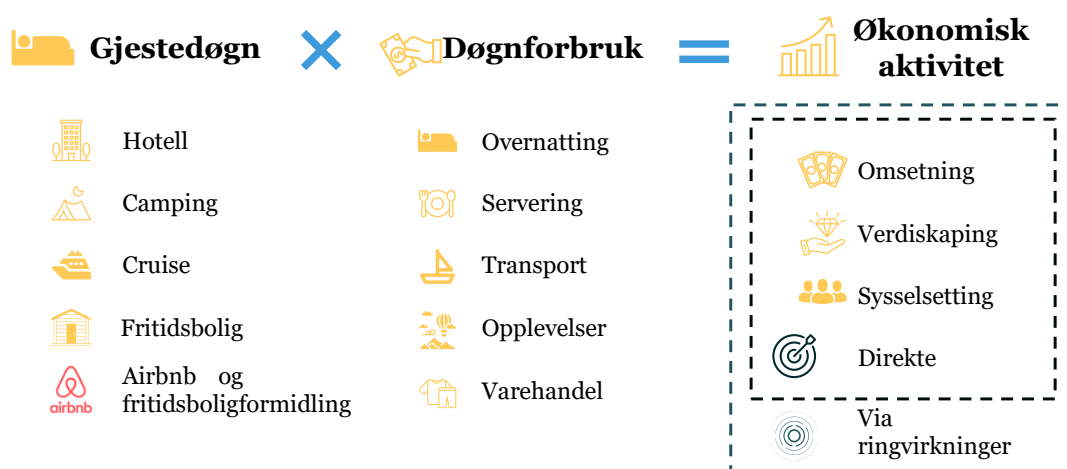
- **Overnatting:** hoteller, pensjonater, moteller, campingplasser, vandrerhjem, ferieleiligheter, turisthytter og annen overnattingsvirksomhet.
- **Servering:** restauranter, kafeer, gatekjøkken og drift av barer og puber.
- **Opplevelser:** inneholder de aktivitetene som brukes av personer på reise. Dette er opplevelsesaktiviteter, fornøyles- og temaparker, alle typer museer og historiske bygninger og severdigheter, botaniske og zoologiske hager, taubaner og skiheiser. De samme aktivitetene vil også benyttes av lokalbefolkningen.
- **Formidling:** reisebyråer, turistkontorer, reisearrangørvirksomhet og reiseledere.
- **Transport:** bedrifter som frakter passasjerer med jernbane, turbiltransport, leiebiler og taxi. Transport som i hovedsak betjener lokalbefolkningen, som rutebusser og skolebusser, er ikke inkludert.

Vi benytter regnskapsdata for siste tilgjengelige år (2023) som er rapportert til Brønnøysundregisteret. Det inkluderer alle virksomheter som er rapporteringspliktige til foretaksregisteret. Virksomheter som ikke er rapporteringspliktige er altså ikke inkludert, som enkeltmannsforetak. Innen reiselivsnæringen vil det kunne være et visst antall virksomheter som ikke er rapporteringspliktige. Disse virksomhetenes bidrag til økonomien gjennom tilreisendes forbruk er imidlertid omfattet i analyse 2).

2.2 Analyse av de tilreisende

For å forstå de tilreisende og hvilke økonomiske effekter de bidrar til, må vi først kartlegge omfanget av ulike grupper tilreisende. Dette første steget er viktig både for å forstå reisemålet og gjestene som kommer dit, men også fordi ulike typer tilreisende (segmenter) har ulikt forbruk. Forbruket er ulikt både med henblikk på hvor mye penger de bruker per døgn og hva de bruker penger på.

Figur 2-2: Illustrasjon av analysestegene

Neste steg i analysen vår er å kartlegge forbruket til de ulike typene tilreisende for så til slutt å beregne det totale forbruket fra de tilreisende. Basert på dette totale forbruket kan vi gjennomføre ringvirkningsanalyser som viser hvor mye verdiskaping og sysselsetting forbruket legger grunnlag for, både i Innlandet og i resten av landet.

I det følgende går vi gjennom analysen for hvert av de tre stegene.

Kartlegging av gjestedøgn i Innlandet

Vi har innhentet data fra flere kilder for å kartlegge omfanget av gjestedøgn i Innlandet. Vi har estimert gjestedøgn for **deltidsinnbyggere, kommersielle gjestedøgn (hotell og camping), Airbnb (privat utleie) og fritidsboligformidling (utleie i forbindelse med næringsvirksomhet)**. Gjestedøgnstallene er *estimer* og det vil derfor være noe usikkerhet knyttet til dem. Analysen fanger heller ikke opp det økonomiske bidraget fra tilreisende som ikke overnatter i regionen, som dagsbesøkende og gjennomreisende. Årsaken til det er at det ikke finnes statistikk på omfanget av denne typen tilreisende og det tilhørende forbruket.

For å kartlegge antall **fritidsboliger** har vi basert oss på statistikk fra både SSB³ og matrikkelen. Det er flere svakheter ved fritidsboligstatistikken til SSB. For det første finnes det fritidsboliger som ikke er registrert som fritidsbolig og som dermed ikke blir fanget opp i statistikken, og omvendt – regulerte

³ Tabell 03174. Tilgjengelig [her](#).

fritidsboliger som ikke brukes som fritidsbolig. For det andre utgis kun tall for antall fritidsboligbygg, og statistikken tar dermed ikke hensyn til at flere enheter kan inngå i samme bygg, for eksempel i leilighetskomplekser. For å estimere antall enheter har vi derfor tatt utgangspunkt i matrikkelen som inneholder informasjon om hvor mange seksjoner som tilhører hvert bygg. Vi har deretter laget et anslag på hvor mange gjestedøgn som er forbundet med hver fritidsbolig basert på en nylig gjennomført fritidsboligundersøkelse i Lillehammer (2024) som rapporterer tall fra 2024. I analysen har vi ikke inkludert de økonomiske effektene fra de fritidsboligene som eies av lokalbefolkningen, altså de fritidsboligeierne som er bosatt i regionen. Dette følger av at deres forbruk trolig i stor grad hadde tilfalt regionen uansett og i mindre grad reflekterer en effekt av reiselivet.

For **kommersielle gjestedøgn**, det vil si hotell og camping, har vi tatt utgangspunkt i SSBs gjestedøgnstatistikk. Utfordringen med statistikken er at det ikke utgis tall for alle kommuner og at SSB ikke leverer statistikk for andre regioninndelinger enn deres egne reiselivsregioner. Det betyr at vi ikke har faktiske gjestedøgnstall for regioninndelingen til Innlandet. Unntaket er Valdres og Nord-Gudbrandsdal som er likt definert i Innlandets regioninndeling og SSBs reiselivsregioner. For resten av regionene har vi estimert kommersielle gjestedøgn basert på tilgjengelig data for Innlandet fylke og SSBs reiselivsregioner⁴, samt data for enkeltkommuner som er bestilt fra SSB. Ved å se det eksisterende tallgrunnlaget i sammenheng har vi kunnet fylle inn gjestedøgntall for enkeltkommuner. For de resterende kommunene har vi laget estimer. Vi har sørget for at alle gjestedøgnstallene for reiselivsregionene og Innlandet går opp sånn at det totale gjestedøgntallet er konsistent med SSBs statistikk. Sagt på en annen måte, det faktiske gjestedøgntallet for en gitt reiselivsregion er det samme som summen av de estimerte kommunetallene i den regionen. Usikkerheten fra estimeringen ligger i fordelingen mellom kommuner.

Om datatilgangen fra SSB

SSB offentliggjør ikke tall dersom det er fare for at bidrag fra en aktør kan bli avslørt. Dette fører til at tall som hovedregel ikke blir publiserte dersom færre enn tre enheter ligger til grunn for en celle i tabellen, eller dersom bidrag fra en eller to aktører utgjør en svært stor del av celletotalen. En celle i denne sammenhengen kan være et tall på gjestedøgn i en gitt måned for en gitt kommune. En konsekvens av denne praksisen er at SSB ikke utgir tall for flere av kommunene i Innlandet, inkludert Trysil. I Trysil sitt tilfelle er det ikke mange nok aktører til at tallene kan publiseres for kommunen alene.

I kartleggingen av gjestedøgn gjennom **Airbnb** har vi basert oss på tall fra AirDNA. Dataene gir ikke gjestedøgnstall direkte, men oppgir reservasjonsdøgn per enhet, antall rom per enhet og en rekke andre egenskaper. I tillegg har AirDNA oppgitt at det i gjennomsnitt er forbundet 2,6 gjestedøgn per reservasjonsdøgn. Utleie-enheter i Innlandet skiller seg noe ut fra landsgjennomsnittet ved at det er en større andel store enheter. Vi vurderer derfor at det blir for unøyaktig å bruke AirDNAs nasjonale gjennomsnittstall for å beregne gjestedøgn i Innlandet. I stedet har vi utarbeidet et forholdstall mellom reservasjonsdøgn og antall rom som tar høyde for kapasiteten til enhetene. Gjennom å multiplisere dette forholdstallet med antall enheter og tilhørende rom i en gitt region, får vi estimerte gjestedøgnstall for Airbnb. For å undersøke robustheten i denne fremgangsmåten har vi gjennomført flere sensitivitetsanalyser med ulike fremgangsmåter. Disse presenteres i Vedlegg 2.

Airbnb er først og fremst en plattform for privat utleie som mange steder er den dominerende utleieformen. I Innlandet er det derimot i tillegg en del **fritidsboligformidling**, det vil si utleie via næringsvirksomhet. Med det menes næringsaktører som har egne booking-plattformer, for eksempel

⁴ En oversikt over hvilke kommuner som inngår i reiselivsregionene finnes [her](#).

SkiStar og Alpinco. Dette er altså gjestedøgn som i prinsippet ikke dekkes i verken statistikken for Airbnb eller kommersielle gjestedøgn.⁵

For å kvalitetssikre noen av de mest sentrale estimatene har vi sendt ut en spørreundersøkelse til alle kommunene i Innlandet. Undersøkelsen er sendt til de personene som har best kjennskap til reiselivsnæringen i sin kommune, blant annet næringssjefer. 33 kommuner svarte på undersøkelsen som gir en svarprosent på 72 prosent. I undersøkelsen fikk respondentene presentert de estimatene vi har utarbeidet og fikk mulighet til å gi reviderte estimater dersom de ikke mente estimatene var treffende. I de tilfellene kommunene har gitt reviderte estimater er disse lagt til grunn i analysen. Dersom de ikke har gitt reviderte estimater, er de opprinnelige estimatene lagt til grunn i analysen. Respondentene fikk også mulighet til å legge inn skriftlige kommentarer og en oppfølgingssamtale i etterkant av spørreundersøkelsen for å utdype svarene sine. Vi beskriver nå hvordan vi har gått frem til å utarbeide de opprinnelige estimatene.

Vedlegg 2 gir mer informasjon om estimeringen av gjestedøgn.

Forbruk per gjestedøgn

Ulike kundesegmenter har ulikt forbruksmønster. Det er derfor nødvendig å bryte de tilreisende ned i segmenter for å beregne det samlede forbruket på fylkes- og regionnivå på ulike tjeneste- og varegrupper.

Menon har tidligere utarbeidet forbrukstall for ulike segmenter på tvers av kategorier basert på rådata fra forbruksundersøkelser gjennomført av Innovasjon Norge og TØI. Innovasjon Norge (2023) samlet inn nye forbruksdata gjennom 2023. Disse er presentert og publisert på et høyt aggregeringsnivå og kan ikke benyttes direkte som grunnlag for beregning av døgnforbruk for ulike kundesegmenter i Innlandet. Det er også viktig å understreke at det er usikkerhet forbundet med forbrukstall som hentes inn fra tilreisende.⁶ På grunn av datagrunnlagets høye aggregeringsnivå og usikkerheten som potensielle feilkilder medfører, er det nødvendig å kombinere forbrukskartlegginger med andre tilgjengelige datakilder. Menon har derfor beregnet forbruk per gjest for ulike kundesegmenter og på ulike produkter (overnatting, servering, opplevelser, transport, varehandel og annet). Beregningene er basert på forbruksdata i turistundersøkelsen, samt estimeringer basert på SSBs satellittregnskap, SSBs overnattingsstatistikk og Menons regnskapsdatabase.

Yrkesreisende har det klart største døgnforbruket, totalt 2550 kroner, mens tilreisende til fritidsboliger (deltidsinnbyggere) har det laveste døgnforbruket med 350 kroner. Videre er det systematiske forskjeller mellom kundesegmenter på hvor stor andel som brukes på forbrukskategoriene, særlig for overnatting som strekkes seg fra 0 på fritidsboliger til 1200 kroner for yrkesreisende.

Selv om det i realiteten vil være variasjoner i forbruk mellom destinasjoner i Innlandet, har vi ikke datagrunnlag for å differensiere på forbruket i denne analysen. Vi benytter derfor samme forbrukstall i hele fylket.

⁵ Det er en mulighet for dobbelttelling mellom flere av disse kildene. Det kan for eksempel tenkes at en utleieenhhet både kan leies ut via fritidsboligformidling og Airbnb og at overnattingene registreres begge steder. I så fall vil det resultere i en overestimert av gjestedøgnene. Vi har ikke hatt mulighet til å undersøke akkurat hvor stort omfanget er, men inntrykket er at dette ikke er utbredt.

⁶ For at forbrukstallene skal bli riktige, må respondentene oppgi hvor mye penger de har brukt på ulike varer og tjenester per døgn gjennom hele reisen. For reisende i grupper/familier kan betalingen ha blitt spredd på flere personer.

Rehabilitering, ombygg og tilbygg er basert på en fritidsboligundersøkelse som ble gjennomført i 2022 i Midt-Gudbrandsdal av Norsk Turistutvikling. De rapporterte forbrukstallene gjelder for 2022 og har blitt indeksjustert til 2023-tall.

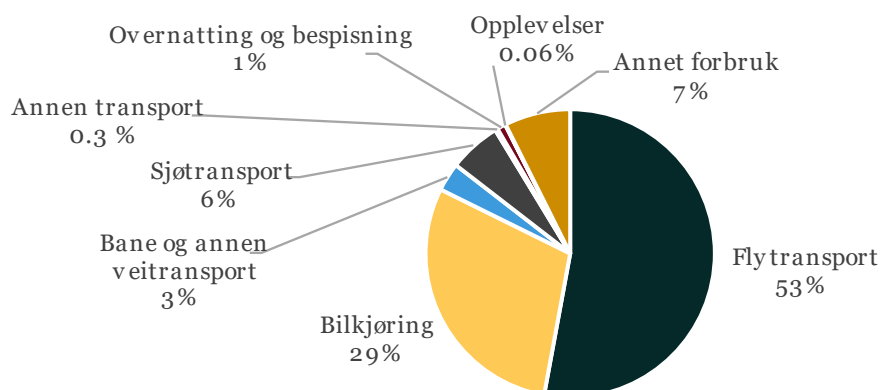
2.3 Analyse av tilreisende og fritidsboligbygging sitt klimafotavtrykk

Formålet med klimaanalysen er å gi indikasjoner på utslippene av klimagasser som følger av ulike gjestesegmenter og for fritidsboligbygging. I praksis vil utslippene variere sterkt innad i gjestesegmenter og variere med hvor fritidsboligene velges å bygge, materialvalg, m.m. Indikasjonene gir likevel viktige pekepinner på *typiske* utslipp fra ulike segmenter reiselivet kan rette seg mot.

For **gjestesegmentene** er målet å gi et grunnlag for å vurdere hvilke markeder som er mer hensiktsmessig å rette seg mot i et globalt klimaperspektiv. Derfor begrenser vi ikke estimatene til regionale eller nasjonale klimagassregnskap; estimerte utslipp er både innenfor og utenfor Innlandet og Norge sine grenser.

Utslippene for det kommersielle reiselivet domineres av transport (Sun et al. 2022). Figuren under viser at transport står for over 90 prosent av de direkte klimagassutslippene knyttet til reiseliv i Norge, hvorav fly og personbil er de klart største kildene. Vi fokuserer derfor på transportrelaterte utslipp i klimafotavtrykk-indikasjonene.

Figur 2-3: Fordeling av estimerte direkte klimagassutslipp av reiselivet i Norge. Kilde: Sun et al (2022)

Vi presenterer to ulike beregninger på klimafotavtrykket til de tilreisendes transport:

- **Klimagassutslipp per besøk** (kg CO₂e/besøk). Dette viser det totale utslippet som følger av gjestens reise til og fra Innlandet.
- **Forbruk relativt til klimagassutslipp** (kroner/kg CO₂e). Dette viser hvor mye reiselivsnæringen i Innlandet får igjen per utslipp.

De viktigste antagelsene som bestemmer beregningene er:

- **Valg av transportmiddel.** Dette baserer vi på turistundersøkelsen til Innovasjon Norge (2023). Disse presenteres i vedlegg 4.
- **Utslipp per person- eller passasjerkilometer** med ulike transportmidler. Her benytter vi et spenn med utslippsfaktorer fra SSB (2022) og Chalmers (2024). Spennet i utslippsfaktorer presenteres i vedlegg 4.

- **Reist distanse.** Vi antar avreisested per gjestesegment, som presentert i vedlegg 4. Vi gjennomfører følsomhetsanalyser for å vise hvor følsomme reisene er for antatt avreisested.
- **Forbruk per gjest.** For indikatoren med forbruk per utslipp, benytter vi hovedsakelig forbrukstall fra turistundersøkelsen som teller. Unntaket er bobilturister (som ikke er et gjestesegment i turistundersøkelsen), hvor vi har benyttet resultatene av en spørreundersøkelse blant campingturister av Norsk Turistutvikling (2023). Vi bruker forbruket til campingturistene som indikasjon på forbruket til bobilturisten (1100 kr/døgn).

For **fritidsboliger** er målet å vise klimafotavtrykket fra fritidsboligbygging i Innlandet. Det inkluderer både utslipp fra arealbruksendringer⁷ og fra bygge- og anleggsvirksomheten. Både utslipp fra selve fritidsboligbygg og fra tilhørende veiinfrastruktur inkluderes i klimafotavtrykket. Utslipp fra innsatsfaktorer, for andre areal-bruksendringer (eksempelvis planering) og fra annen infrastruktur er ikke inkludert. Det betyr at utslippene er innenfor Innlandets klimagassregnskap, i motsetning til indikert klimafotavtrykk fra de tilreisende. Også i motsetning til klimafotavtrykket til tilreisende er disse utslippene en engangshendelse

Vi presenterer to ulike indikasjoner på klimafotavtrykket til fritidsboligene:

- Klimagassutslipp grunnet **arealbruksendringer** per fritidsbolig (tCO₂e), differensiert i typisk enkelt-stående fritidsbolig og i typisk leilighet.
- Klimagassutslipp grunnet **bygg- og anleggsvirksomhet**, per fritidsbolig (tCO₂e) og per omsettingskrone (tCO₂e/ mill. kr).

De viktigste antagelsene som bestemmer beregningene er:

- **Utslippsfaktorer for arealbeslag.** Dette baseres på Håndbok M-1941 (tabell 3, Miljødirektoratet 2023). Vi setter opp et spenn basert på laveste utslippsfaktor (jordbruksareal, 43 tCO₂e/dekar) og nest høyeste utslippsfaktor (skog med høy bonitet, 167 tCO₂e/dekar). Vi legger da til grunn at det bygges i begrenset grad i myr (337 tCO₂e/dekar) eller rett på fjell uten vegetasjon (~0 tCO₂e/dekar).
- **Arealbeslag for bygg per fritidsbolig,** differensiert på enkeltstående fritidsbolig («vanlig hytte») og leilighet. Dette baserer vi på gjennomsnittlige verdier beregnet i Menon (2023c). Merk at arealbeslaget kun er for selve fritidsboligbyggene (bebygd areal)
- **Arealbeslag for vei per fritidsbolig.** Dette baserer vi på spennet av verdiene beregnet i Menon (2023c).
- **Utslippsfaktor for bygg- og anleggssektoren.** Utslippsintensitet (tCO₂e per mill. kroner produksjon) fra SSB kildetabell 09298.
- **Omsetning per fritidsbolig** er våre egne anslåtte priser fra Delphi-intervjuene med eiendomsaktører i regionen.
- **Kostnad per meter vei** er fra Riksveiutredningen (Statens vegvesen 2019). Vi legger til grunn veistandard H2-vei (vedlegg 1, Menon 2023b): 100 000 2024-kr per meter .

⁷ Dette omfatter redusert karboninnhold i jord og vegetasjon, som følge av rydding, graving og dekking av jordsmonn. For mer informasjon om utslipp fra arealbruksendringer se eksempelvis Menon (2023a).

3 Næringsperspektivet: reiselivsnæringens verdiskaping i Innlandet

I dette kapitlet undersøkes status og historisk utvikling i reiselivsnæringen i Innlandet. Målt i verdiskaping var reiselivsnæringen den åttende største næringen i Innlandet i 2023. Reiselivet bidrar med om lag 4,8 mrd. kroner i verdiskaping i 2023 i Innlandet og sysselsetter over 10 000 personer. Målt mot andre regioner i landet er den økonomiske aktiviteten særlig sterk innen opplevelser (f.eks. alpinsentre). Næringen har flest ansatte i Hamar-regionen og Lillehammer, mens veksten i verdiskaping de siste ti årene har vært sterkest i Sør-Østerdalen.

Det er ingen entydige måter å avgrense næringer på. Noen næringer defineres ved å de har lik produksjonsmetode, mens andre næringer handler innbyrdes med hverandre i verdikjeder. Reiselivsnæringen er spesiell fordi den består av aktører innenfor ulike bransjer som har til felles at de selger varer og tjenester til mennesker på reise - turister, forretningsreisende, kurs- og konferansegjester, arrangementsgjester o.l., samt lokalbefolkningen. Markedet etterspør helhetlige produkter, hvor ofte overnatting, servering, transport og opplevelser inngår. Det betyr at bedriftene leverer komplementære produkter. Verdien av en togreise til Lillehammer er avhengig av hva slags tilbud som finnes i kommunen, og kundenes betalingsvillighet for en hotellseng avhenger av om det eksempelvis finnes gode restauranter, opplevelsestilbud og gode turstier på stedet. I enda større grad er verdien av de enkelte reiselivsproduktene avhengig av ikke-kommersielle natur- og kulturgoder i området.

Vi definerer reiselivsnæringen til å bestå av alle bransjer som til sammen utgjør de mest sentrale produktene og tjenestene ved en reise: Overnatting, transport, servering, opplevelser og formidling.

Overnatting - består av hoteller, pensjonater, moteller, campingplasser, vandrerhjem, ferie-leiligheter, turisthytter og annen overnatting.

Servering - omfatter typisk restauranter, kafeer, gatekjøkken og drift av barer og puber.

Opplevelser - inneholder de aktivitetene som brukes av personer på reise. Dette er opplevelsesaktiviteter, fornøyles- og temaparker, alle typer museer og historiske bygninger og severdigheter, botaniske og zoologiske hager, taubaner og skiheiser. De samme aktivitetene vil også benyttes av lokalbefolkningen.

Formidling - består av blant annet aktører som reisebyråer, turistkontorer, reisearrangør-virksomhet og reiseledere.

Transport – bedrifter som frakter passasjerer med jernbane, turbiltransport, leiebiler og taxi. Transport som i hovedsak betjener lokalbefolkningen, som rutebusser og skolebusser, er ikke inkludert.

I dette kapitlet undersøkes reiselivsnæringens utvikling og struktur på flere sentrale økonomiske mål. Vi undersøker i tillegg reiselivsnæringen på tre geografiske nivåer: for fylket som helhet, for regionene og for hver av kommunene. Kun utvalgte resultater presenteres i kapitlet, mens det komplette tallmaterialet er tilgjengelig både i vedlegg og på Innlandsstatistikk.no. For å sette resultatene i kontekst sammenligner vi reiselivsnæringen i Innlandet med det øvrige næringslivet i Innlandet og

reiselivsnæringen i andre fylker. Vestlandet eller Fjord-Norge og de tre nordligste fylkene våre som samlet utgjør Nord-Norge er valgt ut som landsdeler å sammenligne med, fordi disse er attraktive reiselivsdestinasjoner som tiltrekker seg et stort volum norske og utenlandske turister. Samtidig er det vesentlige forskjeller i transportmønster, opplevelser, sesongvariasjoner, m.m. mellom områdene. Det er dermed interessant å undersøke hvordan reiselivsnæringen i Innlandet skiller seg fra disse regionene, i tillegg til landet som helhet.

De økonomiske variablene som presenteres i kapitlet er hentes ut fra Menons regnskapsdatabase, hvor vi har samlet og bearbeidet regnskapsdata for alle rapporteringspliktige foretak i Norge fra 2004 og fram til siste tilgjengelige regnskapsår, 2023.⁸ Menon har gjennom mange år utviklet en reiselivspopulasjon som analysen tar utgangspunkt i. Populasjonen er satt sammen av de mest sentrale bransjekodene (NACE), samt mange hundre enkeltbedrifter som er identifisert gjennom tidligere kartlegginger og analysearbeid. Populasjonen blir kontinuerlig kvalitetssikret og oppdatert i forbindelse med prosjektarbeid. Hvert år innlemmes nyetablerte bedrifter i populasjonen.

3.1 Reiselivets utvikling og sammensetning

Reiselivsnæringen og det bredere næringslivet i Innlandet

Vi begynner med å undersøke reiselivsnæringen i Innlandet i kontekst av hele næringslivet. Som Figur 3-1 under viser var reiselivsnæringen fylkets åttende største næring i 2023, målt i **verdiskaping**. Reiselinivsnæringen hadde en verdiskaping på totalt 4,8 milliarder kroner, som utgjør 4 prosent av verdiskapingen i Innlandets næringsliv.

Hva er verdiskaping, og hvordan måler vi det?

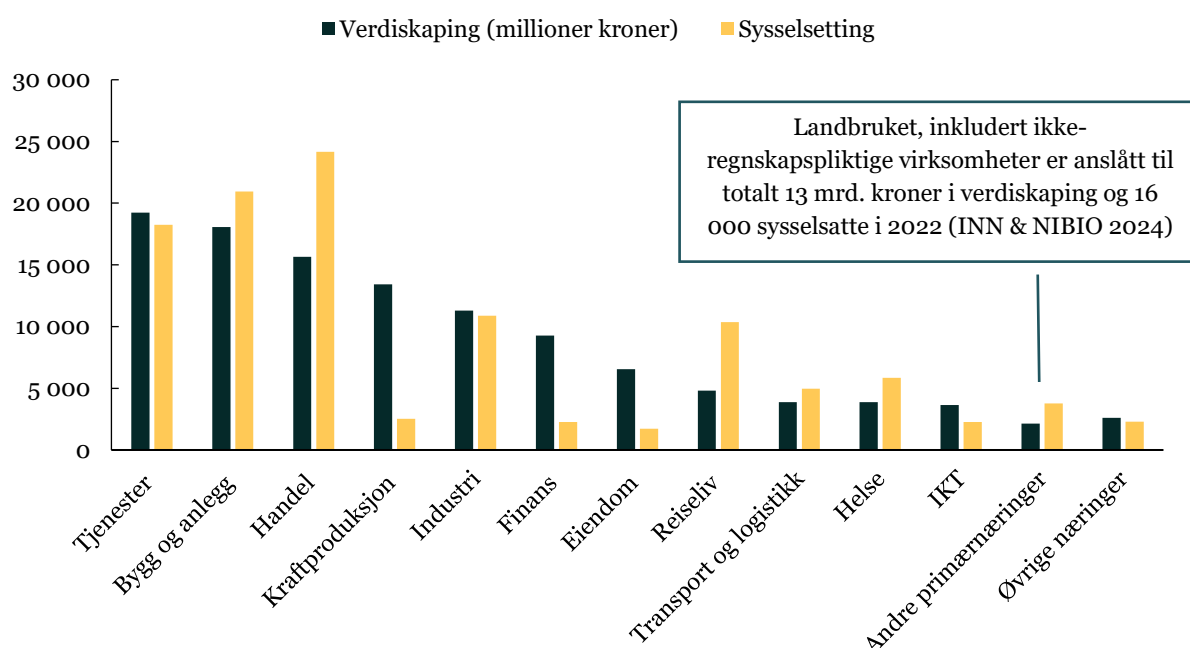
Verdiskapingen i en bedrift eller region er definert som summen av lønnskostnader og bedriftens driftsresultat, korrigert for kapital slit og nedskrivninger. Med andre ord kan verdi-skapingen forstås som summen av bedriftens avkastning som går til henholdsvis arbeidstakere (lønn), kapitaleiere (overskudd), kreditorer (renter) og stat og kommune (skatt). Dette er også kjent som bruttoprodukt eller BNP. Verdiskaping er en av de mest sentrale samfunnsøkonomiske størrelser fordi det er den som legger grunnlag for velferd gjennom forbruk og skatter.

Den største næringsgruppen i Innlandet er tjenester, en samlebetegnelse for personlige tjenester, kunnskapstjenester og forretningstjenester. Disse tjenestenæringene står for 19,2 milliarder kroner i verdiskaping, tilsvarende 17 prosent av næringslivet. Den klart største aktøren er Norsk Tipping som står for 38 prosent av verdiskapingen i næringen. Norconsult Norge er størst innenfor kunnskapstjenester. Denne gruppen består i hovedsak av konsulenttjenester innen juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting (bl.a. Azets Insight, KPMG, BDO o.l.), samt områder som arkitektur og teknisk rådgivning. Autoplan er den største aktøren innen forretningstjenester, hvor bedriftene primært opererer innen utleie- og leasingvirksomhet, eiendomsdrift og arbeidskraftsformidling. Innlandets andre og tredje største næringer er bygg og anlegg og handel, som er store næringer i alle norske fylker. Samlet står de to for verdiskaping på 33,7 milliarder kroner, tilsvarende 29 prosent av verdiskapingen i næringslivet. Bygg og anlegg og handel kan beskrives som reiselivsrelaterte næringer fordi de leverer produkter til fritidsboliger og tilreisende.

⁸ Databasen inneholder ikke regnskapstall for enkeltpersonsforetak og andre selskapsformer som ikke er regnskapspliktige. Det betyr at analysen ikke fanger opp alle reiselivsbedrifter. Disse utgjør imidlertid en liten andel av den samlede næringen

Figuren viser at primærnæringer, inkluderer landbruk, i 2023 genererte 2,1 milliarder kroner i verdiskaping og 3 800 sysselsatte.⁹ Landbruksnæringen er spesiell og en stor andel av virksomhetene synliggjøres ikke regnskap og fremgår derfor ikke i figuren. NIBIO & INN (2024) beregner at totalt stod landbruket i Innlandet for en verdiskaping på om lag 13 mrd. kroner i 2022, hvorav jordbruket stod for om lag to femtedeler, jordbruksavhengig industri stod for en fjerdedel og skogbruket stod for en sjettedel. Skogbruksavhengig industri og tilleggsnæringer stod for resterende verdiskaping. Andre primærnæringer er også en reiselivsrelatert bransje ved at mange landbruksbedrifter også tilbyr ulike typer reiselivsprodukter innenfor både overnatting, servering og opplevelser. Landbruksbasert reiseliv har blitt løftet frem som et mulighetsrom for Innlandet fremover.¹⁰

Figur 3-1: Næringsfordelt verdiskaping og sysselsetting i Innlandet i 2023.¹¹ Kilde: Menon Economics

Reiselivet **sysselsatte** om lag 10 400 personer i 2023 (9 prosent av total sysselsetting i fylket).¹² Det gjør reiselivet til den femte største næringen i fylket når det gjelder sysselsetting. Figuren viser også at reiselivet er en relativt arbeidsintensiv næring. Det betyr at produktiviteten i næringen er relativt lav, det vil si at det er mindre verdiskaping per sysselsatt enn i for eksempel kraftproduksjon eller finans. Lav arbeidskraftsintensitet kjennetegner reiselivsnæringen i hele landet.

Den samlede **verdiskapingen** i reiselivsnæringen i Innlandet var på 4,8 milliarder kroner i 2023. På landsbasis rangeres Innlandet noe over medianfylket, Agder, når det gjelder størrelsen på reiselivsnæringen målt i verdiskaping, se Figur 3-2. Reiselivsnæringen i Innlandet er omtrent på nivå med Nordland og Agder. Oslo er fylket med den klart største reiselivsnæringen. I den motsatte enden finner vi Telemark.

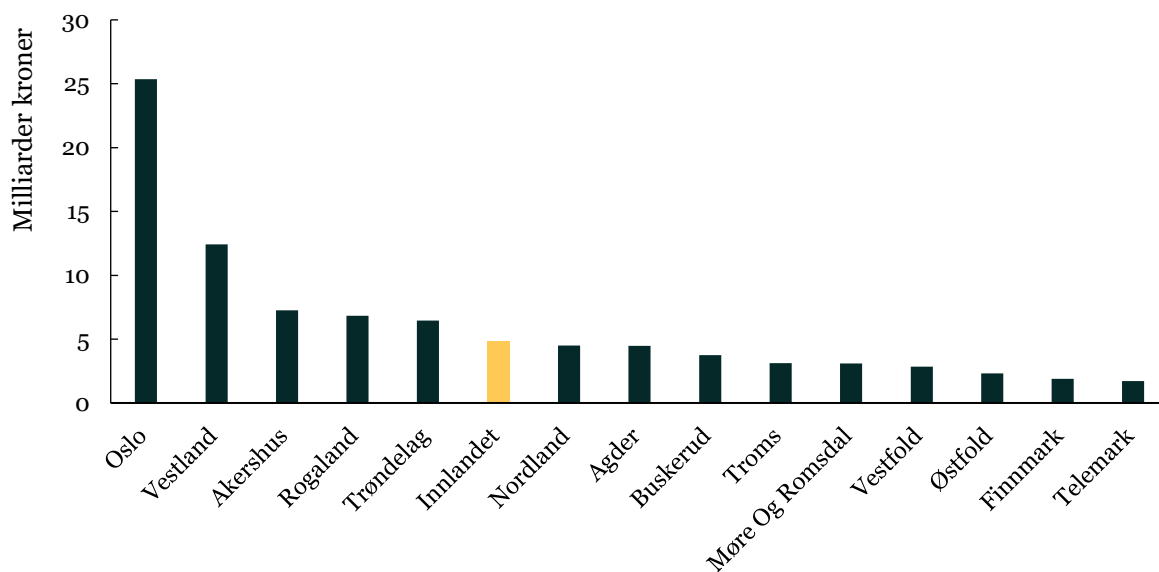
⁹ Landbruket inneholder som regel mange enkeltpersonsforetak som ikke blir fanget opp i analysen, så disse tallene er trolig underestimerte.

¹⁰ Statsforvalteren i Innlandet (2024). Tilgjengelig [her](#).

¹¹ Øvrige næringer inkluderer petroleum, maritim og sjømat.

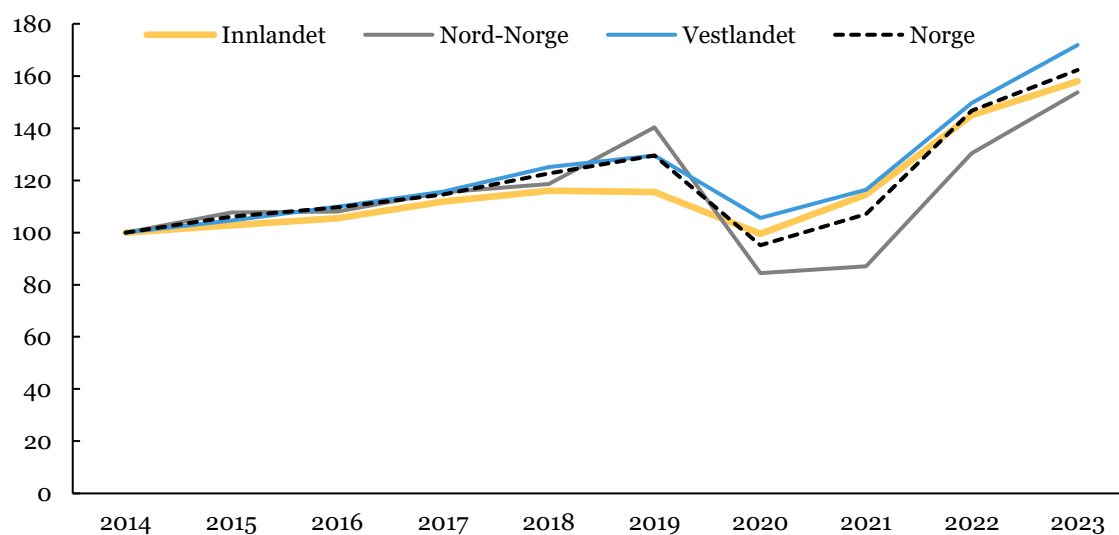
¹² Antall sysselsatte betyr personer som er ansatt i reiselivsbedrifter i både heltids- og deltidsstillinger. Det må ikke forveksles med antall årsverk som er et mål på heltidsstillinger. Reiselivsnæringen er preget av relativt mye bruk av deltids- og sesongarbeidere og antall sysselsatte vil derfor være høyere enn antall årsverk.

Figur 3-2: Verdiskaping i reiselivsnæringen per fylke i 2023. Kilde: Menon Economics

Videre ser vi på **utviklingen i verdiskapingen** i reiselivsnæringen i Innlandet mellom 2014 og 2023, sammenlignet med Nord-Norge, Vestlandet og Norge som helhet. Som figuren under viser hadde reiselivsnæringen i Innlandet en jevn vekst mellom 2014 og 2018 på til sammen 16 prosent. Som følge av koronapandemien gikk reiselivsnæringen ned i 2020, men allerede i 2021 var det tilbake på 2019-nivå. Siden 2021 har reiselivsnæringen fortsatt med en solid vekst i Innlandet, og omsetningen var i 2023 betraktelig høyere enn i 2019.

Figur 3-3: Indeksert utvikling i verdiskaping for reiselivsnæringen i Innlandet, Nord-Norge, Vestlandet og Norge. 2014=100. Kilde: Menon Economics

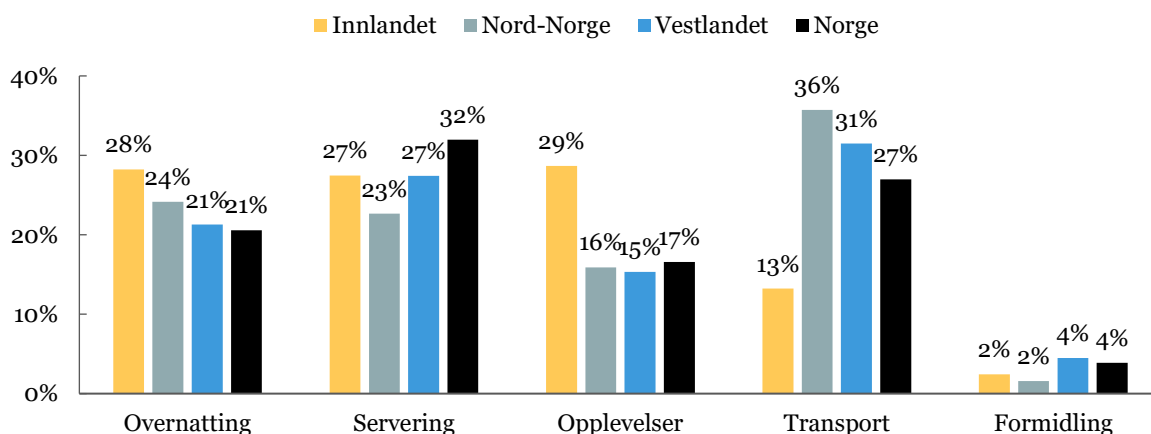

Sammenlignet med Nord-Norge, Vestlandet og Norge hadde reiselivsnæringen i Innlandet en svakere utvikling frem til 2019, og særlig i 2019 hvor det var en nedgang i verdiskapingen sammenlignet med året før. Dette kan forklares av særlig noe lavere lønnsomhet i overnattingsbransjen og lavere lønnskostnader i 2019 sammenlignet med 2018. Siden pandemien har utviklingen i Innlandet speilet utviklingen nasjonalt, og i stor grad Vestlandet. Det som skiller Vestlandets utvikling fra Innlandet, er noe sterkere vekst i 2023. I 2023 hadde Vestlandet en vekst på 15, mens tilsvarende tall for Innlandet var 9 prosent.

Når det gjelder Nord-Norge hadde landsdelen en spesielt negativ utvikling i begge koronaårene 2020 og 2021, men har hatt en noe sterkere utvikling enn de andre regionene i etterkant. Mellom 2022 og 2023 hadde landsdelen sterkest vekst av regionene med en vekst på 18 prosent. I 2023 er reiselivsnæringen i Nord-Norge, Innlandet og Norge omtrent 60 prosent høyere enn i 2014, mens det tilsvarende tallet for Vestlandet er 72 prosent. Ser man perioden under ett preges reiselivsnæringen i Innlandet av en jevnere utvikling sammenlignet med de andre regionene. En sannsynlig årsak til dette er at Innlandet har en lavere andel utenlandske gjester enn Vestlandet og Nord-Norge (se Figur 4-4). Den lave utenlandsandelen kan ha dempet fallet under pandemien, men også ført til at veksten etter pandemien har vært svakere enn i nord og vest. I tillegg er det vesentlige forskjeller i typiske reiselivsprodukter og type tilreisende i de ulike regionene. Fritidsboliger og deltidsinnbyggere er blant annet en viktig del av reiselivsnæringen til Innlandet.

Figuren under presenterer fordelingen av reiselivsnæringen verdiskaping på de fem reiselivsbransjene vi definerte tidligere.

Figur 3-4: Fordelingen av verdiskaping på reiselivsbransjene i Innlandet, Nord-Norge, Vestlandet og Norge. Kilde: Menon Economics

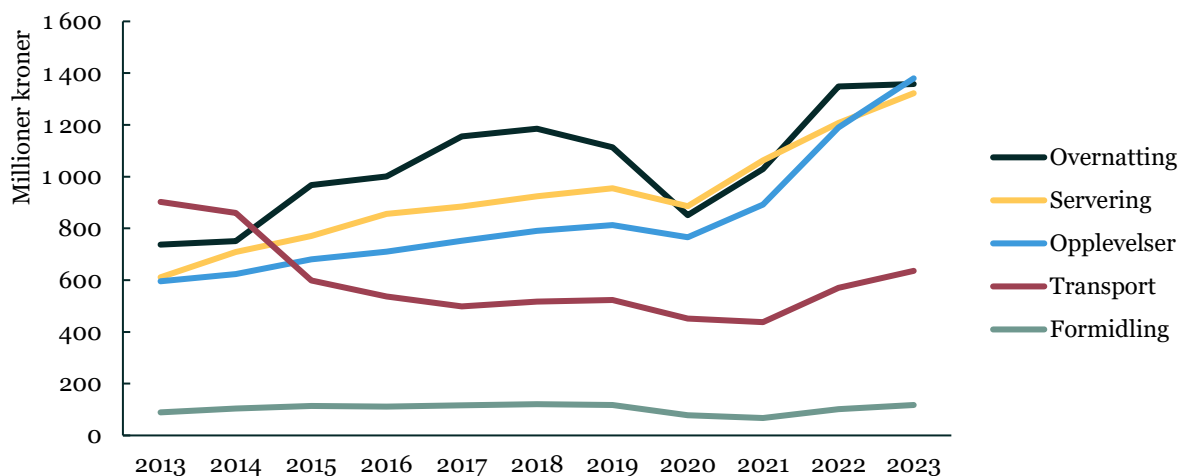

I Innlandet kommer 84 prosent av verdiskapingen fra innholdsbransjene, det vil si overnatting, servering og opplevelser. De resterende 15 prosent kommer fra formidlingsbransjene transport og formidling. De tre innholdsbransjene i Innlandet er omtrent like store, hver på 27-29 prosent. Sammenlignet med Nord-Norge, Vestlandet og Norge har Innlandet en relativt stor opplevelsesbransje. I Innlandet utgjør opplevelsesbransjen 29 prosent, noe som er om lag dobbel så stort som sammenligningsregionene. I Innlandet preges bransjen i stor grad av de store alpinselskapene, selv om det også utvikles sesongbaserte tilbud som sykkelstier for andre deler av året. Fjerner man alpinselskapene fra beregningen, reduseres andelen opplevelser i Innlandet til omtrent det nasjonale snittet. Overnattingsbransjens andel er også noe større i Innlandet enn i de andre regionene. Motsatt er transportbransjen relativt mye mindre med 13 prosent mot 27-36 prosent. Her skiller Nord-Norge seg spesielt ut med en spesielt stor transportbransje, som i stor grad nok skyldes de store avstandene i nord og aktiviteten fra Hurtigruten. Den lave transportandelen reflekterer at det er relativt mye bruk av bil som transportmiddel blant tilreisende i regionen.

Figuren under viser utviklingen i verdiskaping på reiselivsbransjene i Innlandet som helhet. Figuren viser at innholdsbransjenes bidrag til verdiskaping har økt betydelig de siste ti årene sammenlignet med transport og formidling. I 2013 sto innholdsbransjene for 65 prosent av verdiskapingen, noe som er vesentlig lavere enn i 2023. Opplevelsesbransjen har hatt den største veksten de siste ti årene, etterfulgt av serverings- og overnattingsbransjene. I motsetning til innholdsbransjene har transportbransjen opplevd en nedgang i verdiskaping fra 2013 til 2023, mens formidlingsbransjen har forblitt

relativt stabil i løpet av denne perioden. Majoriteten av verdiskapingsveksten har imidlertid funnet sted etter 2020.

Figur 3-5: Utvikling i verdiskaping på reiselivsbransjene i Innlandet. Kilde: Menon Economics

Reiselivsnæringen per region

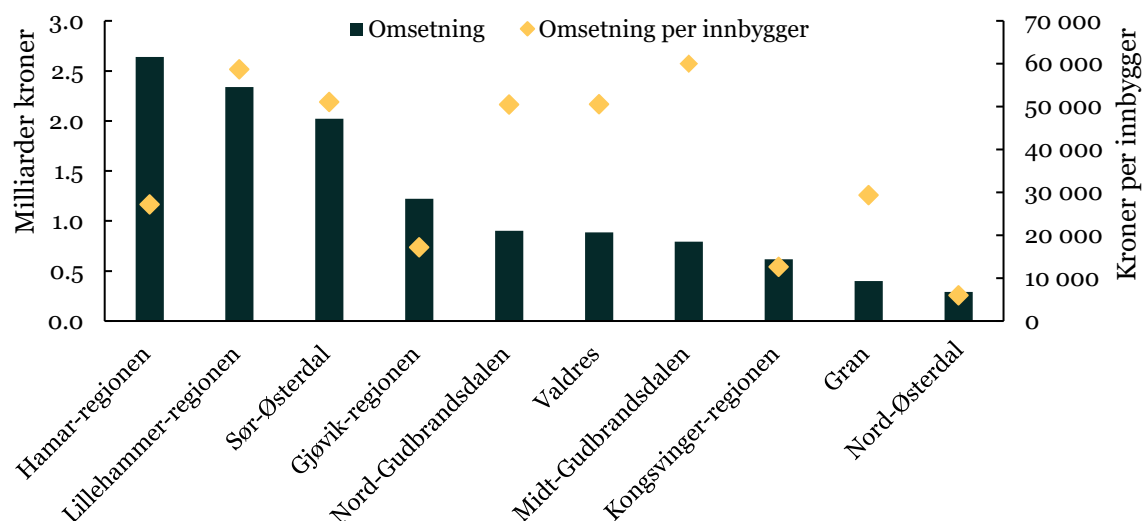
I det følgende viser vi reiselivsnæringens økonomiske bidrag per region i fylket. I kartet under illustreres de ti IPR-regionene i Innlandet. I hver av disse er det etablert interkommunale politiske råd som er politiske samarbeidsorgan for flere kommuner.

Figur 3-6: Kart over de ti regionene i Innlandet. Kilde: Innlandet fylkeskommune

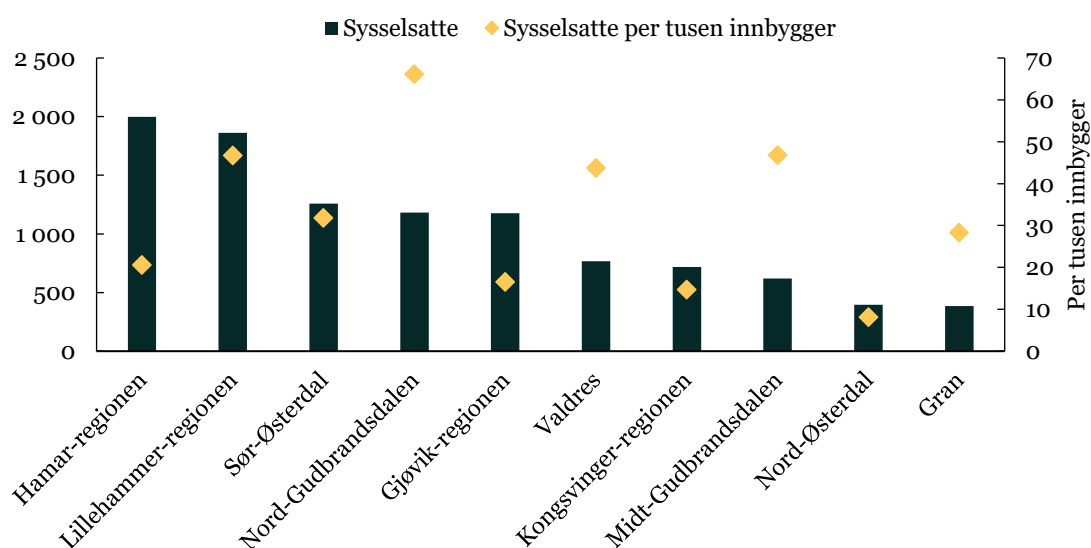
Den samlede **omsetningen** i reiselivsnæringen i Innlandet var på 12,1 milliarder kroner i 2023. Hamar-regionen, Lillehammer-regionen og Sør-Østerdal er de regionene med klart høyest omsetning, som vist i figuren under. Disse tre regionene står samlet for omtrent 60 prosent av næringens omsetning i fylket, tilsvarende 7 milliarder kroner. Regionene med lavest omsetning er Gran og Nord-Østerdal, med henholdsvis omtrent 400 og 300 millioner kroner i omsetning. Når det gjelder omsetning per innbygger er Midt-Gudbrandsdalen og Lillehammer-regionen de høyeste.

Figur 3-7: Omsetning i reiselivsnæringen per region i 2023. Kilde: Menon Economics

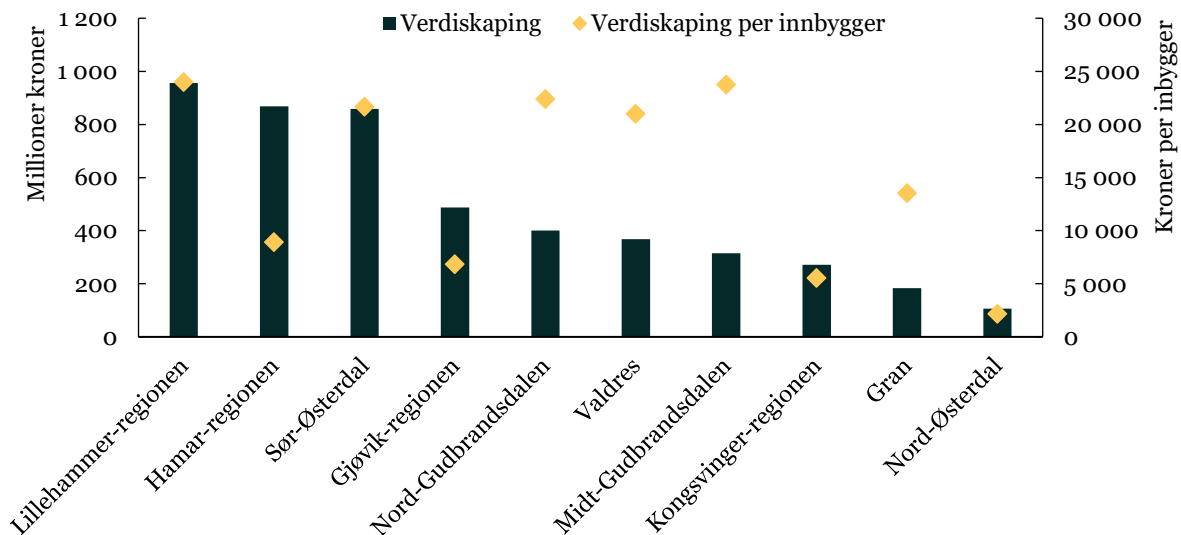
Figur 3-8 viser sysselsetting i de ti regionene. Den viser at Hamar-regionen og Lillehammer-regionen har høyest sysselsetting i reiselivsnæringen i 2023, hvorav begge regionene har i underkant av 2000 sysselsatte. Når vi ser på sysselsatte per innbygger, peker imidlertid Nord-Gudbrandsdalen og Midt-Gudbrandsdalen seg ut med flest sysselsatte i næringen per innbygger. Seks av regionene har mellom 600 og 1300 sysselsatte, mens Nord-Østerdal og Gran er regionene med lavest sysselsetting. Siden Gran kun består av én kommune, er det ikke unaturlig at det er færrest sysselsatte her.

Figur 3-8: Sysselsetting i reiselivsnæringen per region i 2023. Kilde: Menon Economics

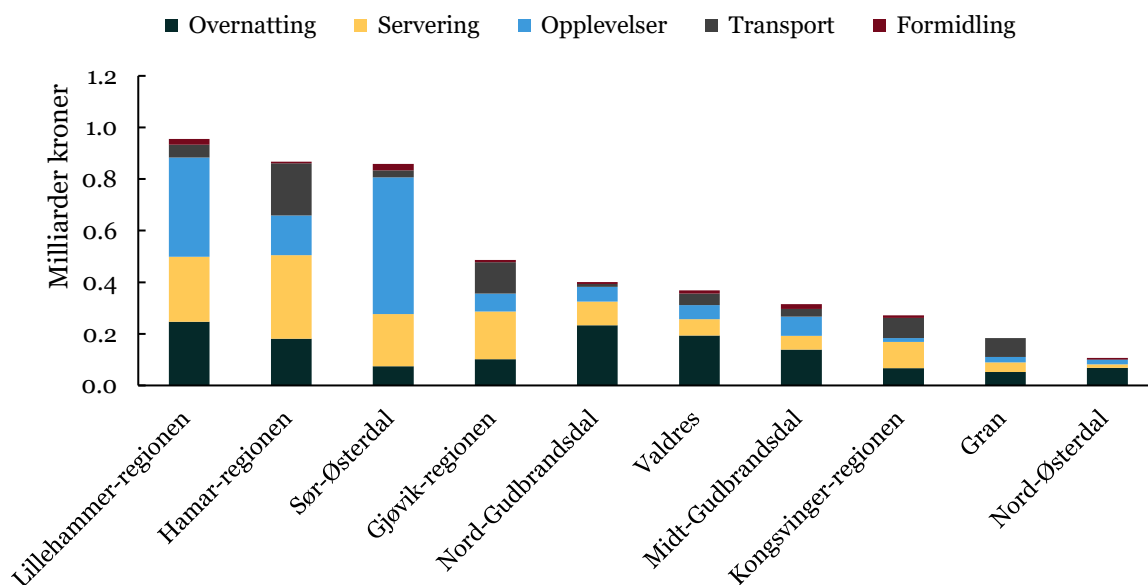
Figuren under viser verdiskapingen i reiselivsnæringen per region i Innlandet. Lillehammer-regionen, Hamar-regionen og Sør-Østerdal står samlet for over halvparten av verdiskapingen i fylket. Videre har Lillehammer-regionen den høyeste verdiskapingen per innbygger innen reiselivsnæringen. Midt-Gudbrandsdalen og Nord-Gudbrandsdalen er henholdsvis nest største og tredje største målt i verdiskaping per innbygger.

Figur 3-9: Reiselivets verdiskaping per region. Kilde: Menon Economics

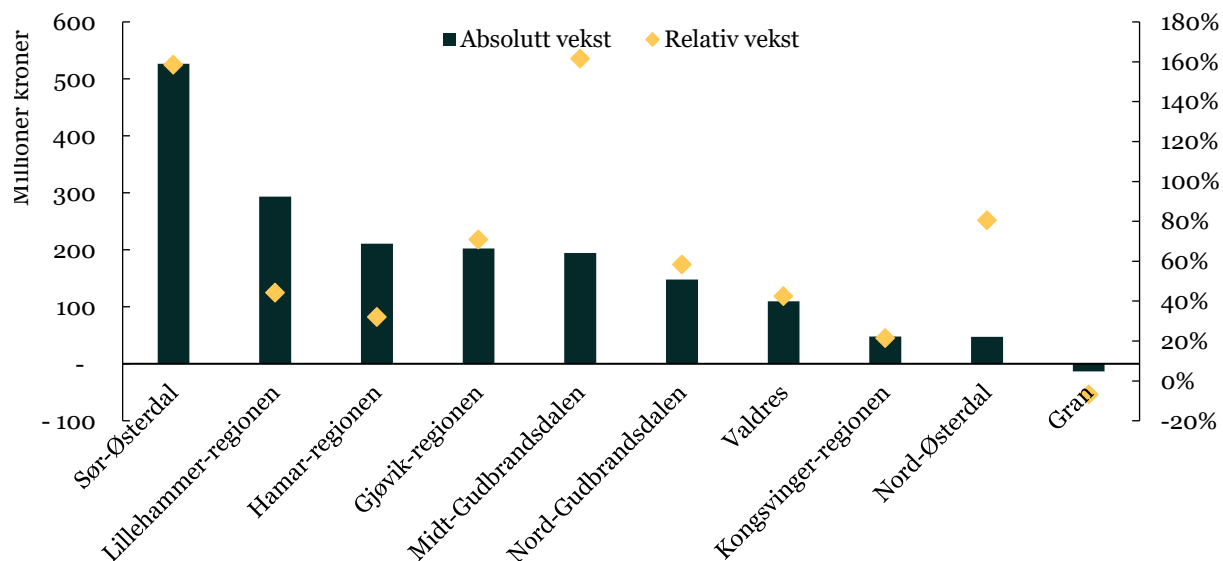
Figuren under viser verdiskaping per reiselivsregion, fordelt på de ulike reiselivsbransjene. Det er betydelige forskjeller mellom regionene når det gjelder fordelingen av disse bransjene. Transport er relativt dominerende i Gran, med en verdiskapingsandel på 40 prosent, mens transportbransjen er liten i Nord-Østerdal, med bare 1 prosent. Overnatting er den mest betydningsfulle i Nord-Østerdal og Nord-Gudbrandsdalen, der den utgjør 58-65 prosent av verdiskapingen. Servering dominerer i Kongsvinger-regionen og Gjøvik-regionen, med en andel på 38 prosent. I Sør-Østerdal er opplevelsesbransjen den klart største, både i absolutte tall og som andel av reiselivsnæringen.

Figur 3-10: Verdiskaping i 2023 per region, fordelt på reiselivsbransjene. Kilde: Menon Economics

Ser vi videre på veksten i disse regionene den siste tiårsperioden er det Sør-Østerdal som kommer ut med klart størst absolutt vekst i verdiskaping.¹³ Siden 2014 har regionen hatt en absolutt vekst på 526 millioner kroner. Regionen har også den største relative veksten på 159 prosent. Det er Skistar i Trysil som i størst grad har bidratt til denne veksten med en økning på 405 millioner kroner i verdiskaping i perioden. Andre reiselivsbedrifter som har vokst mye er serveringsbedriften Zero Five (McDonalds) og overnattingsbedriften Elgstua. Lillehammer har den nest høyeste absolutte veksten på 293 millioner kroner, men ettersom verdiskaping var såpass stor i utgangspunktet er den relative veksten på «kun» 44 prosent. Motsatt har Midt-Gudbrandsdalen stor relativ vekst (162 prosent), men en mindre absolutt vekst på 194 millioner. I regionen er det Kvitfjell Alpinanlegg som har vokst mest.

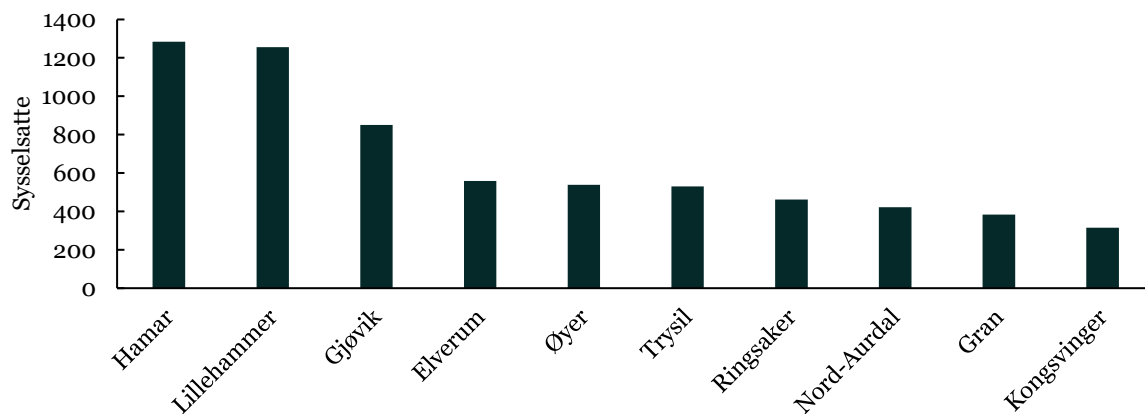
Figur 3-11: Absolutt vekst (i blått) og relativ vekst (i oransje) i verdiskaping i reiselivsnæringen per region mellom 2014 og 2023. Kilde: Menon Economics

Reiselivsnæringen per kommune

I det følgende viser vi reiselivsnæringens økonomiske aktivitet per kommune. Figuren nedenfor viser Innlandets ti største reiselivskommuner, målt i antall sysselsatte. Disse kommunene sysselsetter samlet om lag 6600 personer, noe som tilsvarer 65 prosent av næringens totale sysselsatte i fylket i 2023.

Figur 3-12: De ti største kommunene i reiselivsnæringen målt i sysselsetting. Kilde: Menon Economics

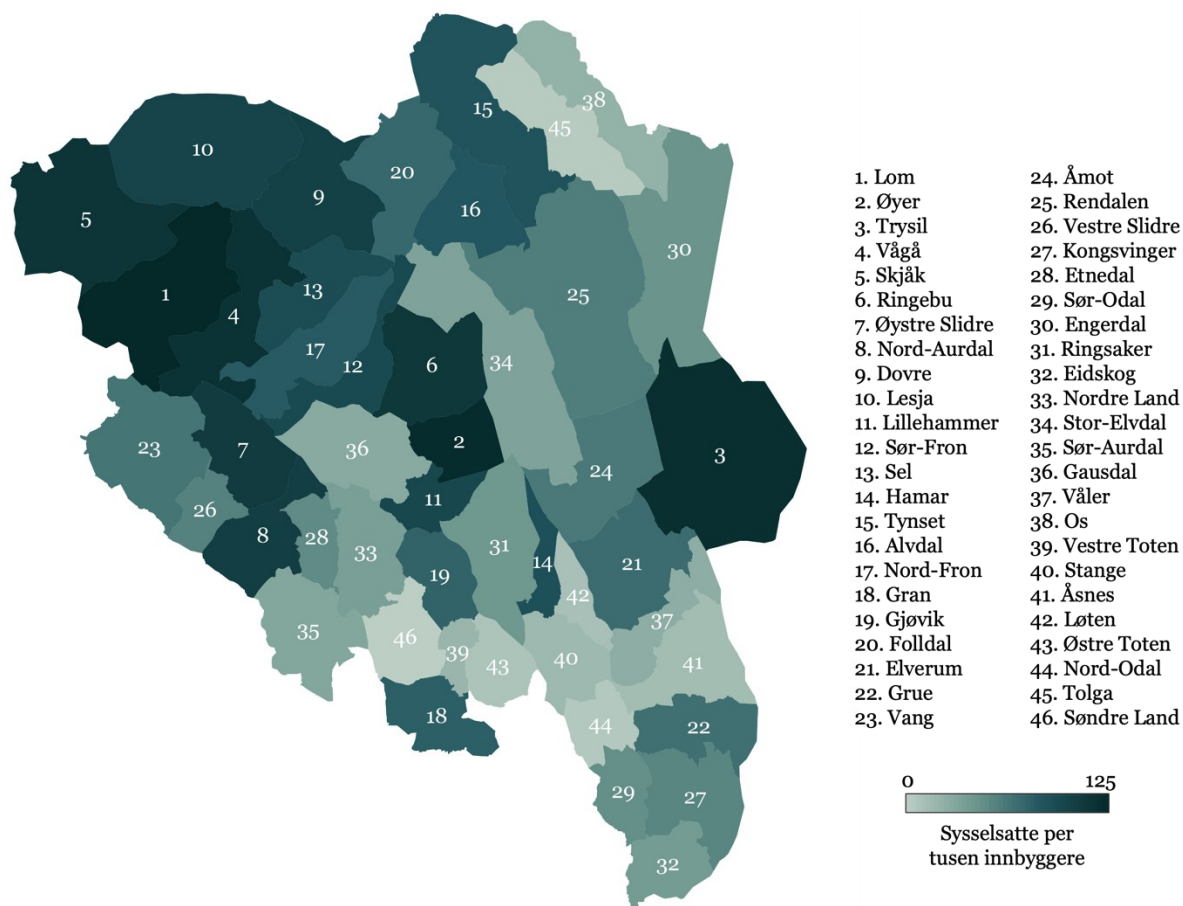

¹³ Absolutt vekst viser til vekst i antall kroner, mens relativ vekst viser til prosentvis vekst.

Kommunen med høyest sysselsetting er Hamar, tett etterfulgt av Lillehammer. Hamar og Lillehammer har i underkant av 1300 sysselsatte hver, og representerer dermed til sammen om lag en fjerdedel av det totale antallet sysselsatte i næringen. Disse etterfølges av Gjøvik, Elverum, Øyer, Trysil, Ringsaker, Nord-Aurdal, Gran og Kongsvinger, som hver sysselsetter mellom 850 og 315 personer. Kommunene med færrest sysselsatte i reiselivsnæringen er Engerdal og Tolga, med henholdsvis 18 og 8 ansatte.

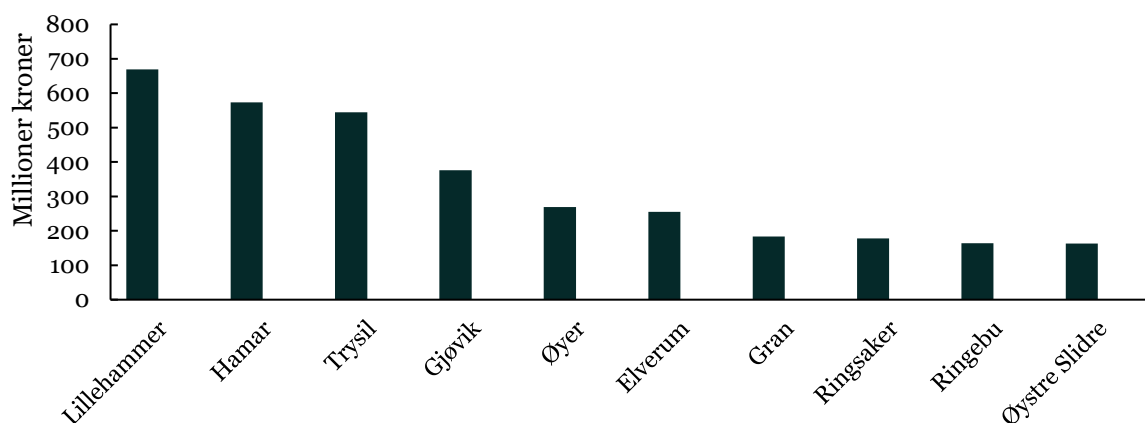
Ser vi på antall sysselsatte per innbygger i kommunene, får vi imidlertid et annet bilde. Kartet nedenfor viser kommunefordelingen av sysselsettingen per tusen innbyggere. Her er det Lom som er størst, etterfulgt av Øyer, Trysil, Vågå og Skjåk.

Figur 3-13: Sysselsetting per tusen innbyggere i reiselivsnæringen i de ulike kommunene i Innlandet i 2023. Mørkere farger indikerer høyere sysselsetting. Kilde: Menon Economics

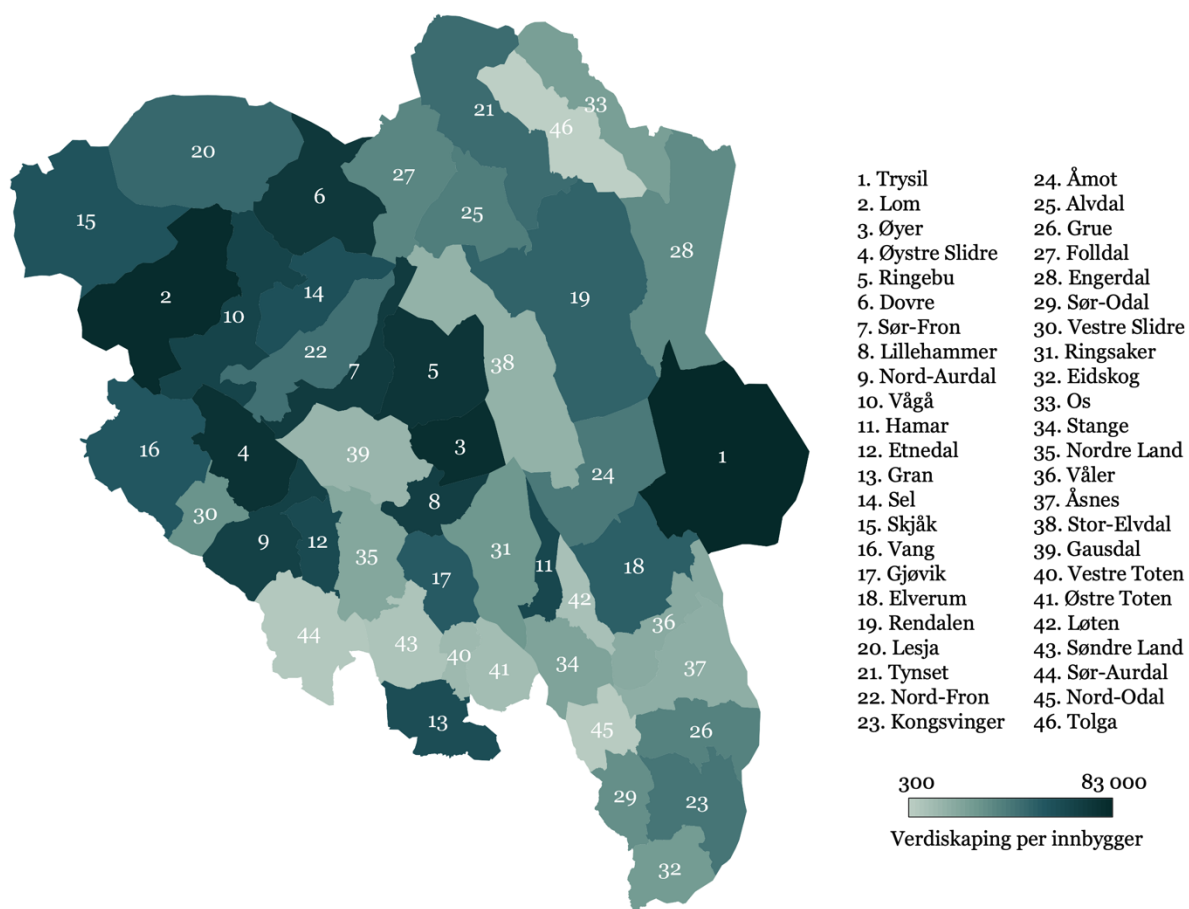
Figuren nedenfor presenterer Innlandets ti største reiselivskommuner, målt i verdiskaping. Disse har en samlet verdiskaping på om lag 3,4 milliarder kroner, noe som tilsvarer 70 prosent av næringens verdiskaping i fylket. Lillehammer har den høyeste verdiskapingen i fylket, med omtrent 670 millioner kroner, fulgt av Hamar med 574 millioner kroner og Trysil med 544 millioner kroner. Disse tre kommunene står for omtrent en tredjedel av næringens totale verdiskaping. På den motsatte enden av skalaen finner vi Tolga, som har den laveste verdiskapingen, med 527 000 kroner.

Figur 3-14: De ti største kommunene i reiselivsnæringen målt i verdiskaping. Kilde: Menon Economics

Kartet nedenfor viser fordelingen av verdiskapingen per innbygger i de ulike kommunene. Det er betydelige forskjeller mellom kommunene; Trysil, Lom og Øyer har den høyeste verdiskapingen per innbygger, varierende fra 83 000 til 52 000 kroner, mens Tolga har lavest verdiskaping per innbygger.

Figur 3-15: Verdiskaping per innbygger i reiselivsnæringen i de ulike kommunene i Innlandet i 2023. Mørkere farger indikerer høyere verdiskaping. Kilde: Menon Economics

3.2 Reiselivets lønnsomhet og robusthet

Vi ser nå nærmere på mål på lønnsomhet og robusthet for næringen for å kunne vurdere om bedriftene er i en god nok økonomisk posisjon til å fortsette å investere og videreutvikle seg.

Definisjoner av målene på lønnsomhet og robusthet

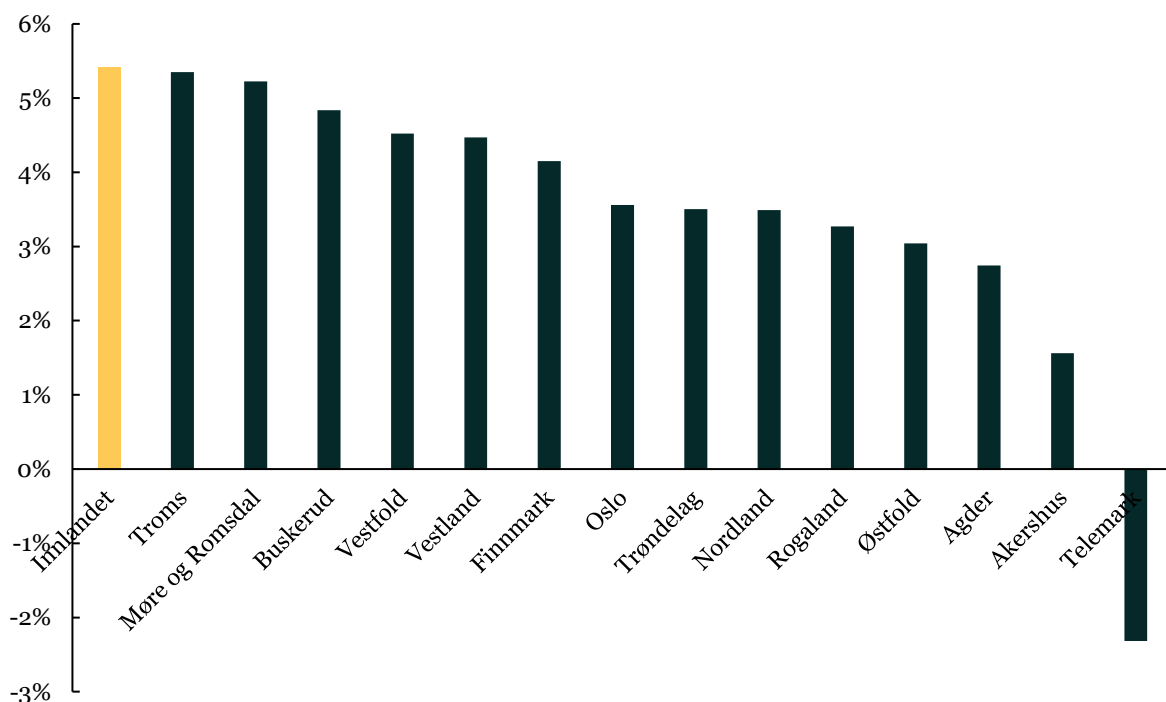
Driftsmargin: *Driftsresultatet i prosent av driftsinntektene*

Soliditet: *Egenkapital i prosent av total kapital (med andre ord det motsatte av gjeldsgrad)*

Egenkapitalrentabilitet: *Årsresultat i prosent av gjennomsnittlig egenkapital*

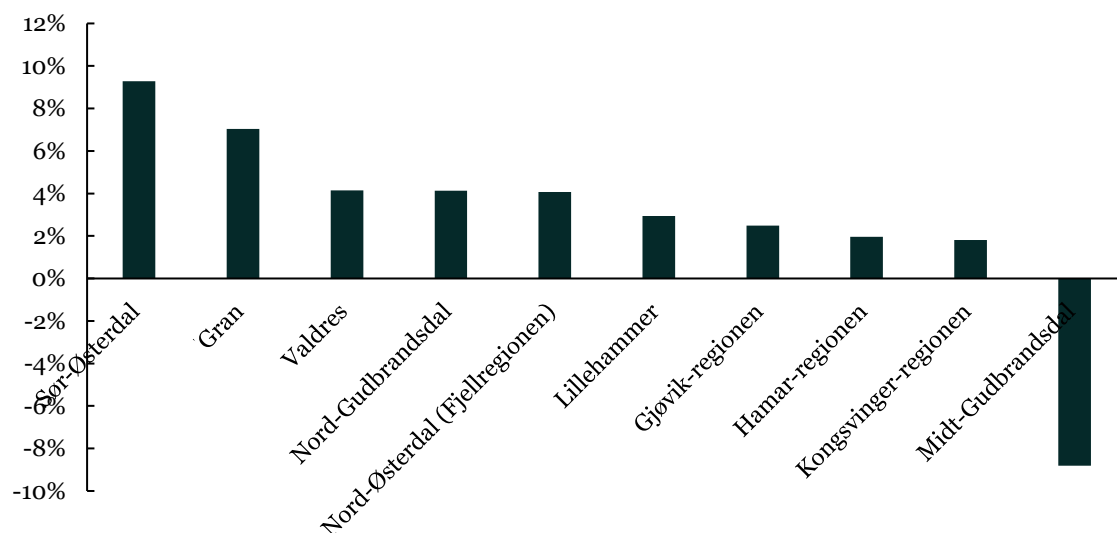
Figur 3-16 viser driftsmarginen i innholdsbransjene i hvert fylke i 2023. Figuren viser at Innlandet har den høyeste driftsmarginen på over 5 prosent. Troms og Møre og Romsdal har lignende driftsmargin som Innlandet på omtrent 5 prosent. Telemark er det eneste fylket med negativ driftsmargin med -2 prosent.

Figur 3-16: Driftsmarginen i innholdsbransjene per fylke i 2023. Kilde: Menon Economics

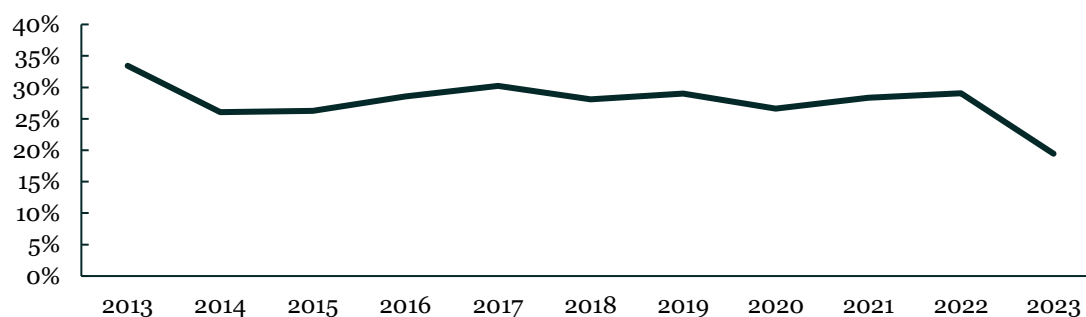
Figur 3-17 viser samlet driftsmarginen for reiselivsnæringen i hver av de ti IPR-regionene. Figuren viser at driftsmarginen var høyest (9 prosent) i Sør-Østerdal. Samlet driftsmargin for reiselivsnæringen i Midt-Gudbrandsdalen var negativ i 2023. Det er i hovedsak resultatene i overnattingsbransjen som driver resultatene.

Figur 3-17: Driftsmarginen i reiselivet per region i 2023. Kilde: Menon Economics

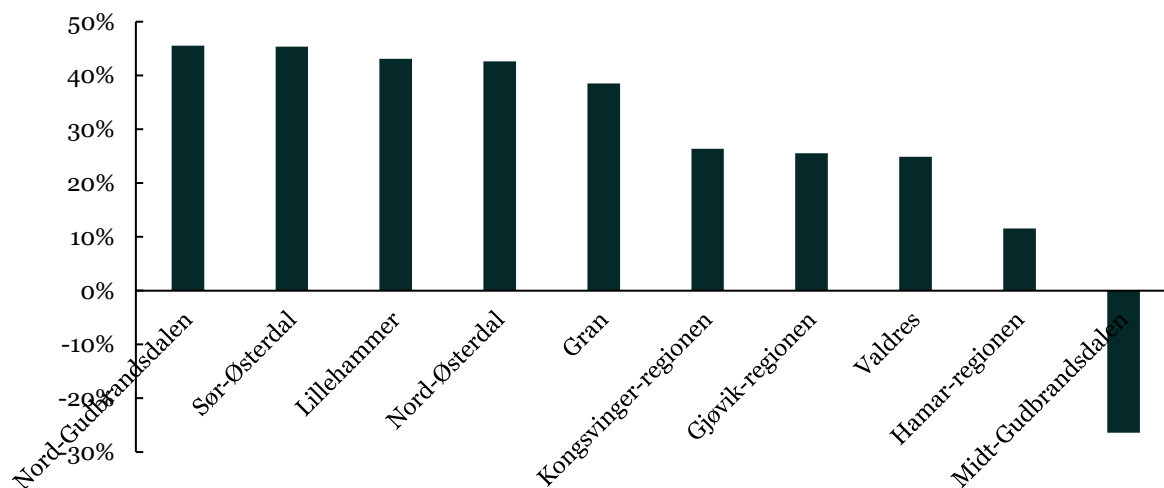
Utviklingen i soliditet samlet for Innlandet vises i Figur 3-18. Nedgangen fra 2022 til 2023 er i hovedsak grunnet nedgang innenfor overnattingsbransjen: samlet soliditet var 23 prosent i 2022 og 9 prosent i 2023.

Figur 3-18: Utvikling i soliditet i reiselivet i Innlandet. Kilde: Menon Economics

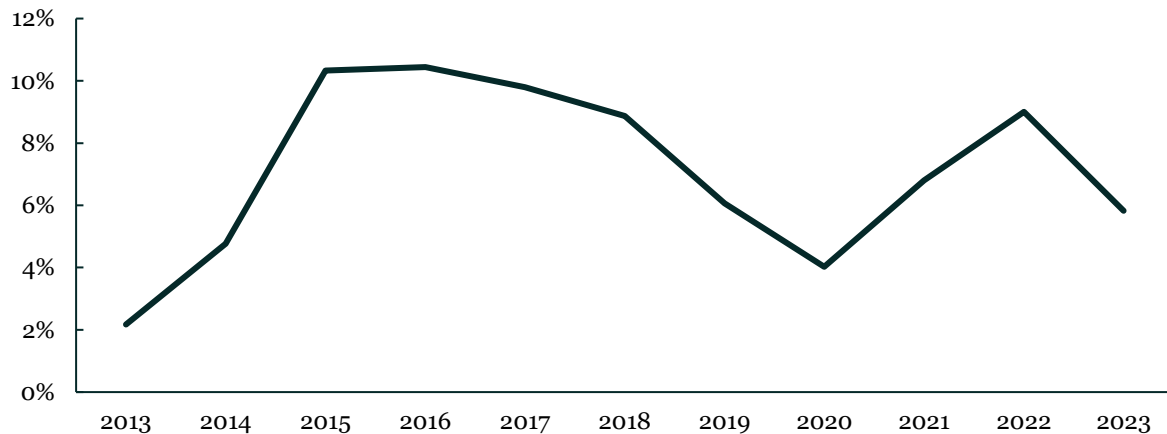
Figur 3-19 viser soliditet per region i 2023. Den er relativt sterk i flere av regionene, mens for Midt-Gudbrandsdalen skiller seg ut. Som for driftsresultat er det i hovedsak grunnet overnattingsbransjen.

Figur 3-19: Soliditet per region i 2023. Kilde: Menon Economics

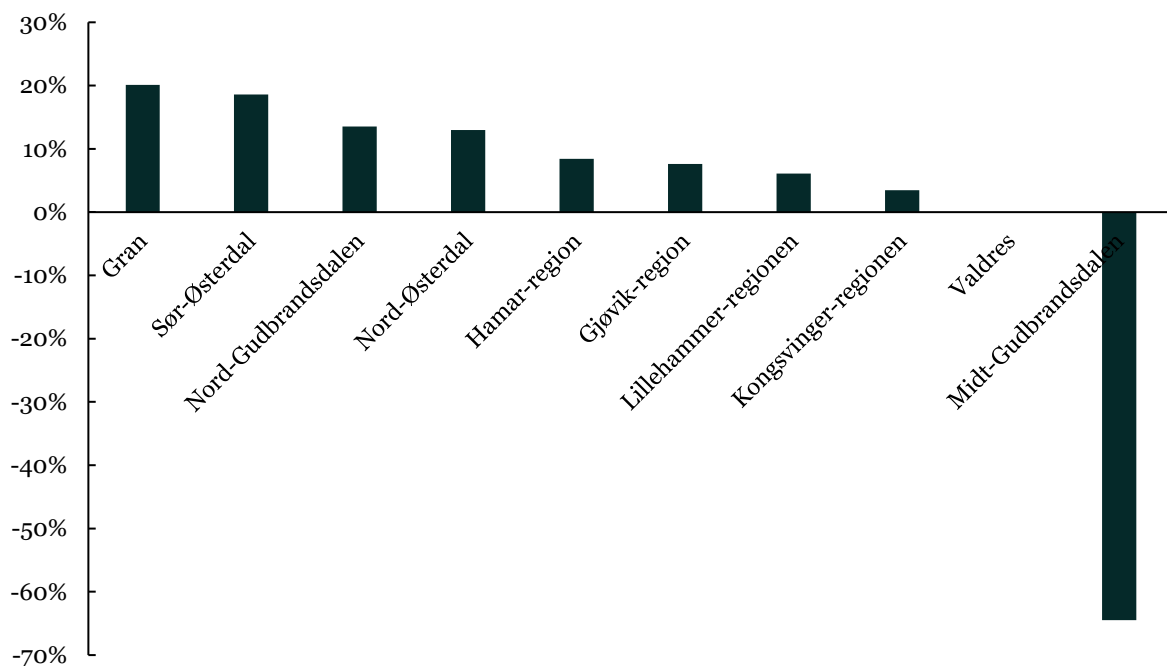

Utviklingen i rentabilitet samlet for reiselivsnæringen i Innlandet vises i Figur 3-20. Variasjoner i årsresultatet hovedsakelig driveren til utviklingen. Redusert rentabilitet før 2015 og i 2022-2023 skyldes i hovedsak negative årsregnskap for overnattingsbransjen. Figur 3-21 viser rentabilitet for 2023 fordelt på regioner. Figuren viser lignende fordeling som foregående variabler: Midt-Gudbrandsdalen skiller seg ut, og det er i hovedsak grunnet overnattingsbransjen.

Figur 3-20: Utvikling i rentabilitet i reiselivet i Innlandet. Kilde: Menon Economics

Figur 3-21: Rentabilitet per region i 2023. Kilde: Menon Economics

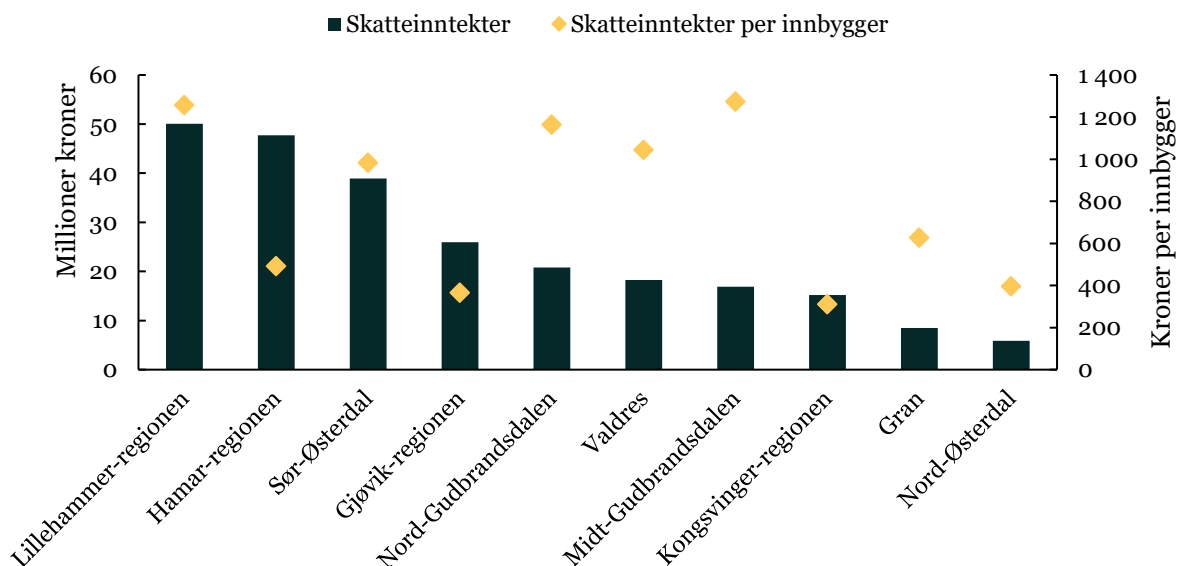

3.3 Skatteinntekter

Reiselivsnæringen er en viktig inntektskilde for mange norske kommuner. Dette skyldes at næringen er arbeidsintensiv, spredt relativt jevnt over landet, sysselsetter mange unge, og har en høy andel ansatte med minoritetsbakgrunn. Figuren under viser hvordan disse faktorene bidrar til skatteinntekter generert av reiselivsbedrifter i Innlandets ti regioner. Metoden er benyttet i blant annet Menon (2018): tallene viser beregnede kommunale skatteinntekter fra reiselivsansattes arbeidsinntekt for kommunen hvor arbeidsplassen ligger.

Figuren viser at Lillehammer-regionen og Hamar-regionen har de største skatteinntektene: henholdsvis 50 og 48 millioner kroner. Målt per innbygger, mottar Midt-Gudbrandsdalen størst skatteinntekter med 1273 kroner per innbygger, tett etterfulgt av Lillehammer med 1256 kroner. Totalt genererer reiselivsnæringen i Innlandet 248 millioner kroner i kommunale skatteinntekter fra arbeidsinntekt.

Figur 3-22: Estimerte skatteinntekter per region i 2023 fra et arbeidsplassperspektiv, det vil si kommunale skatteinntekter fra reiselivsansattes arbeidsinntekt i kommunen. Kilde: Menon Economics

Dersom skatteinntektene fra reiselivsnæringen i den enkelte region i Innlandet sammenlignes med skatteinntekter fra prosessindustri, næringsmiddelindustri og andre primærnæringer, ser vi noen ulikheter mellom regionene. I Valdres, Sør-Østerdal, Nord-Gudbrandsdalen, Midt-Gudbrandsdalen, Lillehammer-regionen og Gran er reiselivet den næringen som genererer de største skatteinntektene blant de fire næringskategoriene. Reiselivet gir relativt mest skatteinntekter i Gran, Nord-Gudbrandsdalen og Lillehammer-regionen der skatteinntektene fra reiselivsnæringen er omtrent dobbelt så store som de andre næringene til sammen. I Nord-Østerdal er skatteinntektene fra både næringsmiddelindustrien og andre primærnæringer større enn fra reiseliv. I Kongsvinger-regionen er reiseliv omtrent på nivå med prosessindustri, næringsmiddelindustri og andre primærnæringer. I Hamar-regionen gir næringsmiddelindustrien de klart største skatteinntektene, etterfulgt av reiselivsnæringen.

4 Markedsperspektivet: det økonomiske bidraget fra de tilreisende til Innlandet

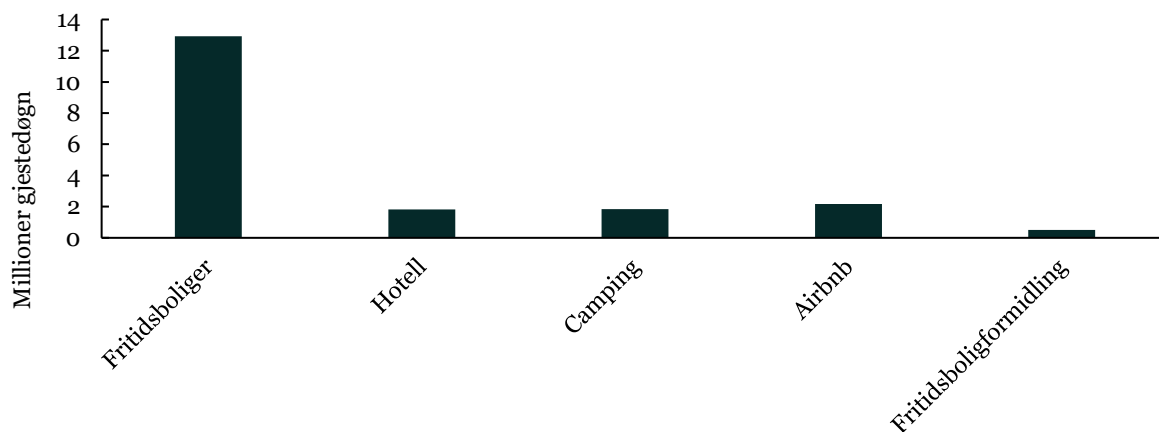
I dette kapitlet kartlegger vi omfanget av ulike typer tilreisende og beregner ringvirkningene av forbruket deres. Deltidsinnbyggerne (tilreisende til fritidsboliger) bidrar mest til forbruk og verdiskaping i fylket, drevet av at de står for om lag 2/3 av gjestedøgnene. Segmentet har det laveste døgnforbruket av de ulike kategoriene tilreisende. Yrkesreisende og ferierende på hotell har de største døgnforbrukene, etterfulgt av de som leier fritidsboliger eller leiligheter. Sør-Østerdalen, Valdres og Lillehammer-regionen har de største ringvirkningseffektene fra tilreisende. Verdiskaping fra bygg- og anleggsvirksomhet grunnet fritidsboliger kommer i tillegg, som er et betydelig bidrag til økonomien, særlig fra rehabilitering, oppgradering og tilbygg (ROT-markedet).

I dette kapitlet beskriver og drøfter vi ringvirkningene av tilreisende aktiviteter i Innlandet. En viktig forskjell mellom dette kapitlet og det forrige er at dette kapitlet kun omfatter økonomisk aktivitet generert av tilreisende, det vil si gjester som har minst en overnatting i Innlandet, mens det forrige inkluderte alle kundegrupper, inklusiv lokalbefolkningens kjøp av reiselivsprodukter. Også, der analysen basert på regnskapsdata ikke omfatter virksomheter som ikke er rapporteringspliktige, så vil denne analysen basert på tilreisendes forbruk omfatte alle virksomheter i Innlandet.

4.1 Oversikt over de tilreisende til Innlandet

Figur 4-1 viser våre beregnede gjestedøgn i Innlandet i 2023 per segment. Figuren viser tydelig at fritidsboliger dominerer; fritidsboliger står for om lag 2/3 av gjestedøgnene. Hotell, camping og Airbnb står for om lag 10 prosent av gjestedøgnene hver, mens fritidsboligformidling står for om lag tre prosent.

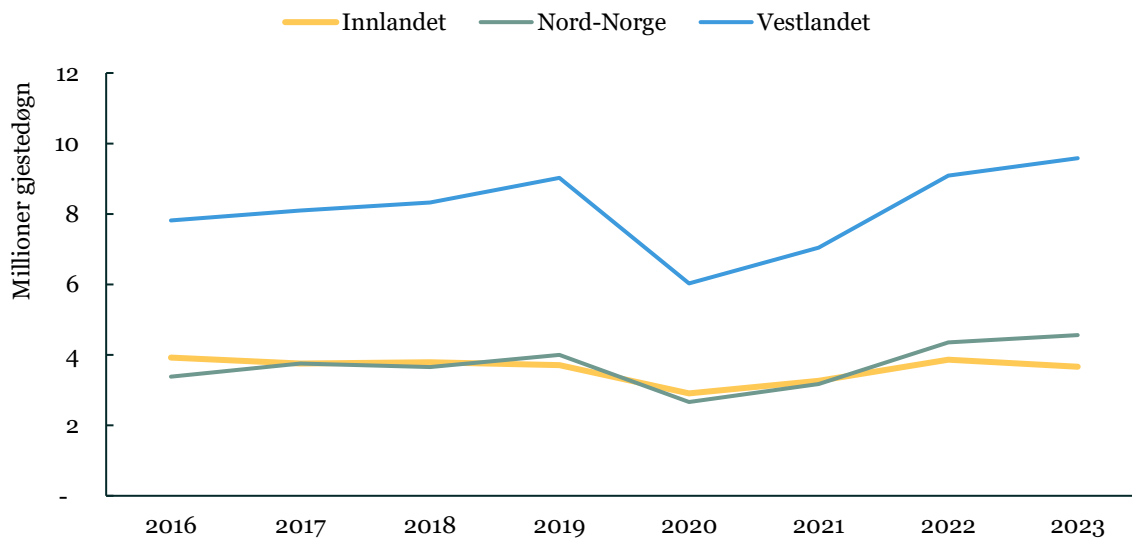
Figur 4-1: Gjestedøgn i 2023 per segment. Kilde: SSB, matrikkelen, fritidsboligundersøkelser, AirDNA og Menon Economics

Videre ser vi på utvikling i gjestedøgn for hotell, camping og hyttegrender for Innlandet, sammenlignet med Nord-Norge og Vestlandet. For Innlandet har utviklingen vært relativt stabil mellom 2016 og 2023 der antall gjestedøgn har vært på i underkant av fire millioner. Antall gjestedøgn er likevel noe lavere i 2023 med 3,7 millioner gjestedøgn mot 3,9 millioner i 2016. Utviklingen og nivået på gjestedøgn i Innlandet ligner på på Nord-Norge mellom 2016 og 2021. Nord-Norge har likevel hatt noe større vekst

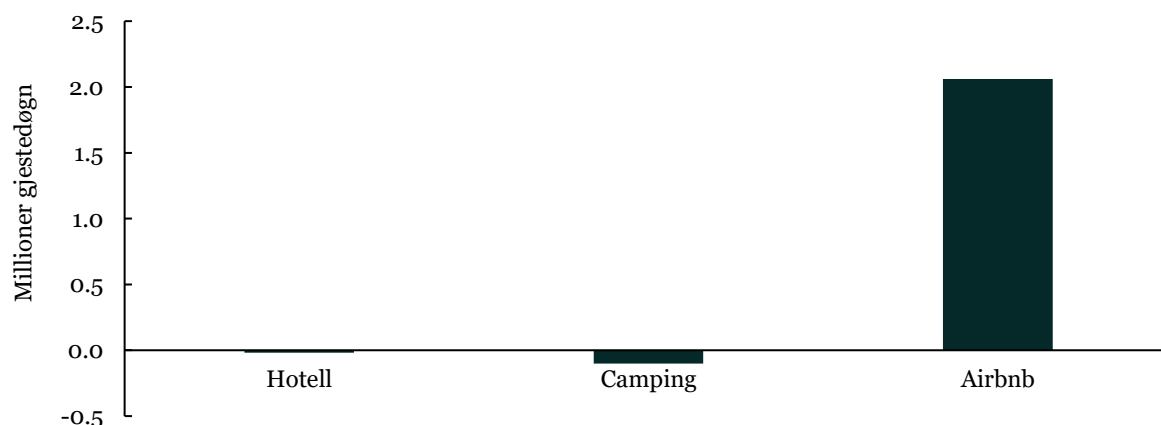
etter 2021. Når det gjelder Vestlandet er det for det første betydelig flere gjestedøgn, og utviklingen er også preget av mer variasjon. Mellom 2020 og 2022 har Vestlandet hatt en sterk vekst i gjestedøgn som ser ut til å ha avtatt noe i 2023.

Figur 4-2: Utvikling i gjestedøgn på hotell, camping eller hyttegrender/vandrerheimer for Innlandet, Nord-Norge¹⁴ og Vestlandet. Kilde: SSB

Når vi ser nærmere på veksten i hotell, camping og Airbnb mellom 2016 og 2023, er det tydelig at det er gjestedøgn på Airbnb som driver veksten som illustreres i Figur 4-2 nedenfor. Overnattinger på Airbnb har vokst med 2,1 millioner gjestedøgn siden 2016. Både hotell og camping har hatt en negativ utvikling på henholdsvis 17 000 og 101 000 gjestedøgn. For gjestedøgn på fritidsboliger og fritidsboligformidling har vi ikke tall på utviklingen, men det er sannsynlig at begge disse har økt i samme periode. Som vi går nærmere inn på senere har det vært en økning i antall fritidsboliger (se Figur 4-3) og det er indikasjoner på at fritidsboligene blir mer brukt nå enn i 2016 som resultat av større fleksibilitet i arbeidslivet og bruk av hjemmekontor.

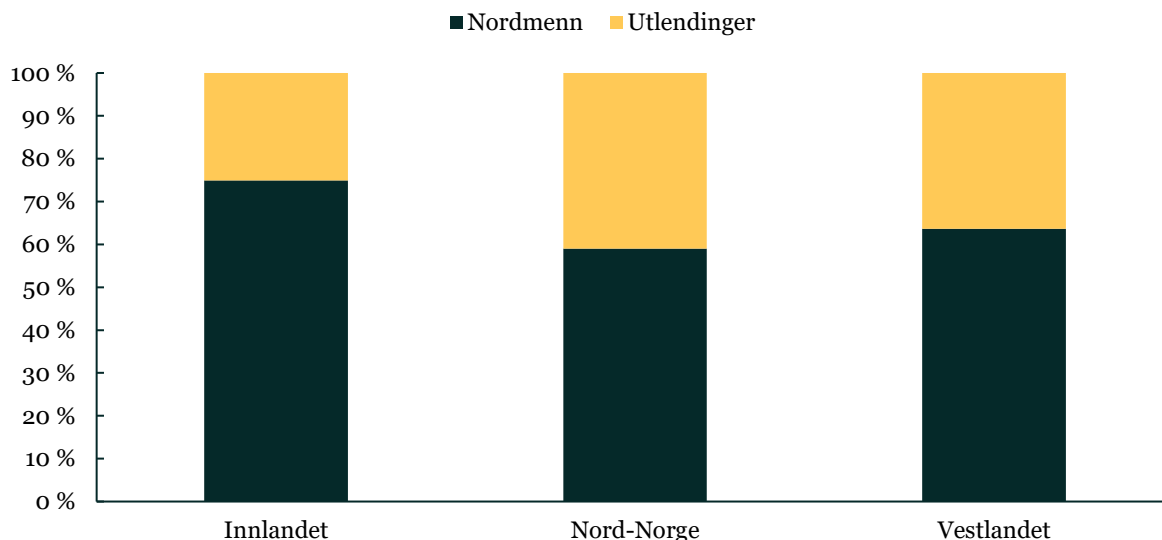
Figur 4-3: Absolutt vekst i gjestedøgn mellom 2016 og 2023 for hotell, camping og Airbnb. Kilde: SSB, AirDNA og Menon Economics

¹⁴ I tallgrunnlaget fra SSB mangler det tall for enkelte måneder for Finnmark. For Nord-Norge vil tallene derfor være noe underestimerte. Det er også noe variasjon i hvor mange tall som mangler per år, så utviklingen er ikke nødvendigvis helt presis.

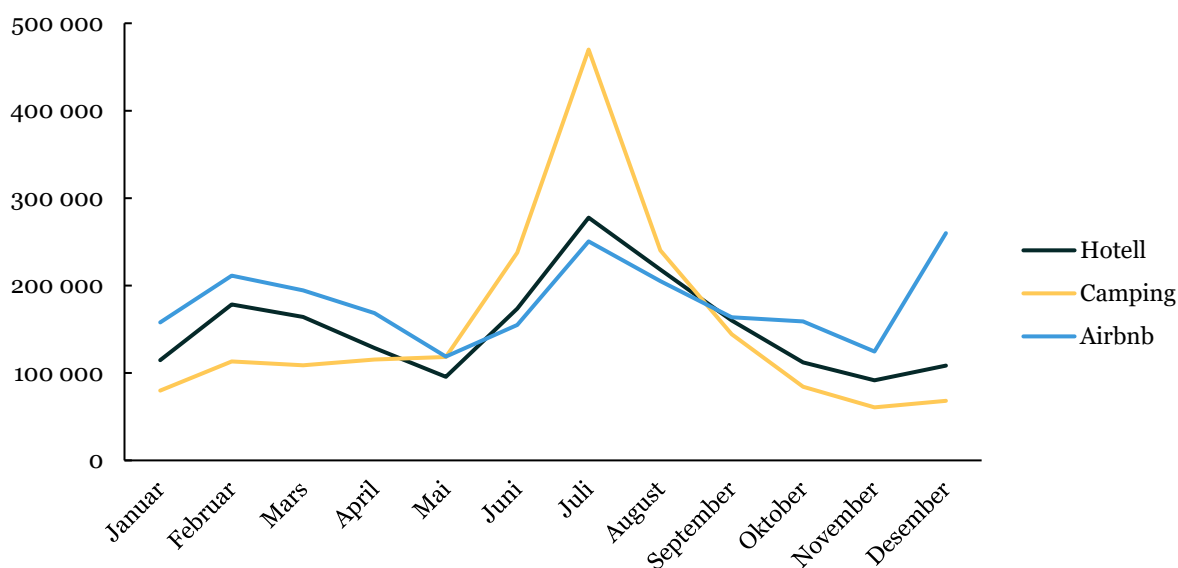
Ser vi på fordelingen av gjestedøgn fra nordmenn og utlendinger er reiselivet i Innlandet dominert av nordmenn, som står for 75 prosent av gjestedøgnene. Til sammenligning utgjør norske gjestedøgn 59 prosent i Nord-Norge og 64 prosent på Vestlandet.

Figur 4-4: Fordelingen av gjestedøgn fra nordmenn og utlendinger i Innlandet, Nord-Norge og Vestlandet. Kilde: SSB

De kommersielle gjestedøgnene er flest i sommermånedene, for både hotell og Airbnb, men selvfølgelig sterkest for camping, se Figur 4-5. For fritidsboligene er sesongprofilen motsatt: Basert på fritidsboligundersøkelsene i Lillehammer (2024) og Midt-Gudbrandsdalen (2022) legger vi til grunn at 65 prosent av gjestedøgnene foregår på vinteren og 35 prosent på sommeren. Merk altså at fritidsboligene dominerer gjestedøgnstatistikken.

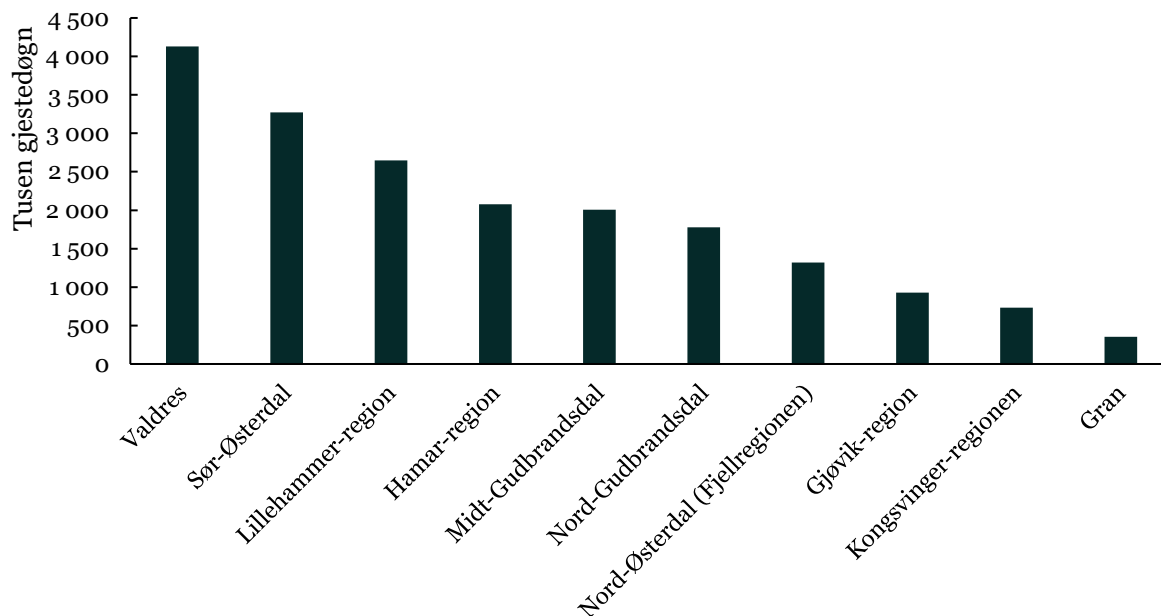
Figur 4-5: Sesongprofil: overnattinger, fordelt på hotell, camping og Airbnb i 2023. Kilde: SSB, Menon Economics og AirDNA.

Figuren nedenfor viser våre beregnede gjestedøgn i Innlandet for 2023, fordelt på regioner. Som det fremgår av denne figuren, står Valdres 21 prosent av overnattingene. Andelen kan i stor grad tilskrives

deltidsinnbyggere i området. Sør-Østerdal er den nest største regionen med 17 prosent, etterfulgt av Lillehammer med 14 prosent. Gran, som er en enkeltstående kommune, utgjør kun 2 prosent av det totale antallet gjestedøgn.

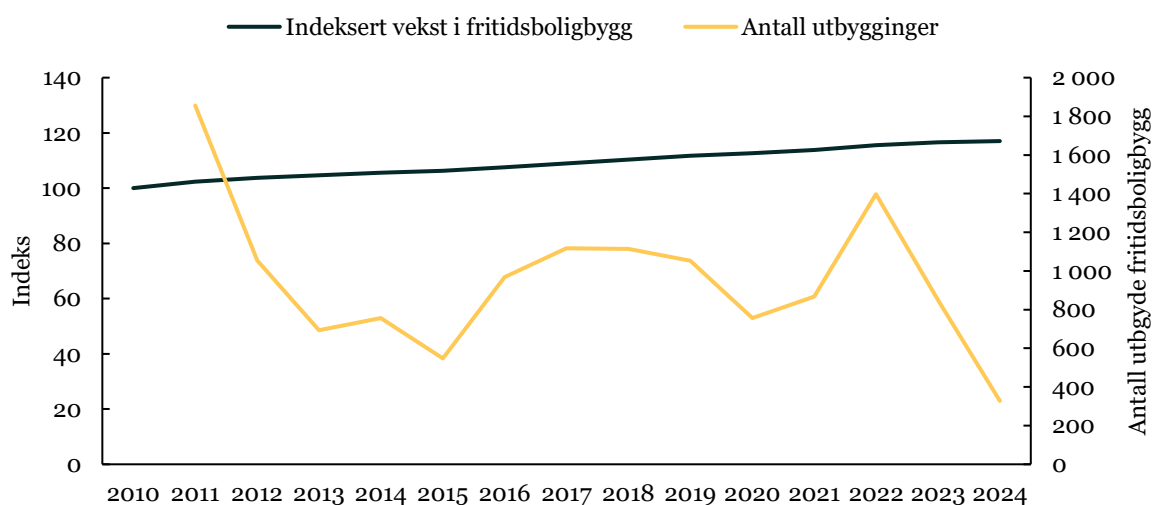
Figur 4-6: Fordeling av totale gjestedøgn på region. Kilde: Kilde: SSB, matrikkelen, fritidsboligundersøkelser, AirDNA og Menon Economics

Deltidsinnbyggere

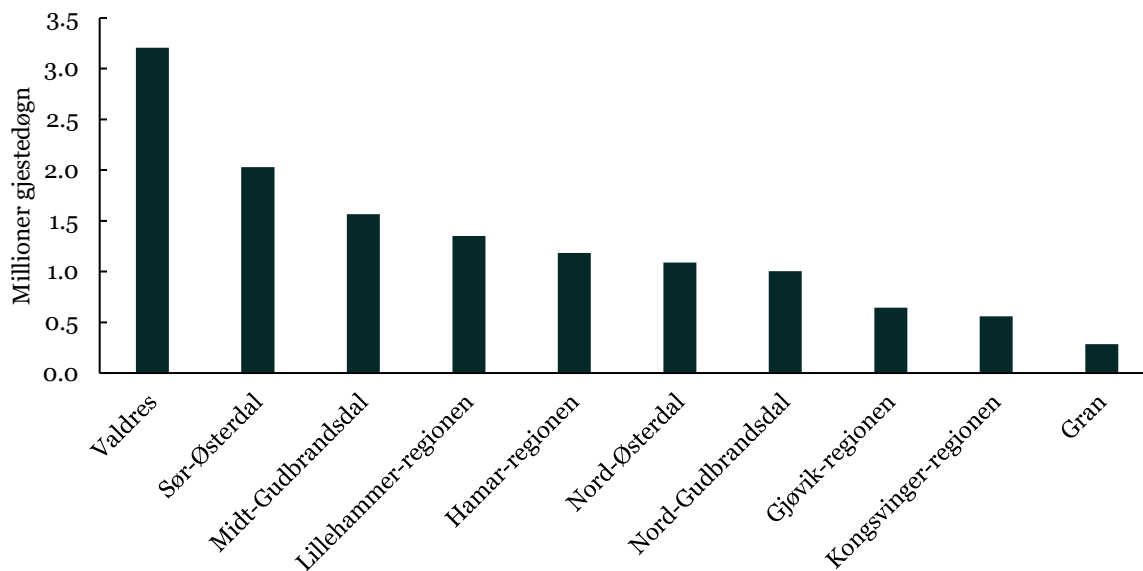
Fritidsboligutbyggingen har vært sterk i Innlandet de siste årene, og 2022 var et toppår (se også Menon 2023c). Etter 2022 har utbyggingen gått kraftig ned, slik at veksten også er svakere enn tidligere, se Figur 4-7.

Figur 4-7: Indeksert vekst i antall fritidsboligbygg i Innlandet (venstre akse), der referanseåret 2010=100. Utvikling i antall årlige utbygginger av fritidsboligbygg (høyre akse). Kilde: SSB

Ferdigbygde fritidsboliger bidrar til økonomien først når de besøkes og brukes. Figur 4-8 viser estimerte gjestedøgn i fritidsboliger i 2023, fordelt på regioner. Valdres står for om lag ¼ av gjestedøgnene i fritidsboliger i fylket, fulgt av Sør-Østerdalen (15 prosent).

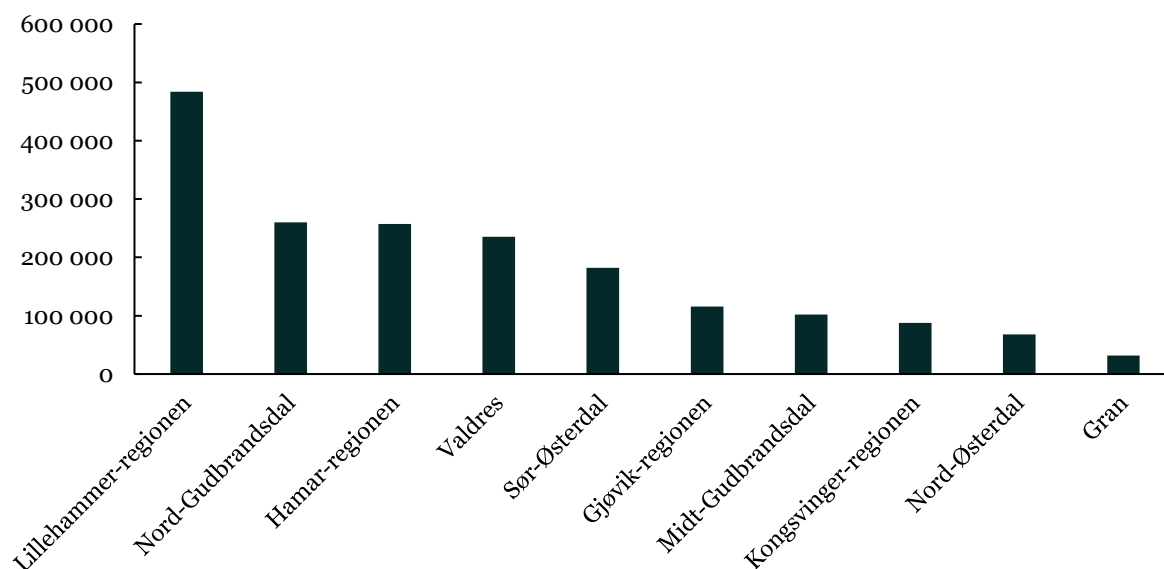
Figur 4-8: Estimerte gjestedøgn av deltidsinnbyggere per region i 2023. Kilde: SSB, matrikkelen, fritidsboligundersøkelser og Menon Economics

Hotell

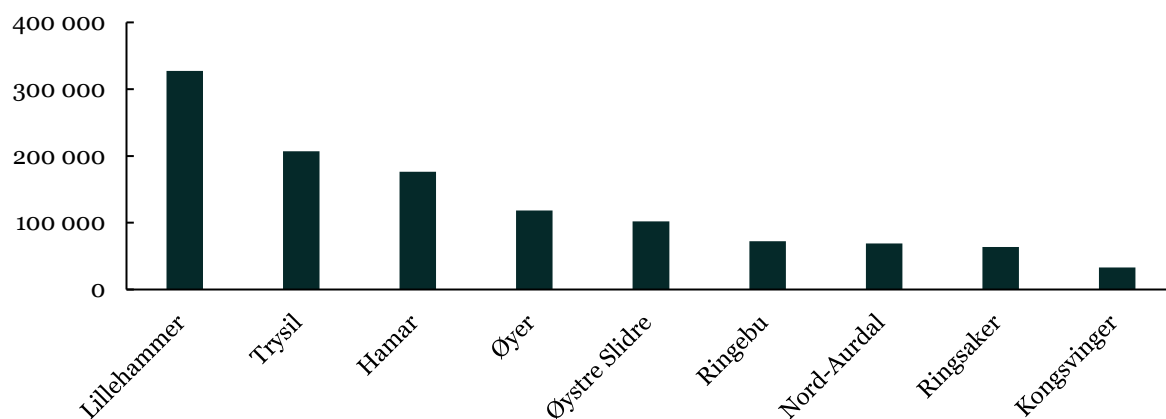
Figur 4-9 viser estimerte gjestedøgn for hotell i fylket, fordelt på regioner. Lillehammer-regionen er den klart største hotell-regionen med en fjerdedel av estimerte hotell-gjestedøgn i 2023. Lillehammer-regionen stod for anslagsvis 500 000 gjestedøgn i hotell, etterfulgt av om lag 260 000 i hver av Nord-Gudbrandsdalen og Hamar-regionen.

Figur 4-9: Estimerte gjestedøgn på hotell per region i 2023. Kilde: SSB og Menon Economics

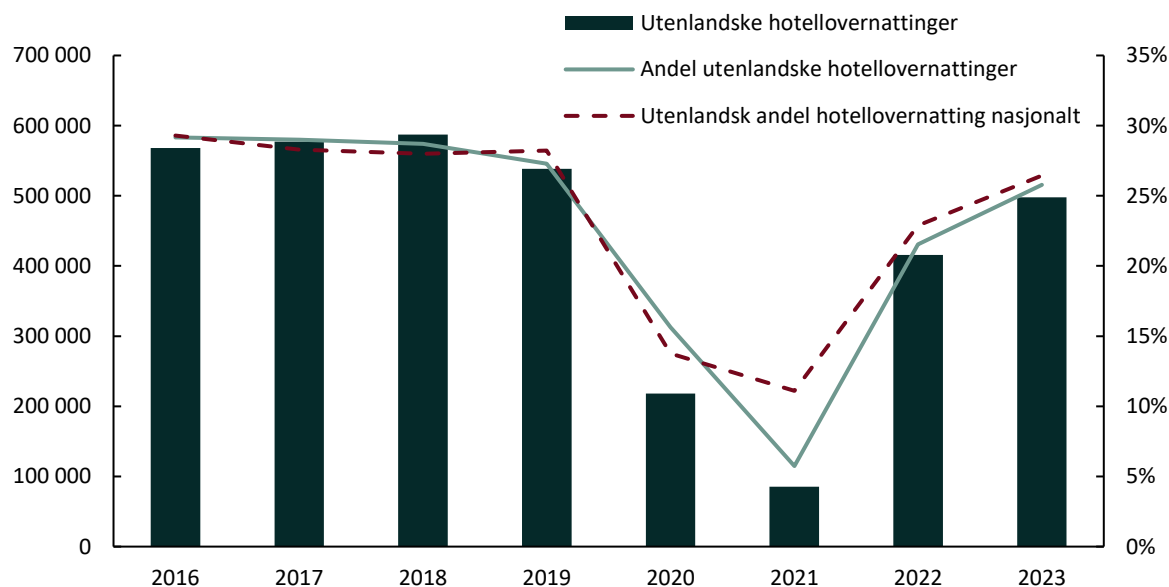
Per kommune viser Figur 4-10 at Trysil og Hamar også er viktige for hotell-gjestedøgn med henholdsvis om lag 210 000 og 180 000 gjestedøgn i 2023.

Figur 4-10: Estimerte gjestedøgn på hotell for utvalgte kommuner i 2023. Kilde: SSB og Menon Economics

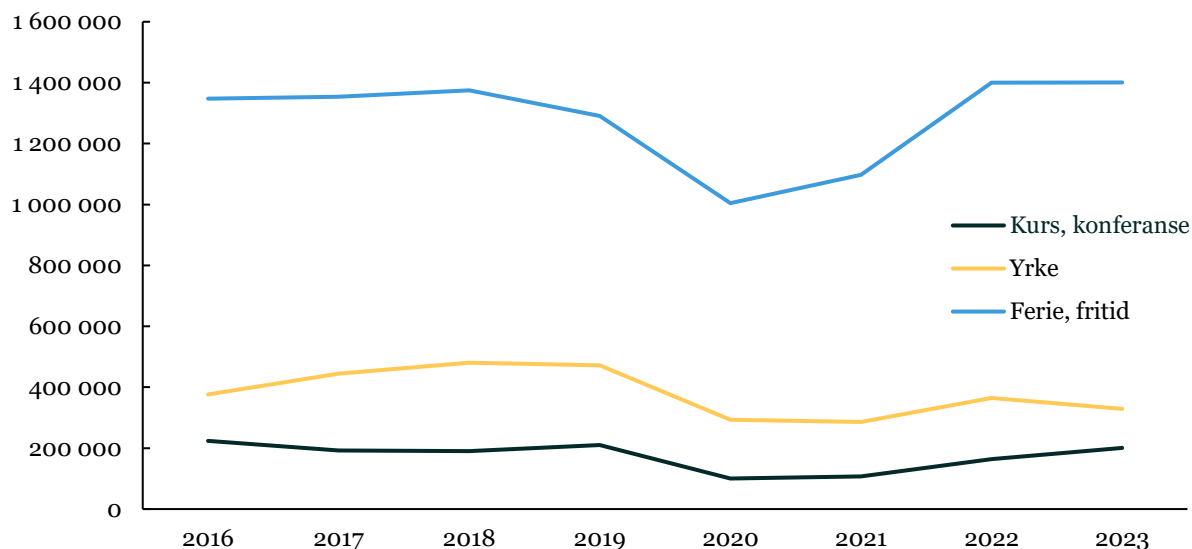
Figur 4-11 viser at utviklingen i antall utenlandske hotell-gjestedøgn var omtrent på linje med landsgjennomsnittet og lå relativt stabilt i perioden 2016-2019. Under pandemien forsvant de fleste utenlandske turistene. Fallet var dypere i Innlandet enn i resten av landet. Etter pandemien har antallet utenlandske hotell-gjestedøgn vokst raskt, men ligger fremdeles noe under pre-pandemiårene per 2023.

Figur 4-11: Antall utenlandske hotellovernattinger fra 2016 til 2023 (venstre akse) og andel (høyre akse) for Innlandet og nasjonalt. Kilde: SSB, kildetabell 14163

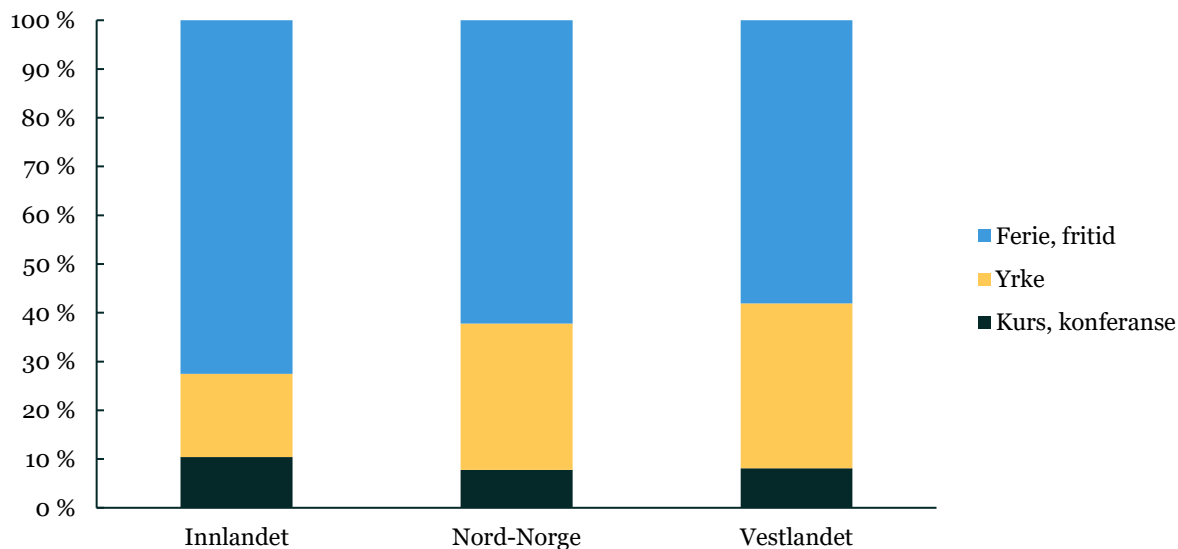
Figur 4-12 viser utviklingen i formålet med oppholdet på hotell i perioden 2016 til 2023 i Innlandet. Ferie/fritid har vært dominerende i hele perioden, og etter et kraftig fall i pandemiårene, er nivået på linje med årene før pandemien. Yrke og kurs/konferanse har også økt etter 2021, men ligger fremdeles under 2019-nivå. Dette gjelder særlig yrkesreisende.

Figur 4-12: Utvikling i formål på hotell mellom 2016 og 2023 i Innlandet. Kilde: SSB, kildetabell 14167

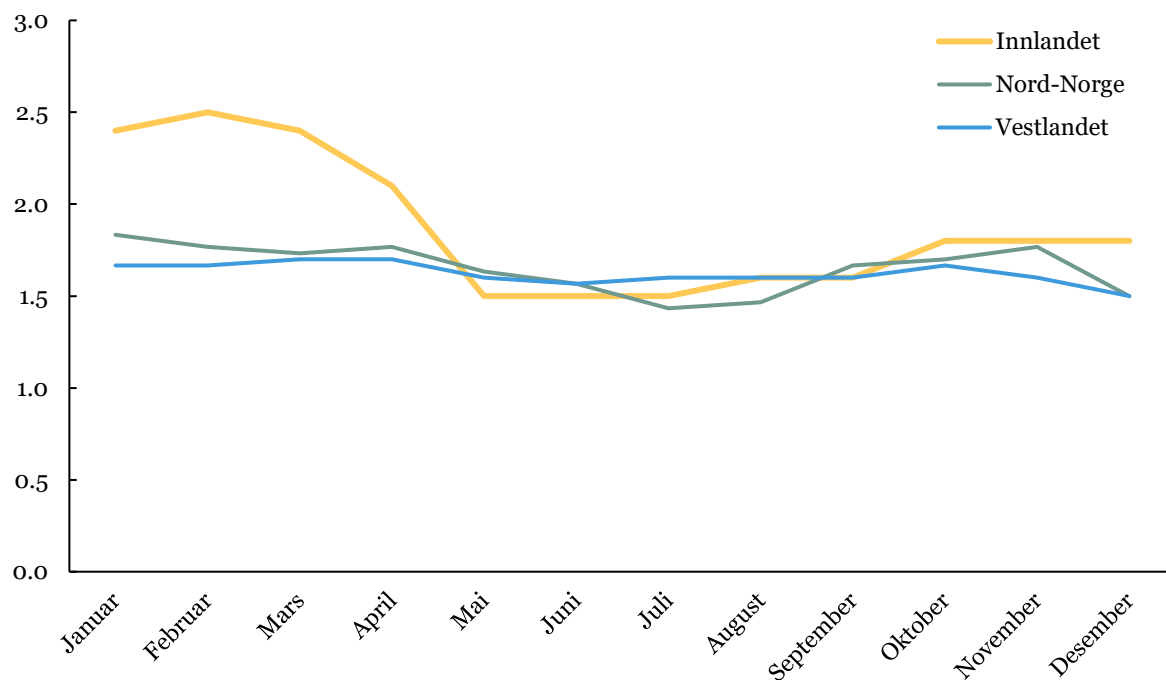
Fordelingen av formålet med reisen på hotell i Innlandet sammenlignet med Nord-Norge og Vestlandet er presentert i figuren under. Det er tydelig at Innlandet har en større andel ferie- og fritidsreisende enn de to andre regionene, mens yrkessegmentet er relativt mindre. Kurs- og konferansereisende utgjør en noe større andel av gjestedøgnene på hotell i Innlandet, sammenlignet med Nord-Norge og Vestlandet.

Figur 4-13: Fordelingen av gjestedøgn på hotell på formålet med oppholdet i 2023 for Innlandet, Nord-Norge og Vestlandet. Kilde: SSB

Oppholdstiden for hotellgjester i Innlandet varierer mellom 1,5 og 2,5 døgn gjennom året. Oppholdstiden er høyere i Innlandet enn i Nord-Norge og Vestlandet for vintermånedene januar-april, mens det er ganske likt for resterende måneder, se Figur 4-14.

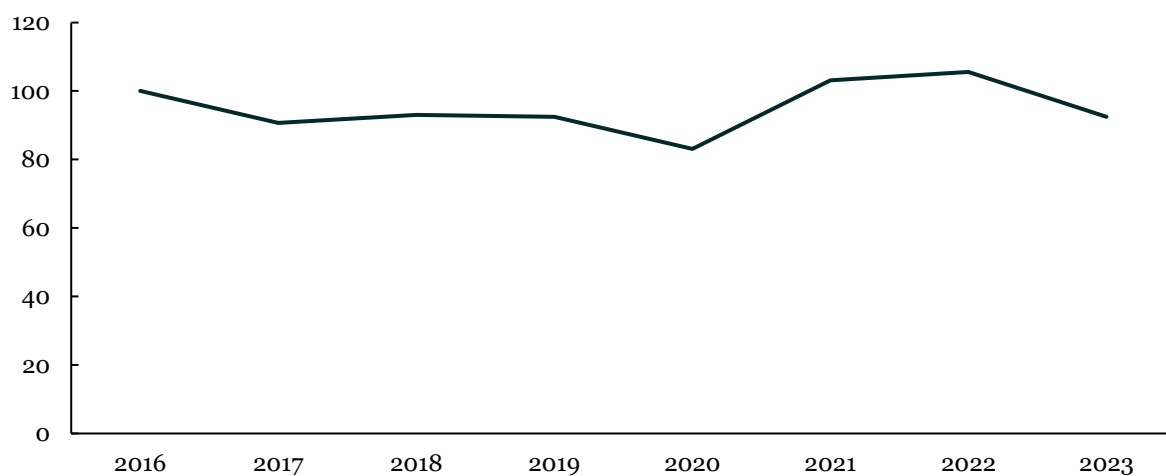
Figur 4-14: Gjennomsnittlig oppholdstid per måned i 2023 for Innlandet, Nord-Norge og Vestlandet. Kilde: SSB, kildetabell 14177

Camping

Utviklingen i fylket mellom 2016 og 2023 har overordnet sett vært relativt stabilt. Det var tegn til en svak nedadgående trend mellom 2016 og 2019, før antall gjestedøgn falt tydeligere i pandemiens første år. I 2021 snudde denne negative utviklingen, men veksten stanset raskt opp igjen. I 2023 var det igjen en negativ utvikling i antall gjestedøgn på camping. I 2023 kan store deler av nedgangen skyldes ekstremværet «Hans» som påvirket sommermånedene, der en rekke campingplasser opplevde svak etterspørsel. Antallet gjestedøgn i 2023 var 8 prosent lavere enn i 2016.

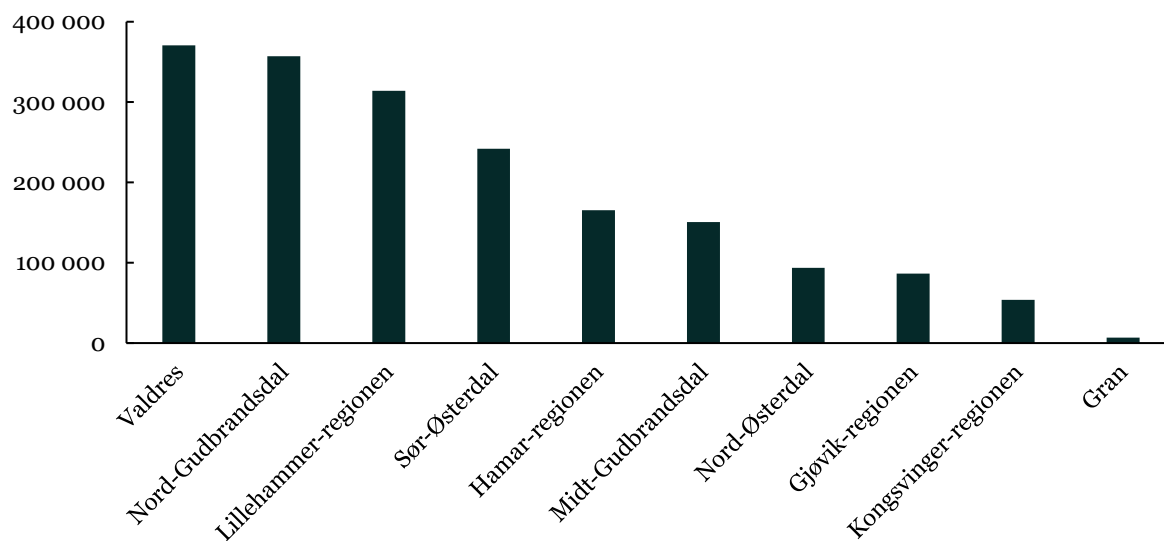
Figur 4-15: Indeksert utvikling i gjestedøgn på camping i Innlandet. Referanseåret 2016=100. Kilde: SSB

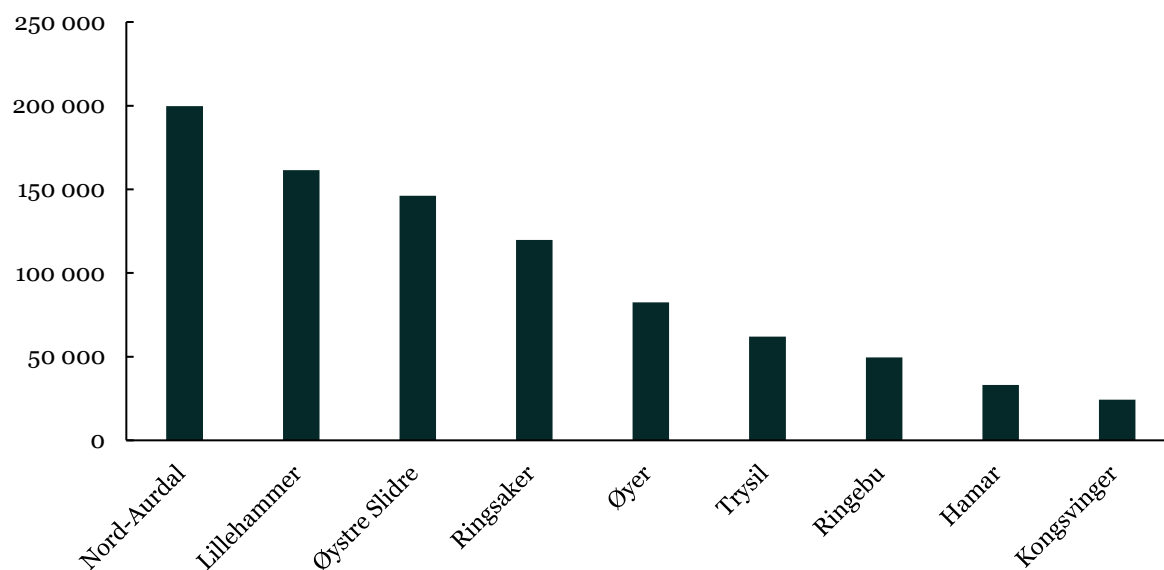
Camping er særlig viktig for Valdres, Nord-Gudbrandsdalen og Lillehammer-regionen, se Figur 4-16. Disse tre regionene stod for godt over halvparten av gjestedøgnene innen camping i fylket. Blant

kommunene er Nord-Aurdal den største camping-kommunen, med om lag 200 000 estimerte camping-gjestedøgn i 2023, se Figur 4-17.

Figur 4-16: Estimerte gjestedøgn på camping per region i 2023. Kilde: SSB og Menon Economics

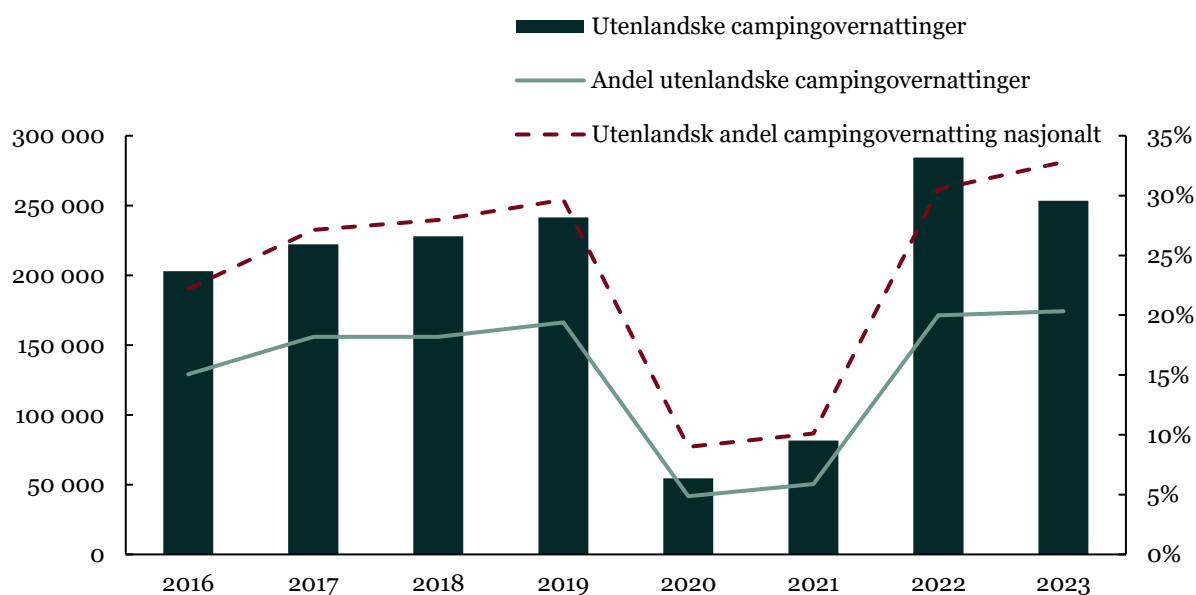

Figur 4-17: Estimerte gjestedøgn på camping for utvalgte kommuner i 2023. Kilde: SSB og Menon Economics

Antallet utenlandske campingovernattinger har økt noe i perioden 2016-2023 (med unntak av pandemi-årene), se Figur 4-18. Andelen utlendinger i 2023 var på omtrent samme nivå som i 2019: 20 prosent.

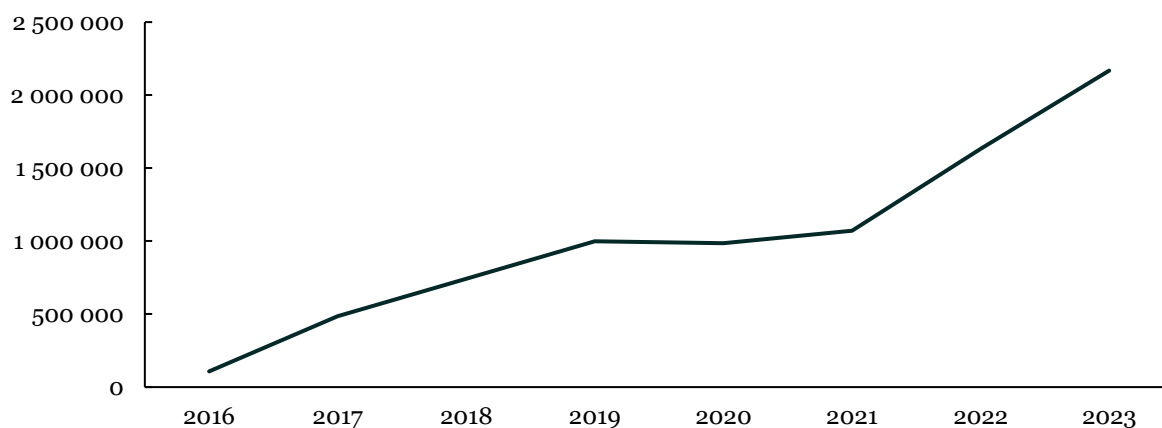
Figur 4-18: Antall utenlandske campingovernattinger fra 2016 til 2023 (venstre akse) og andel (høyre akse) for Innlandet og nasjonalt. Kilde: SSB, kildetabell 14163

Utleie

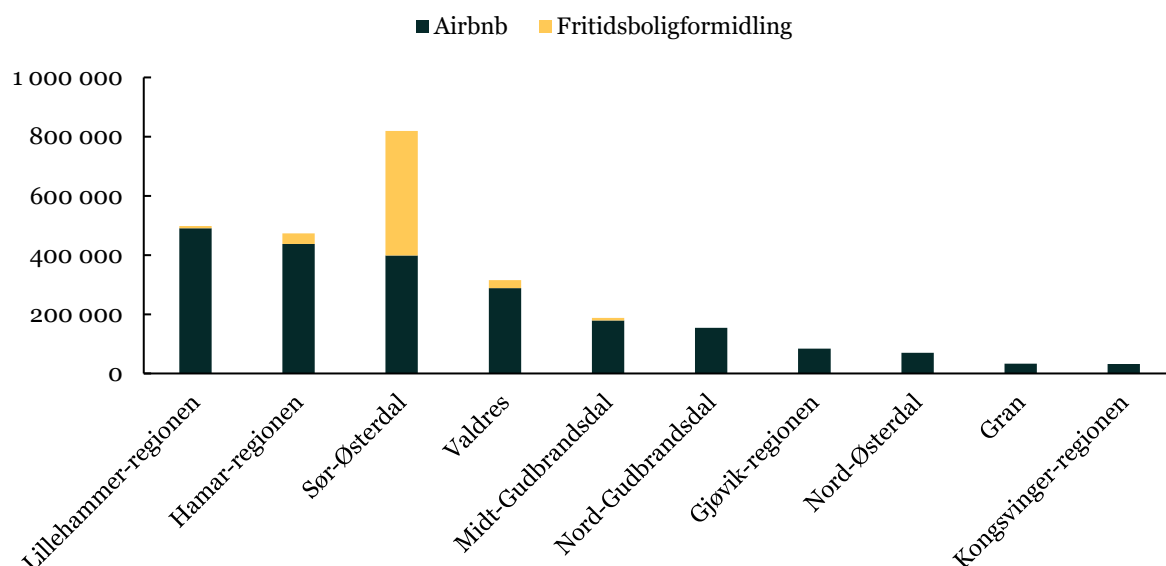
Utviklingen i gjestedøgn på Airbnb er presentert i figuren under. Den viser at overnattingstypen har hatt en voldsom vekst siden 2016. I 2016 var det svært få registrerte gjestedøgn på Airbnb, men antallet vokste til 999 000 i 2019. Under pandemien holdt gjestedøgnene seg stabile, men den sterke veksten er gjenopptatt i etterkant av pandemien. Mellom 2019 og 2023 har antall gjestedøgn mer enn doblet seg med en økning på 1,2 millioner gjestedøgn.

Figur 4-19: Utvikling i antall gjestedøgn på Airbnb i Innlandet mellom 2016 og 2023. Kilde: AirDNA

Figuren under bryter gjestedøgnene fra Airbnb ned på regionene, samt viser antallet gjestedøgn fra fritidsboligformidling for utvalgte kommuner. Dersom en ser Airbnb og fritidsboligformidling i sammenheng er det Sør-Østerdal som har klart flest med 819 000. I tillegg har både Lillehammer-region og Hamar-region relativt mange gjestedøgn fra utleie på henholdsvis 498 000 og 473 000 gjestedøgn.

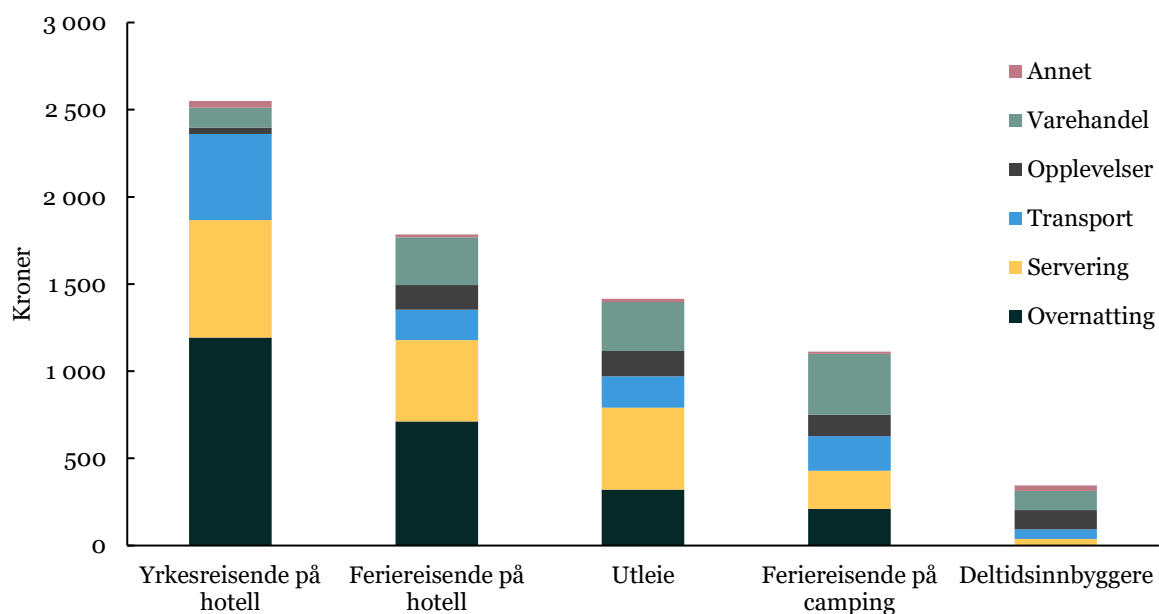
Figur 4-20: Antall gjestedøgn på Airbnb (i blått) og gjennom fritidsboligformidling (i oransje) i 2023 per region. Kilde: Menon Economics

4.2 Ringvirkninger av de tilreisendes forbruk

Figuren under viser det gjennomsnittlige døgnforbruket¹⁵ på tvers av regionene i Innlandet. Det er forskjeller på forbruket til de ulike segmentene både når det gjelder nivå og fordeling på kategorier.

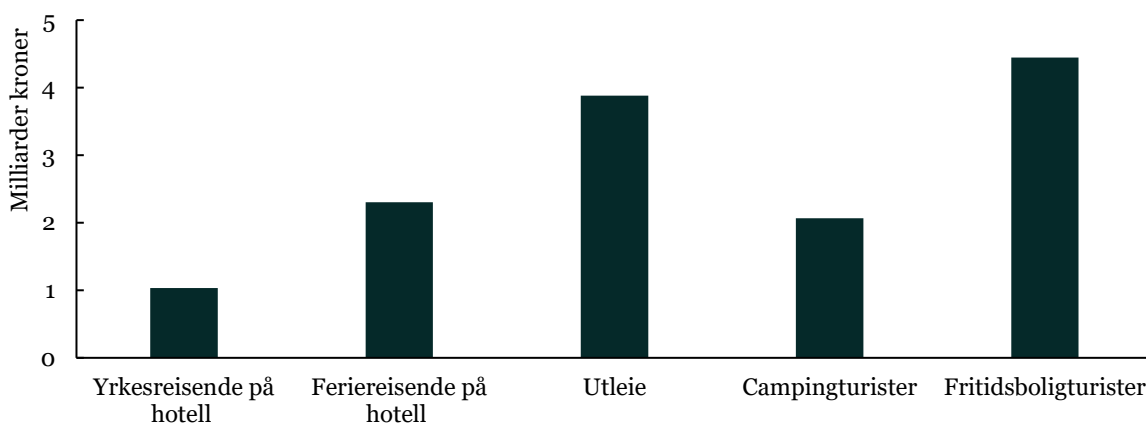
Figur 4-21: Gjennomsnittlig døgnforbruk på ulike forbrukskategorier per segment. Kilde: Menon Economics

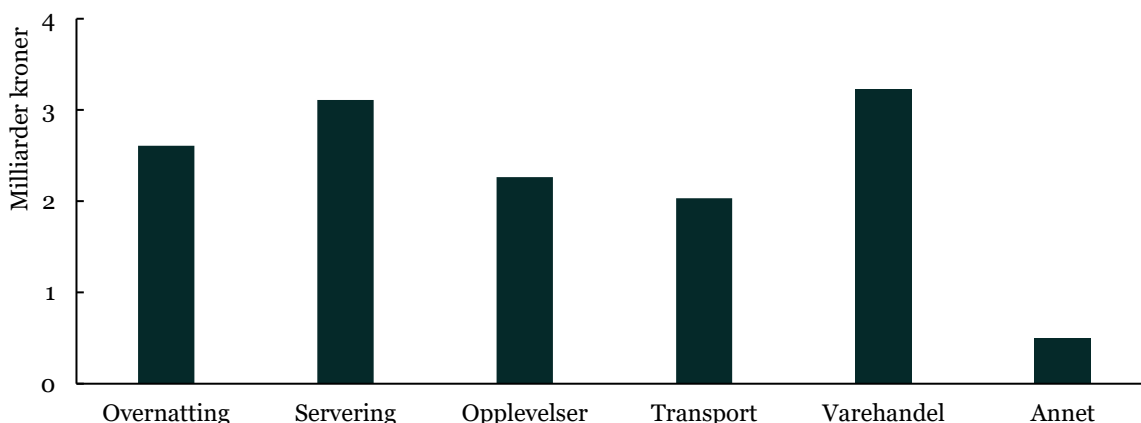
¹⁵ I forbruks- og ringvirkningsanalysen har vi slått sammen gjestedøgnene fra Airbnb og fritidsboligformidling og kaller segmentet «utleie». Årsaken til det er at vi legger til grunn samme forbruk per gjestedøgn for de to overnattingstypene.

Basert på gjestedøgn og forbruk per segment, kan vi beregne de tilreisendes samlede forbruk.¹⁶ De tilreisendes samlede forbruk i Innlandet var på 13,7 milliarder kroner i 2023. Hovedresultatene presenteres i Figur 4-22 og Figur 4-23, fordelt på henholdsvis segmenter og bransjer. Selv om deltidsinnbyggerne har det laveste døgnforbruket, gjør omfanget personer at disse står for det største forbruket (i overkant av 30 prosent av totalt forbruk). Videre ser vi at utleie (Airbnb og fritidsboligformidling) er den nest største kategorien (28 prosent) etterfulgt av feriereisende på hotell (17 prosent) og campingturister (15 prosent). Yrkesreisende på hotell er den minste kategorien, selv om de har det høyeste døgnforbruket.

Figur 4-22: Totalt forbruk i 2023 i Innlandet, fordelt på segment. Kilde: Menon Economics

Figur 4-23: Totalt forbruk i 2023 i Innlandet, fordelt på bransje. Kilde: Menon Economics

¹⁶ I dette delkapittelet viser vi noen figurer der resultatene fra forbruks- og ringvirkningsanalysene av regionene er summert. Dette må ikke forveksles med ringvirkninger av reiselivet i Innlandet. Analysene er gjennomført på region- og kommunenivå og disse avgrensningene bestemmer hvilke gjestedøgn vi anser kommer fra tilreisende og lokalbefolkning. For gjestedøgn ved fritidsbolig telles kun fritidsboligene med eiere som er bosatt utenfor regionen. Dermed anses eiere som er bosatt i en region i Innlandet som en tilreisende til en annen region i Innlandet. Dersom analysen hadde blitt gjennomført for Innlandet hadde færre fritidsboligeiere blitt kategorisert som tilreisende og resultatene ville også vært noe lavere enn når vi ser på summen av regionene.

Arrangementsturister er enkeltpersoner som besøker en destinasjon i forbindelse med et spesifikt arrangement. Dette inkluderer publikum, deltakere, journalister, frivillige og andre tilknyttede personer. Disse individene vil bruke penger i regionen hvor arrangementet holdes, noe som vil øke verdiskapingen i regionen. I Innlandet avholdes det årlig en rekke ulike arrangementer, både innen kultur og idrett.

En gjennomgang av tidligere analyser viser at arrangementer kan variere i sitt økonomiske fotavtrykk. Arrangementer har ulike profiler når det gjelder antall besøkende, hvor de besøkende kommer fra, deres forbruksmønstre, og graden av bruk av regionale produkter. Lund, Lørfald og Ericsson (2019) har utført en ringvirkningsanalyse for åtte forskjellige festivaler i gamle Oppland fylke. Rapporten viser at besøkstallene varierer fra 1 000 til 20 000 besøkende. Andelen tilreisende utgjør fra om lag 60 prosent av det totale antallet publikummere, og forbruket varierer mellom 350 og 2 300 2018-kroner per besøkende. Variasjonen i forbruk skyldes i hovedsak om besøkende overnatter kommersielt eller ikke. Rapporten fant at de økonomiske ringvirkningene fra tilreisendes forbruk varierte mellom 600 000 og 12,5 millioner kroner.

Tilsvarende har Sponsor Insight (2024) analysert World Cup Kvitfjell 2024 i Kvitfjellregionen (definert som Ringeby, Lillehammer, Øyer og Gausdal). Her deltok totalt 28 000 publikummere, hvorav 86 prosent var tilreisende fra andre land eller andre deler av Norge. Besøkendes forbruk ble anslått til et gjennomsnitt på 4 343 kroner per person, og de tilreisendes økonomiske ringvirkninger utgjorde totalt 104,7 millioner kroner.

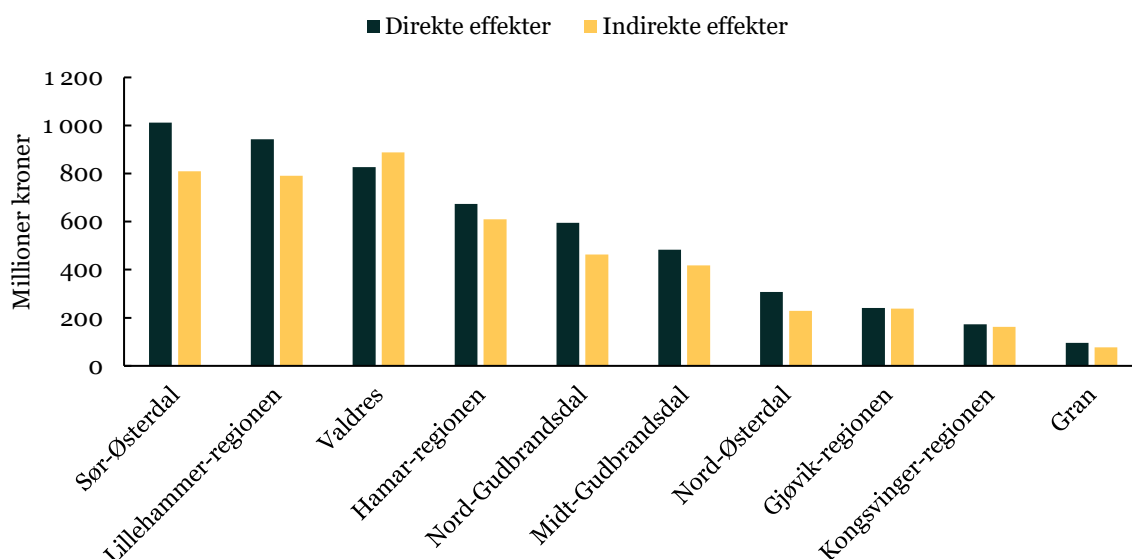
Med et bredt spenn i disse tallene vil ringvirkningene fra ulike arrangementer variere betydelig. I denne rapporten har vi ikke hatt mulighet til å beregne forbruket fra tilreisende arrangementsturister, og dermed ringvirkningene fra enkeltarrangementer som fant sted i Innlandet i 2023. Det er imidlertid viktig å understreke at selv om detaljerte beregninger ikke er utført, er ringvirkningene fra disse turistene likevel fanget opp i våre analyser, ettersom arrangementsturistene omfattes av gjestedøgnstatistikken. Det er imidlertid ikke mulig å skille dem fra øvrige turister.

Basert på det samlede forbruket fra de tilreisende beregner vi ringvirkninger i form av verdiskaping og sysselsetting i næringslivet. For mer informasjon om Menons ringvirkningsmodell, se Vedlegg 3.

I figurene under oppsummerer vi hovedresultatene: direkte og indirekte effekter av de tilreisendes forbruk, fordelt på regioner.¹⁷ Alle de direkte effektene tilfaller Innlandet, mens de indirekte effektene finner stede i hele landet. Som regel vil kun en liten del av de indirekte effektene finne sted i Innlandet. Figur 4-24 viser direkte og indirekte verdiskapingseffekter, mens Figur 4-25 viser direkte og indirekte sysselsettingseffekter. Summen av ringvirkningseffektene for regionene gir 5,4 milliarder kroner i direkte verdiskapingseffekter og 8 400 i direkte sysselsettingseffekter. Dette er altså ringvirkninger som finner sted i Innlandet fylke. Merk at estimert verdiskaping i denne analysen inkluderer tilreisendes varehandel.

¹⁷ Når vi bryter ned gjestedøgnene på regioner og kommuner er det tre potensielle feilkilder. For det første har vi antatt likt forbruk per gjestedøgn i alle regionene. I praksis vil det være betydelig variasjon mellom regioner, men vi har ikke tallgrunnlaget for å differensiere på så små geografiske nivåer. For det andre vil ikke nødvendigvis de estimerte gjestedøgnene treffe presist. Det gjelder både kommersielle gjestedøgn, men også gjestedøgn på fritidsboliger der vi har lagt til grunn samme antall gjestedøgn per fritidsbolig i hele Innlandet. For det tredje er forbruket beregnet basert på de tilreisende som overnatter i regionen, men i praksis kan deler av deres forbruk finne sted utenfor regionen. For eksempel kan det tenkes at brukere av fritidsboliger i Nord-Østerdalen står på ski og bruker serveringstjenester i Trøsl.

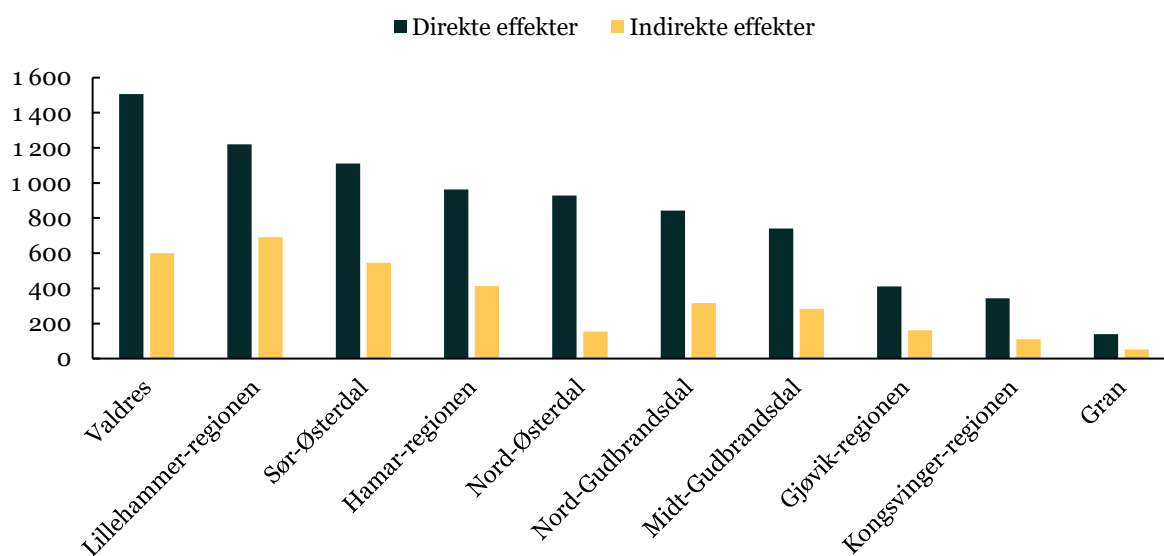
Figur 4-24: Direkte og indirekte verdiskapingseffekter fra tilreisendes forbruk i 2023 per region.
Kilde: Menon Economics

Figurene viser at effektene er størst i Sør-Østerdalen, Lillehammer-regionen og Valdres. Blant regionene er det noe variasjon i forholdet mellom direkte og indirekte effekter. Blant annet har Nord-Østerdal relativt lite indirekte verdiskaping sett mot den direkte verdiskapingen, mens det motsatte er tilfellet for Valdres. For Nord-Østerdal er 1 krone i direkte verdiskaping assosiert med 0,7 kroner i indirekte verdiskaping, mens tilsvarende tall for Valdres er 1,1 kroner i indirekte verdiskaping per krone i direkte verdiskaping.

Verdiskapingseffektene er sterke i Sør-Østerdal, mens sysselsettingseffektene er sterke i Valdres. Vi ser også at de indirekte effektene er vesentlig mindre for sysselsetting enn for verdiskaping. Årsaken til det er at reiselivsnæringen er betydelig mer arbeidsintensiv enn næringene som er underleverandører til reiselivsnæringen.

Figur 4-25: Direkte og indirekte sysselsettingseffekter fra tilreisendes forbruk i 2023 per region.
Kilde: Menon Economics

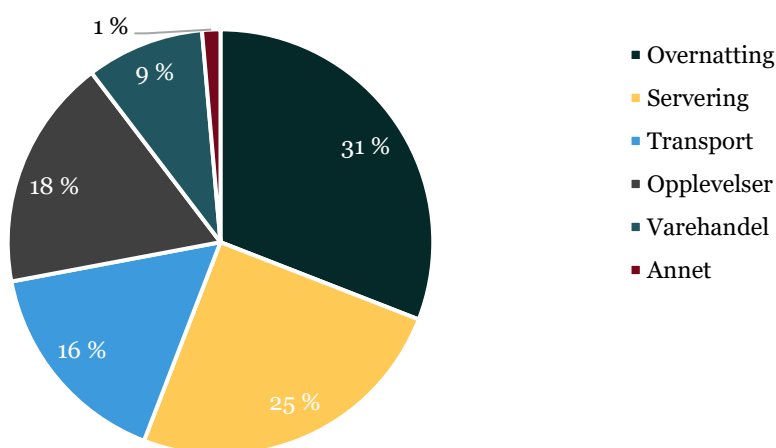

Hva er direkte og indirekte ringvirkningseffekter?

Direkte effekter viser til den verdiskapingen og sysselsettingen som forbruker legger grunnlag for direkte i bedriftene der forbruket finner sted, for eksempel hoteller, restauranter, dagligvarebutikker mm. Alle disse direkte effektene i analysen finner sted i bedrifter i Innlandet. Når de tilreisende handler i reiselivsbedriftene på en destinasjon bidrar dette i tillegg til økonomiske effekter i leverandørkjeden til disse bedriftene. Dette omtales som indirekte effekter og disse finner sted i hele Norge.

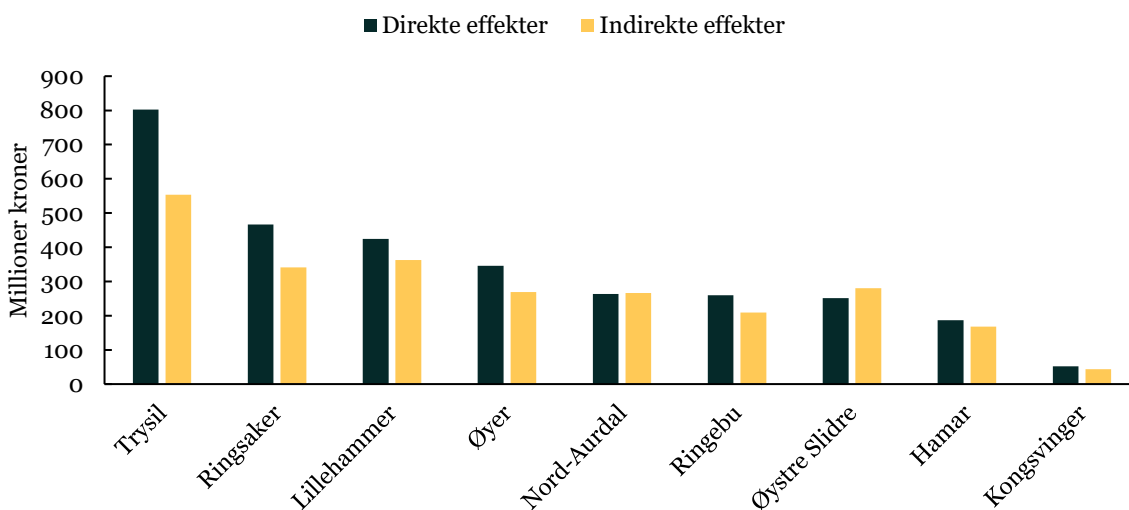
Figuren under viser hvordan verdiskapingseffektene fordeler seg på ulike bransjer. Reiselivsnæringen er mottakere av 90 prosent av den direkte verdiskapingen. Alle reiselivsbransjene har omtrent 20 prosent av verdiskapingen hver, men overnatting er størst med 31 prosent. De resterende 10 prosent finner sted i varehandelen og andre næringer.

Figur 4-26: Fordelingen av direkte verdiskapingseffekter på bransje i 2023. Kilde: Menon Economics

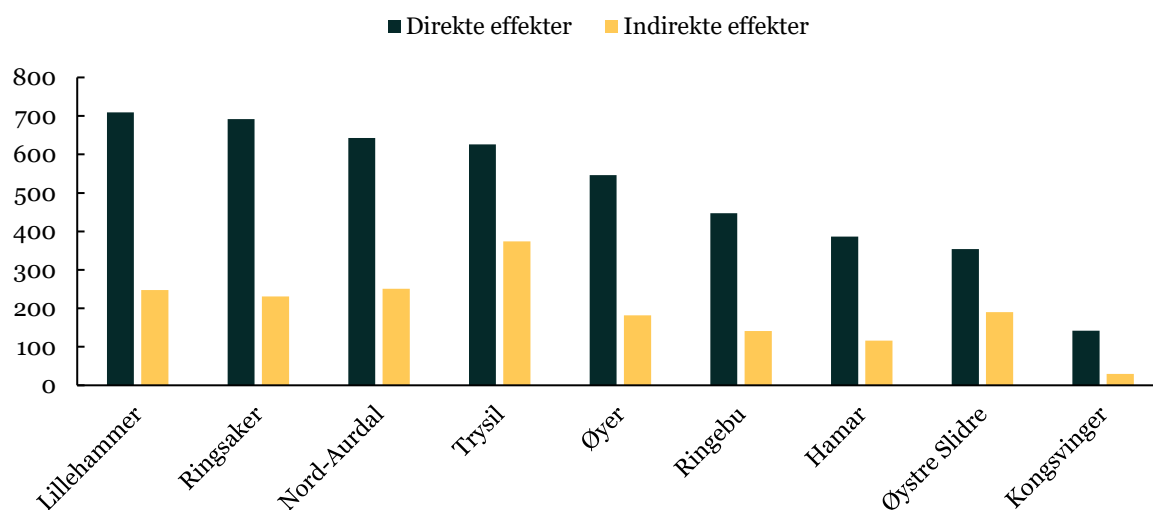

Figur 4-27 og Figur 4-28 henholdsvis verdiskapings- og sysselsettingseffekter (direkte og indirekte) per kommune. Den viser at Trysil er kommunen med største direkte verdiskapingseffekter, mens Lillehammer er størst når det kommer til sysselsetting.

Figur 4-27: Direkte og indirekte verdiskapingseffekter fra tilreisendes forbruk i 2023 per kommune. Kilde: Menon Economics

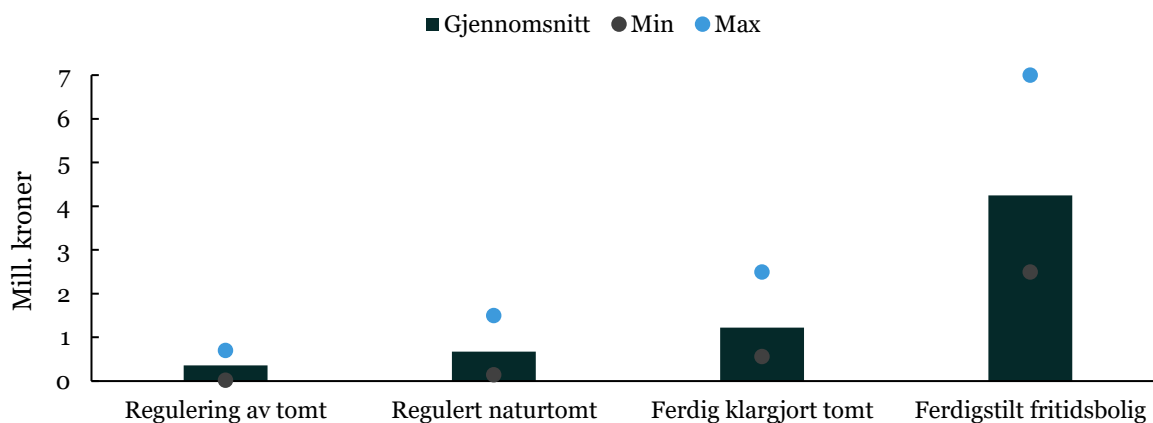
Figur 4-28: Direkte og indirekte sysselsettingseffekter fra tilreisendes forbruk i 2023 per kommune. Kilde: Menon Economics

4.3 Ringvirkninger fra bygg og vedlikehold av fritidsboliger

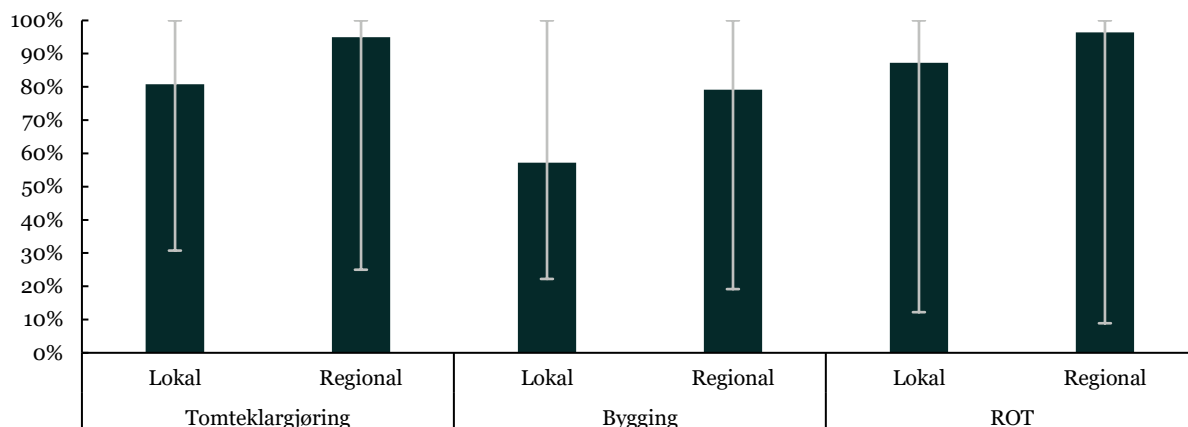
For å anslå verdiskapingen i de ulike regionene og i fylket totalt som grunner i bygg- og anleggssektoren tilknyttet til fritidsboligene, så har vi gjennomført flere spissede intervjuer med personer som kjenner hver av regionene og bygg- og anleggssektoren eller eiendomsmarked godt («ekspertene»). Vi spurte disse blant annet om deres beste gjetning på kostnadene ved å ferdigstille en typisk fritidsbolig, fordelt på de ulike fasene. Kostnaden indikerer omsetning i bygg- og anleggsvirksomhet. Hver fritidsbolig er unik og kostnadene avhenger blant annet av størrelse og standard på fritidsboligen. Anslagene må derfor forstås som indikative og representerer respondentenes forståelse for en typisk fritidsbolig i deres region. Resultatene for fylket samlet oppsummeres i Figur 4-29. Den viser at omsetningen er klart størst for byggingen av fritidsboligene (høyre søyle fratrullet de tre andre). Denne fasen står for om lag 65 prosent av total omsetning fra regulering til nøkkelferdig fritidsbolig. Figuren viser også et stort spenn i anslagene, særlig for ferdigstilt fritidsbolig, hvor de maksimale anslagene trekker særlig opp gjennomsnittet. Anslaget på salg av ferdigstilt fritidsbolig samsvarer godt med SSBs eiendomsomsetningsstatistikk.

Figur 4-29 Gjennomsnittlige anslag på totalkostnad per byggefase av en typisk fritidsbolig, samlet for Innlandet. N=27

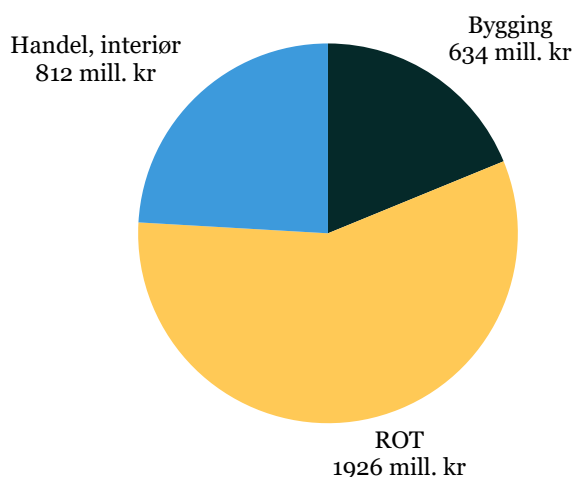
For å beregne relevant verdiskaping fra selskaper og arbeidstakere innenfor Innlandet (og hver region) har vi intervjuet eksperter som kjenner bygg- og anleggsmarkedet og eiendomsmarkedene i Innlandet. Basert på intervjuene har vi utarbeidet anslag på andeler av omsetningen til aktører lokalisert i de ulike regionene («lokalandel») eller i fylket («regionalandel»). Resultatene oppsummeres i Figur 4-30. Figuren viser at regionalandelen naturlig nok er gjennomgående høyere enn lokalandelene. Den viser også at de gjennomsnittlige andelene er høyere for tomteklargjøring enn for bygging av fritidsboligene. Også her er det et stort spenn i anslagene, blant annet på grunn av variasjon på tvers av regionene.

Figur 4-30: Andeler av økonomisk aktivitet (omsetning) som anslås å være lokal- eller regional. Gjennomsnittlig svar i søyler. Minimum- og maksimum-anslag vist med spennet. «ROT» er rehabilitering, ombygging og tilbygg. N=27

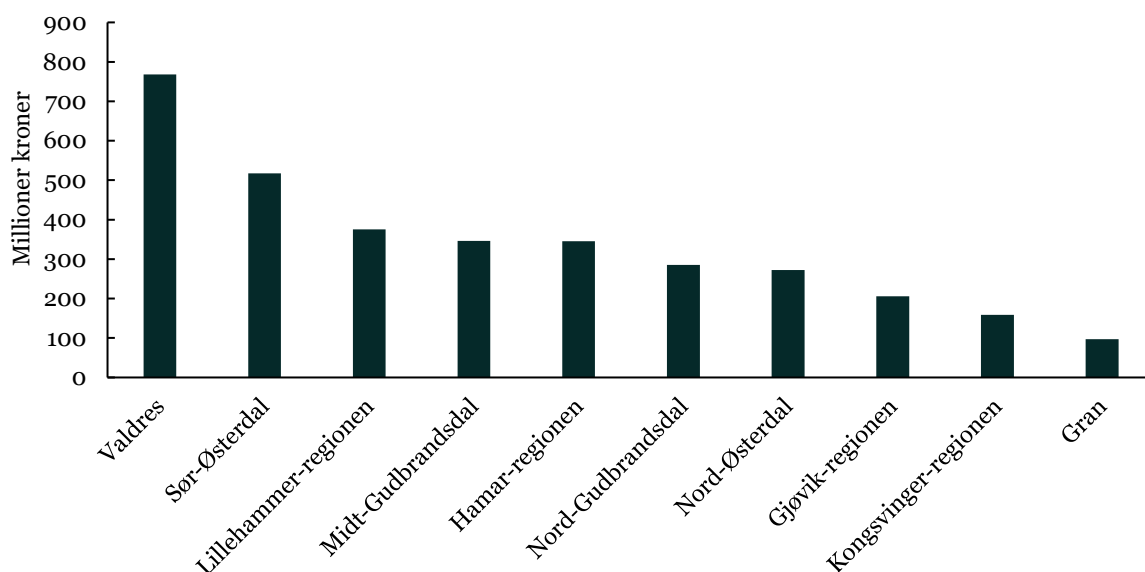
Vi benytter region-spesifikke anslag på omsetning og lokal-andeler for å estimere direkte og indirekte verdiskapingseffekter, oppsummert i Figur 4-31 og Figur 4-32. Figur 4-31 viser at i 2023 bidro bygging av fritidsboliger til anslagsvis 634 mill. kroner i verdiskaping i fylket, mens verdiskaping fra rehabilitering, ombygging og tilbygg (ROT) bidro til anslagsvis 1,9 mrd. kroner i verdiskaping. Deltidsinnbyggernes kjøp av interiør, som møbler og gardiner, utgjorde om lag 812 mill. kroner.

Figur 4-31: Direkte verdiskapingseffekter fra fritidsboligbygging; rehabilitering, oppgradering og tilbygg (ROT) og innkjøp til fritidsboligene (interiør) i 2023. Kilde: Menon Economics

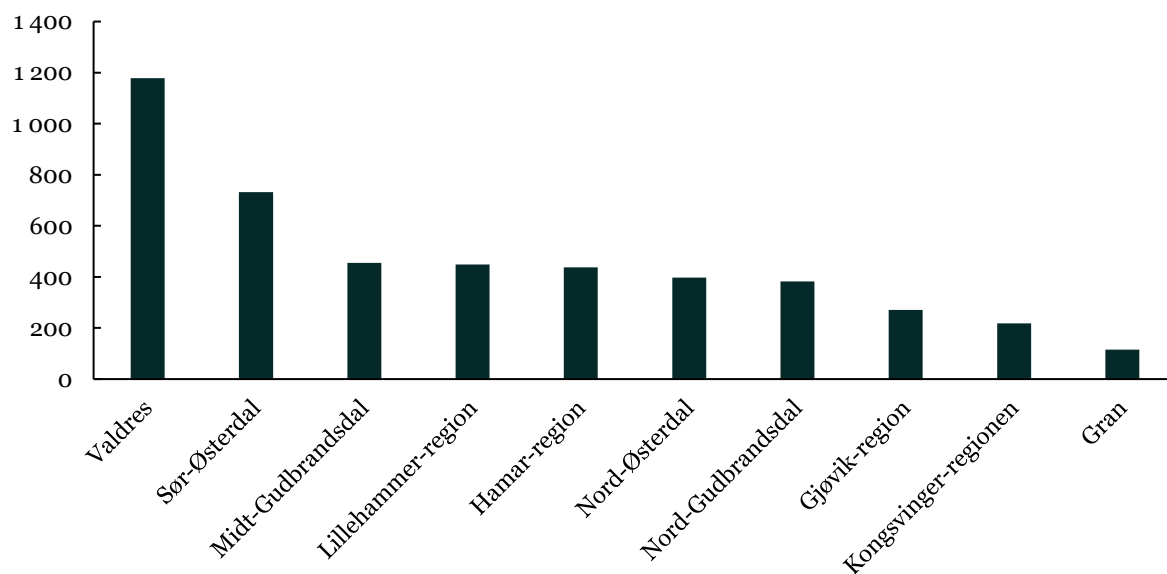

Figur 4-32 og Figur 4-33 viser at ringvirkningseffektene fra disse aktivitetene var særlig sterke i Valdres (om lag 770 millioner kroner i verdiskaping og 1200 sysselsatte) og Sør-Østerdalen (om lag 520 millioner kroner i verdiskaping 700 sysselsatte).

Figur 4-32: Direkte verdiskapingseffekter fra fritidsboligutbygging i 2023 per region. Kilde: Menon Economics

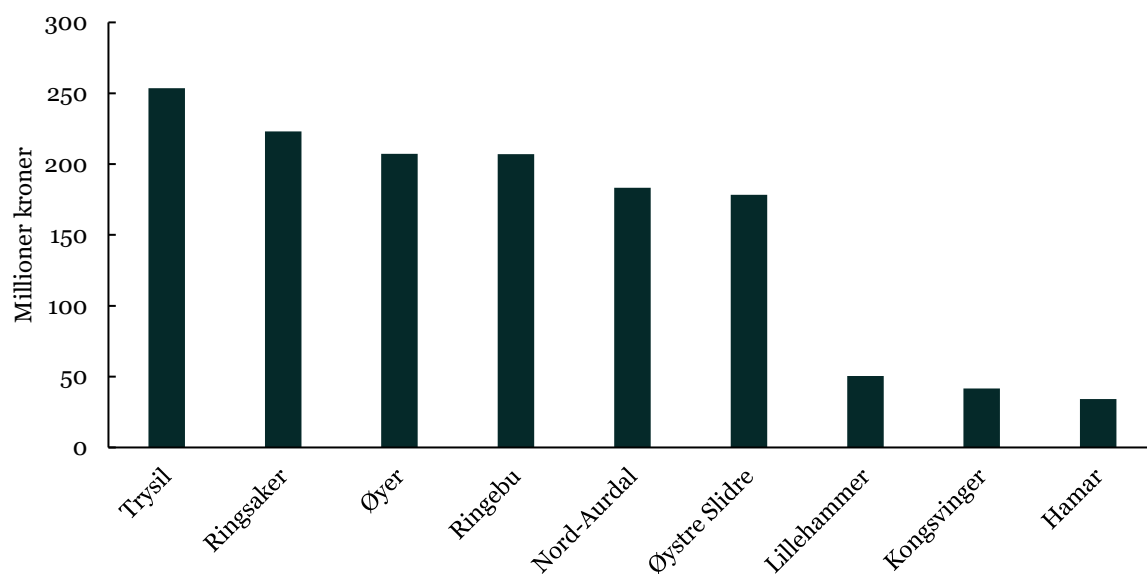

Figur 4-33: Direkte sysselsettingseffekter fra fritidsboligutbygging i 2023 per region. Kilde: Menon Economics

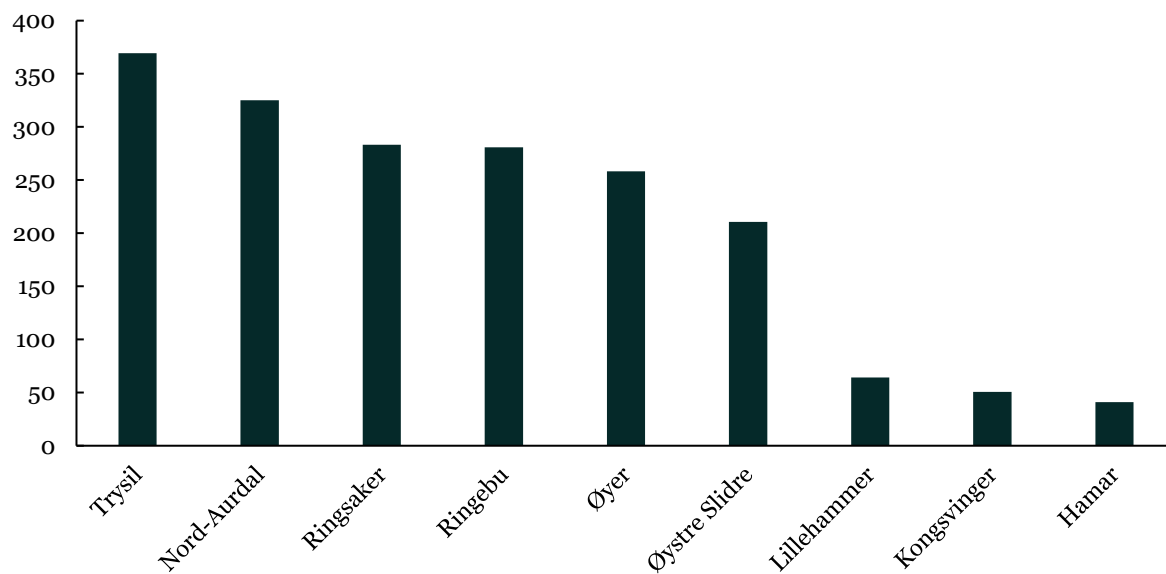

På samme måte viser figurene under effektene i utvalgte kommuner. De viser at det er Trysil som har flest direkte verdiskapings- og sysselsettingseffekter fra fritidsboligutbygging.

Figur 4-34: Direkte verdiskapingseffekter fra fritidsboligutbygging i 2023 per kommune. Kilde: Menon Economics

Figur 4-35: Direkte sysselsettingseffekter fra fritidsboligutbygging i 2023 per kommune. Kilde: Menon Economics

5 Klimafotavtrykket til tilreisende og til fritidsboligbygging i Innlandet

Klimafotavtrykket til ulike segmenter tilreisende varierer stort, også målt relativt til kroner lagt igjen i Innlandet. Vår definerte norske togturist gir et utslipp på 4-12 kg CO₂e per besøk og 2 200-6 400 kroner i forbruk per kg CO₂e. På andre siden av skalaen anslår vi at vår definerte asiatiske tilreisende gir et utslipp på 1,3-3 tonn CO₂e per besøk og 5-13 kroner i forbruk per kg CO₂e. Selv om det er usikkerheter ved indikasjonene peker de tydelig på at norske tilreisende er langt mer klimavennlig enn utenlandske: per kg CO₂e får Innlandet igjen om lag 200-500 ganger så mye i økonomisk aktivitet for norske togturister og Østlendinger generelt enn gjestesegmentene som reiser lengst.

Fritidsboligutbygging gir i hovedsak et engangsutslipp grunnet arealbruksendringer og bygg- og anleggsaktivitet. Vi indikerer at utslippene er i størrelsesorden 33-102 tonn CO₂e per bygde leilighet og 39-123 tonn CO₂e per bygde enkeltstående fritidsbolig. Spennet indikerer det usikre veibehovet per fritidsbolig og hvilke naturarealer det bygges i.

I det følgende presenterer vi først resultatene våre for indikert klimafotavtrykk fra tilreisende før i vi siste delkapittel presenterer resultatene våre for indikert klimafotavtrykk for fritidsboligbygging.

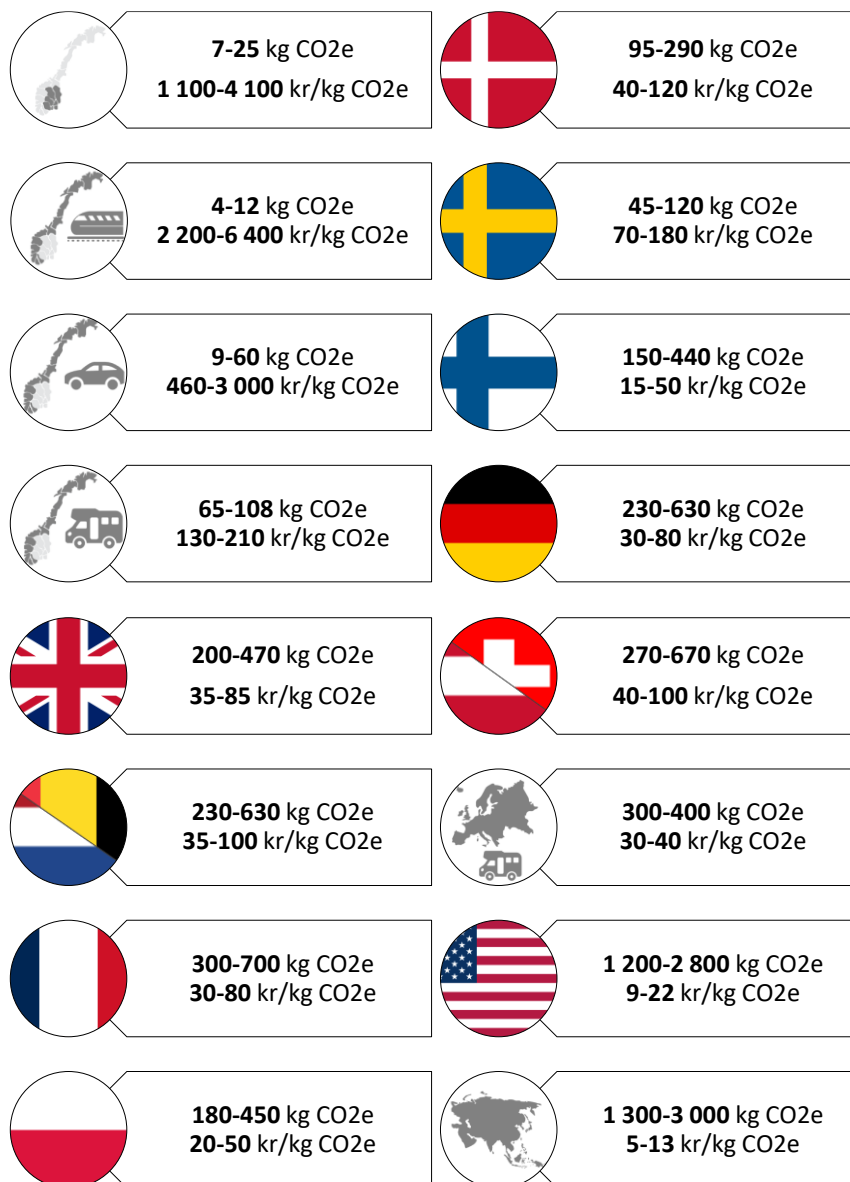
5.1 Klimafotavtrykket til typer tilreisende til Innlandet

Tilreisende til Innlandet kommer fra ulike steder i Norge og resten av verden, noe som medfører store forskjeller i reiseavstander og hvilke transportmidler som brukes. Figur 5-1 viser klimafotavtrykkene til tilreisende til Innlandet. Basert på overnattingsstatistikk og ønsker fra fylkeskommunen, er de tilreisende delt inn i 16 gjestesegmenter, hvorav 4 gjestesegmenter omfatter norske tilreisende og 9 omfatter tilreisende fra land i Europa (nærmere beskrevet i vedlegg 5). Videre er den europeiske bobilturisten etablert som et eget gjestesegment, i tillegg til tilreisende fra USA og Asia.

Figuren viser det totale utslippet per gjestesegment som følger av reisen til og fra Innlandet. Dette inkluderer den totale reisen fra startdestinasjon og til Innlandet. Videre viser figuren hvor mye hver gjest i segmentet forbruker per utslipp. Figuren viser ikke om det er sesongvariasjoner i segmentene, som gjør at forbruket til enkelte segmenter er mer «verdifulle», fordi det bidrar til helårsdrift.

Som figuren viser, er det store forskjeller på tvers av gjestesegmentene. Det totale utslippet for en gjest til Innlandet varierer fra 4 til 3 000 kg CO₂e, mens forbruket relativt til utslipp varierer fra 5 til 6 400 kr per kg CO₂e. Det som driver forskjellene er hvor langt gjestene reiser, hvilket transportmiddel de benytter på reisen, og hvor mye de legger igjen i Innlandet i form av forbruk.

Figur 5-1: Klimafotavtrykk per gjestesegment. Oversikten viser totalt utslipp per besøk og forbruk relativt til utslipp.

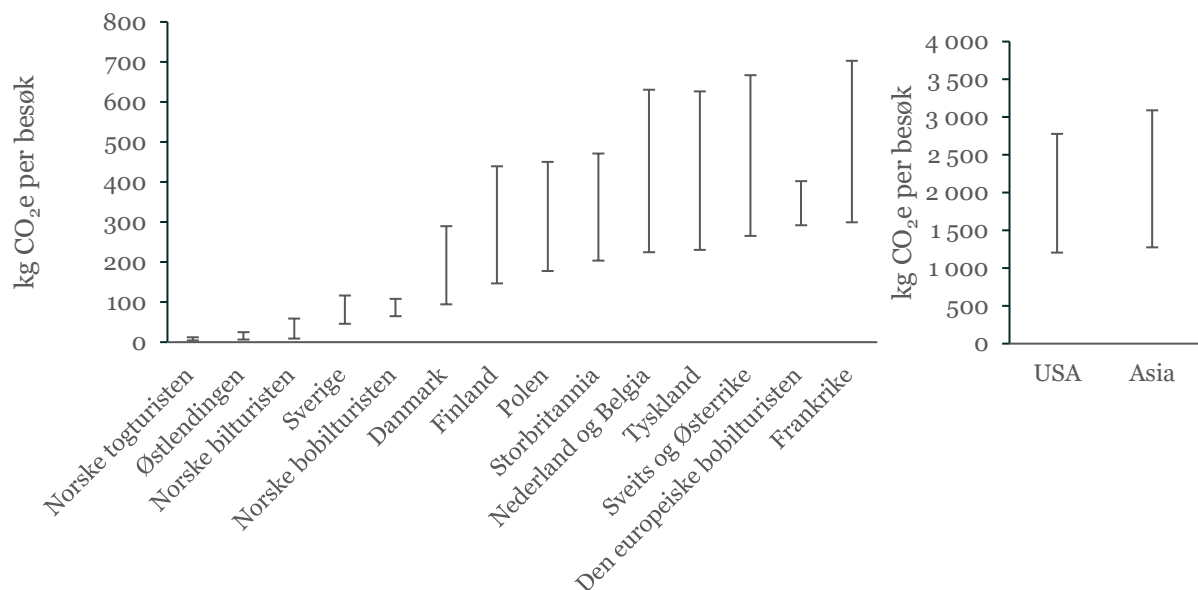
De norske gjestesegmentene skiller seg ut ved å ha lave utslipp i forbindelse med reisen til Innlandet, sammenlignet med de andre gjestesegmentene. Dette kan forklares i en kortere reisevei, i kombinasjon med transportmidler med relativt lave utslippsfaktorer. Hoveddelen av tilreisende fra Norge ankommer Innlandet med bil, noe som har betydelig lavere utslippsfaktorer enn eksempelvis fly og båt. Samtidig har de norske tilreisende et relativt høyt forbruk sammenlignet med de andre gjestesegmentene, som gjør at forbruket relativt til utslipp blir relativt høyt blant norske tilreisende sammenlignet med utenlandske tilreisende.

De nordiske nabolandene Sverige, Danmark og Finland har alle et relativt lavt utslipp sammenlignet med de øvrige utenlandske gjestesegmentene. Blant disse nabolandene har det svenske gjestesegmentet lavest utslipp fra reisen og høyest relativt forbruk. Fra de nordiske landene er andelen som ankommer med bil og fly omtrent lik, og forskjellen ligger i den betydelige andelen som kommer med båt fra Danmark og Finland, da dette er et svært utslippstungt transportmiddel. Av de tre landene er det gjester fra Danmark som har det høyeste absolutte forbruket, noe som fører til at det relative forbruket fra Sverige og Danmark blir om lag likt, mens Finland kommer relativt dårligst ut.

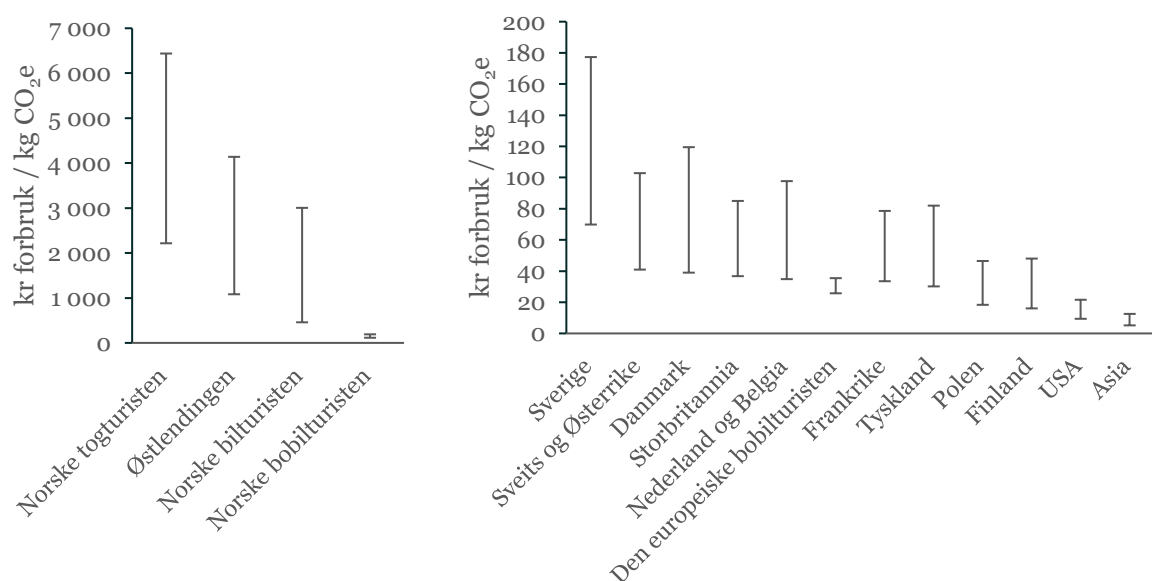
Segmentene USA og Asia skiller seg ut ved å ha høye utslipp knyttet til reisen. Dette kan forklares i lange reiseveier, i kombinasjon med at en stor andel av gjestene ankommer med fly. Asiater har et totalforbruk på reisen som er på nivå med mange av de andre gjestesegmentene, og gitt de høye utslippstallene blir derfor det relative forbruket svært lavt. Amerikanere har et noe høyere totalforbruk enn asiaterne, som gjør at det relative forbruket legger seg noe over asiaten.

Figur 5-2 og Figur 5-3 presenterer samme resultater som i Figur 5-1: spenn i indikert klimafotavtrykk per gjestesegment. Spennene grunner altså i antagelsene om utslippsintensitet i transporten, eksempelvis om østlendingen kjører elbil eller dieselbil.

Figur 5-2: Anslått klimafotavtrykk per segment, kg CO₂e per besøk

Figur 5-3: Anslått klimafotavtrykk per segment, kroner forbruk per kg CO₂

Figurene viser mulig tydeligere forskjellene mellom segmentene: de norske segmentene er stort sett mer klimavennlige og gir mer igjen i forbruk per utslipp enn de nordiske og andre europeiske

segmentene. For Figur 5-2 er asiatene og amerikanerne er skilt ut med en egen y-akse for utslipp, fordi utslippene er langt over de andre segmentene. For Figur 5-3 er tilsvarende de norske segmentene skilt ut med egen y-akse, fordi forbruket per kg CO₂e er langt høyere enn for de andre segmentene. Unntaket er den norske bobilturisten, som har et typisk lavere forbruk enn andre segmenter.

Klimafotavtrykkene inkluderer utslippene fra hele reisen. For flere av segmentene, og særlig de som reiser langt, vil imidlertid ofte destinasjoner i Innlandet inngå som en del av en større reise. Da kan det gi et bedre bilde av tilreisende til Innlandet sitt klimafotavtrykk å kun tilskrive en andel av utslippet til Innlandet. Vi illustrere dette i Tabell 5-1, hvor vi faktoriserer ned utslippene med antatt andel av dagene av total reise i Innlandet.

Tabell 5-1: Scenario-resultater hvor vi sammenligner indikert klimafotavtrykk i Figur 5-1 (kursiv) med om den tilreisende antas å være på rundreise

Beskrivelse av scenario	kg CO ₂ e per besøk	kr forbruk per kg CO ₂ e
<i>Asiat som reiser til/fra Innlandet.</i>	<i>1300-3000</i>	<i>5-10</i>
 Asiat på rundreise: 14 dager ferie i Norge. 2 av dagene er i Innlandet. Legger igjen forbruk for 2 dager og 14% av utslippene tilskrives Innlandet.	180-430	10-20
<i>Amerikaner som reiser til/fra Innlandet.</i>	<i>1200-2800</i>	<i>9-20</i>
 Amerikaner på rundreise: 14 dager på ferie i Norge, 2 av dagene er i Innlandet. Legger igjen forbruk for 2 dager og 14% av utslippene tilskrives Innlandet.	170-390	10-30
<i>Tysker som reiser til/fra Innlandet.</i>	<i>230-630</i>	<i>30-80</i>
 Tysker på rundreise: 7 dager på ferie i Norge. 1 dag er i Innlandet. Legger igjen forbruk for 1 dag og 14% av utslippene tilskrives Innlandet.	30-90	30-80
<i>Norsk bobilturist som reiser til/fra Innlandet.</i>	<i>10-60</i>	<i>130-210</i>
 Norsk bobilturist på rundreise: 28 dager ferie i Norge. 7 dager er i Innlandet. Legger igjen forbruk for 7 dager og 25% av utslippene tilskrives Innlandet.	2-10	150-1000

Tabellen viser at utslippene (kg CO₂e per besøk) kan bli betydelig lavere enn indikert klimafotavtrykk, gjengitt i kursiv for hvert segment. Indikasjonen på forbruk per utslipp i Innlandet er imidlertid i mindre grad påvirket av segmentet er på gjennomreise eller reiser til/fra Innlandet. Dette fordi vi i stor grad allerede har kontrollert for dette i hovedresultatene over. Årstiden gjestene besøker Innlandet på er ikke hensyntatt i scenariene; det differensieres ikke mellom forbruk fra ulike segmenter i høysesong og utenfor høysesonger.

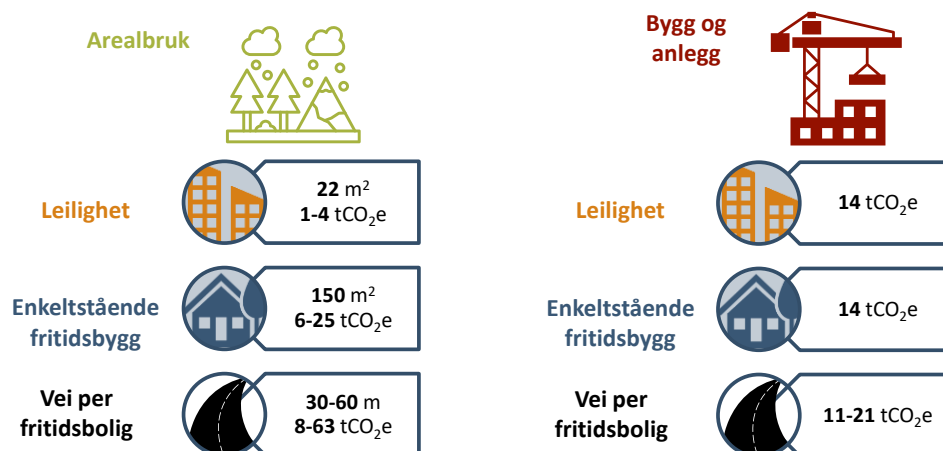
5.2 Klimafotavtrykket til fritidsboligbygging

I Figur 5-4 viser vi beregnet klimafotavtrykk fra fritidsboligbygging per fritidsbolig, fordelt på om utslippene grunner i arealbruksendringer eller bygg- og anleggsvirksomhet. Figuren skiller også på om det bygges typisk leilighet eller typisk enkeltstående fritidsbolig. Vi har skilt ut utslipp fra veibygging, fordi disse utslippene er betydelige, både fra arealbruksendringer og fra anleggsvirksomhet.

Figuren viser at det er betydelig lavere utslipp fra arealbruksendringer for leiligheter enn enkeltstående fritidsboliger (om lag 1/6), men at utslippet fra veiens arealbeslag (som ligner for leilighet og bygg) er potensielt langt større per fritidsbolig enn for selve bygget. For utslipp fra bygg- og anleggsvirksomhet er utslippene i hovedsak noe større enn for arealbruksendringene per fritidsbolig, særlig for leiligheter.

Her legger vi til grunn at utslippene fra leilighetsbygging og enkeltstående bygg er tilnærmet like. Utslipp fra veianlegging er i samme størrelsesorden per fritidsbolig som for bygg.

Figur 5-4: Anslått klimafotavtrykk fra fritidsboligbygging: per fritidsbolig (leilighet eller enkeltstående fritidsbolig), fra arealbruksendringer og bygg- og anleggsvirksomhet

Legger vi sammen disse tallene kommer vi fram til utslipp i størrelsesorden 33-102 tonn CO₂e per bygde leilighet og 39-123 tonn CO₂e per bygde enkeltstående fritidsbolig. Spennet indikerer det usikre veibehovet og hvilke natur-arealer det bygges i.

Referanseliste

- Chalmers. 2024. *Metodrapport för www.klimatsmartsemester.se, version 4.1*. Göteborg: Institutionen för Rymd-, geo- och miljövetenskap, Chalmers tekniska högskola.
- Innovasjon Norge. 2023. *Turiståret 2023. Årsrapport: Turistundersøkelsen 2023*. Oslo: Innovasjon Norge.
- Lund, P. O., Lerfald, M., & Ericsson, B. 2019. *Ringvirkninger av kulturfestivaler i Oppland* (Skriftserien Nr. 27). Østlandsforskning ved Høgskolen i Innlandet.
- Menon. 2018. Reiselivsnæringens verdi. *Menon-publikasjon nr. 104*.
- Menon. 2023a. Beregninger av klimaeffekter fra arealbruk og arealbruksendringer. Temarapport om skog- og arealbrukssektoren for TBU klima. *Menon-publikasjon nr. 60*.
- Menon. 2023b. Hva koster det å erstatte all offentlig veg i Norge? *Menon-publikasjon nr. 18*.
- Menon. 2023c. Virkninger av fritidsboligutbygging i Innlandet. *Menon-publikasjon nr. 120*.
- Miljødirektoratet. 2023. *Veileder M-1941, konsekvensutredning av klima og miljø*. Oslo: Miljødirektoratet.
- NIBIO & INN. 2024. *Verdiskaping, sysselsetting, klimautslipp og ringvirkninger av landbruket i Innlandet*. Tilgjengelig på [Innlandsstatistikk.no](https://innlandsstatistikk.no).
- Norsk Turistutvikling. 2023. Årsrapport for utvikling, trender og muligheter i campingnæringen. *Camping Årsrapport for utvikling og trender i campingnæringen*, nr. 10.
- Sponsor Insight. 2024. *Ringvirkningsanalyse World Cup Kvitfjell 2024*.
- Stakeholder. 2021. *Klimarapport norsk reiseliv 2021*. Oslo: Stakeholder
- Sun, Y.-Y., Gössling, S., Hem, L.E., et al. 2022. Can Norway become a net-zero economy under scenarios of tourism growth? *Journal of Cleaner Production*, 363.
- SSB. 2022. Mindre utslipp per transportarbeid. *Samferdsel og miljø*. Oslo: Statistisk sentralbyrå (SSB).
- Statens vegvesen. 2019. *Riksvegutredningen 2019*. Oslo: Statens vegvesen.

Vedlegg 1: Detaljerte resultater av verdiskapingsanalysen

Regionsfordelte nøkkeltall for reiselivsnæringen i 2023

Tabell V1.1: Regionsfordelte nøkkeltall (2023) for reiselivsnæringen i Innlandet — omsetning, verdiskaping, sysselsetting, driftsresultat og produktivitet. Kilde: Menon Economics

	Omsetning (mill. kr)	Verdiskaping (mill. kr)	Sysselsetting (avrundet til nærmeste 100)	Driftsresultat (mill. kr)	Produktivitet (1000 kr)
Gjøvik-regionen	1 221	487	1 200	30	414
Gran	398	184	400	28	478
Hamar-regionen	2 638	868	2 000	52	434
Kongsvinger-regionen	617	271	700	11	378
Lillehammer	2 338	956	1 900	69	514
Midt-Gudbrandsdal	794	315	600	-70	508
Nord-Gudbrandsdal	902	401	1 200	37	339
Nord-Østerdal	292	106	400	12	269
Sør-Østerdal	2 021	859	1 300	187	682
Valdres	886	368	800	37	481
Totalt	12 106	4 814	10 400	393	465

Tabell V1.2: Regionsfordelte nøkkeltall (2023) for reiselivsnæringen i Innlandet per innbygger — omsetning, verdiskaping og sysselsetting. Kilde: Menon Economics

	Innbyggere	Omsetning per innbygger (1000 kr)	Verdiskaping per innbygger (1000 kr)	Sysselsatte per 1000 innbyggere
Gjøvik-regionen	71 185	17	7	17
Gran	13 568	29	14	28
Hamar-regionen	97 049	27	9	21
Kongsvinger-regionen	48 912	13	6	15
Lillehammer	39 850	59	24	47
Midt-Gudbrandsdal	13 245	60	24	47
Nord-Gudbrandsdal	17 890	50	22	66
Nord-Østerdal	14 808	20	7	27
Sør-Østerdal	39 597	51	22	32
Valdres	17 524	51	21	44
Totalt	373 628	32	13	28

Tabell V1.3: Regionsfordelte nøkkeltall (2023) for reiselivsnæringen i Innlandet — driftsmargin, soliditet, egenkapitalrentabilitet og skatteinntekter. Kilde: Menon Economics

	Driftsmargin	Soliditet	Rentabilitet	Skatteinntekter (mill. kr)
Gjøvik-regionen	2,5%	25,5%	7,6%	26.0
Gran	7,0%	38,5%	20,1%	8.5
Hamar-regionen	2,0%	11,6%	8,4%	47.7
Kongsvinger-regionen	1,8%	26,4%	3,5%	15.2
Lillehammer	2,9%	43,1%	6,1%	50.1
Midt-Gudbrandsdal	-8,8%	-26,4%	-64,5%	16.9
Nord-Gudbrandsdal	4,1%	45,6%	13,5%	20.8
Nord-Østerdal (Fjellregionen)	4,1%	42,7%	13,0%	5.8
Sør-Østerdal	9,3%	45,4%	18,6%	38.9
Valdres	4,1%	24,9%	0,0%	18.3
Totalt	3%	19%	6%	248.2

Kommunefordelte nøkkeltall for reiselivsnæringen i 2023

Tabell V1.4: Kommunefordelte nøkkeltall (2023) for reiselivsnæringen i Innlandet — omsetning, verdiskaping, sysselsetting, driftsresultat og produktivitet. Kilde: Menon Economics

	Omsetning (mill. kr)	Verdiskaping (mill. kr)	Sysselsatte (avrundet til nærmeste 10)	Driftsresultat (1000 kr, avrundet til nærmeste hundre tusen)	Produktivitet (1000 kr, avrundet til nærmeste ti tusen)
Gjøvik	959	376	850	28 900	440
Nordre Land	59	26	80	4 900	330
Søndre Land	29	13	20	-4 100	580
Vestre Toten	83	35	120	-300	290
Østre Toten	91	37	100	1 000	360
Gran	398	184	380	28 000	480
Hamar	1 479	574	1 280	21 900	450
Løten	77	19	70	-4 600	290
Ringsaker	448	178	460	27 300	390
Stange	633	96	190	7 100	520
Eidskog	85	29	80	1 900	380
Grue	77	32	110	-2 100	300
Kongsvinger	292	132	320	7 500	420
Nord-Odal	15	8	30	300	290
Sør-Odal	93	47	130	2 600	360
Åsnes	55	24	60	800	380
Gausdal	94	17	70	-23 800	250
Lillehammer	1 533	669	1 260	44 400	530
Øyer	710	269	540	48 300	500
Nord-Fron	182	49	170	-113 100	300

	Omsetning (mill. kr)	Verdiskaping (mill. kr)	Sysselsatte (avrundet til nærmeste 10)	Driftsresultat (1000 kr, avrundet til nærmeste hundre tusen)	Produktivitet (1000 kr, avrundet til nærmeste ti tusener)
Ringeby	401	164	310	16 100	520
Sør-Fron	211	1	140	27 000	720
Dovre	174	80	160	17 100	510
Lesja	47	19	90	100	220
Lom	263	133	280	12 300	480
Sel	188	71	240	5 400	300
Skjåk	75	27	160	-2 400	180
Vågå	155	69	270	4 800	260
Alvdal	40	18	80	1 300	220
Folldal	21	10	40	800	250
Os	14	9	20	1 500	460
Rendalen	31	19	30	8 600	550
Tolga	3	1	10	-400	70
Tynset	182	51	220	200	240
Elverum	545	255	560	22 000	460
Engerdal	22	8	20	1 200	440
Stor-Elvdal	23	7	30	-1 500	260
Trysil	1 322	544	530	164 600	1 030
Våler	36	14	40	-1 100	340
Åmot	74	30	80	2 200	360
Etnedal	40	20	20	7 300	980
Nord-Aurdal	351	148	420	7 200	350
Sør-Aurdal	17	5	30	-4 200	150
Vang	67	21	30	-8 600	630
Vestre Slidre	28	11	40	1 200	290
Øystre Slidre	382	163	220	33 700	740
Totalt	12 106	1 898	10 360	393 400	470

Tabell V1.5: Kommunefordelte nøkkeltall (2023) for reiselivsnæringen i Innlandet per innbygger
— omsetning, verdiskaping og sysselsetting. Kilde: Menon Economics

	Innbyggere	Omsetning per innbygger (1000 kr)	Verdiskaping per innbygger (1000 kr)	Sysselsatte per 1000 innbyggere
Gjøvik	30 563	31	12	28
Nordre Land	6 527	9	4	12
Søndre Land	5 564	5	2	4
Vestre Toten	13 635	6	3	9
Østre Toten	14 896	6	2	7
Gran	13 568	29	14	28
Hamar	32 382	46	18	40
Løten	7 836	10	2	8
Ringsaker	35 475	13	5	13
Stange	21 356	30	5	9
Eidskog	6 028	14	5	13
Grue	4 572	17	7	23
Kongsvinger	17 966	16	7	18
Nord-Odal	5 010	3	2	6
Sør-Odal	8 069	12	6	16
Åsnes	7 267	8	3	9
Gausdal	6 129	15	3	11
Lillehammer	28 560	54	23	44
Øyer	5 161	138	52	104
Nord-Fron	5 589	33	9	30
Ringebu	4 416	91	37	71
Sør-Fron	3 240	65	31	44
Dovre	2 466	71	33	63
Lesja	1 966	24	10	44
Lom	2 212	119	60	126
Sel	5 567	34	13	43
Skjåk	2 147	35	13	73
Vågå	3 532	44	20	76
Alvdal	2 493	16	7	31
Folldal	1 519	14	7	26
Os	1 844	8	5	10
Rendalen	1 769	18	10	19
Tolga	1 555	2	0	5
Tynset	5 628	32	9	39
Elverum	21 568	25	12	26
Engerdal	1 328	16	6	14
Stor-Elvdal	2 281	10	3	12
Trysil	6 582	201	83	81
Våler	3 625	10	4	11
Åmot	4 213	18	7	20
Etnedal	1 239	33	16	16
Nord-Aurdal	6 401	55	23	66
Sør-Aurdal	2 866	6	2	12
Vang	1 636	41	13	20
Vestre Slidre	2 091	13	5	18
Øystre Slidre	3 291	116	50	67
Totalt	373 628	32	13	28

Tabell V1.6: Kommunefordelte nøkkeltall (2023) for reiselivsnæringen i Innlandet – driftsmargin, soliditet, egenkapitalrentabilitet og skatteinntekter. Kilde: Menon Economics

	Driftsmargin	Soliditet	Rentabilitet	Skatteinntekter (mill. kr)
Gjøvik	3,0%	26,0%	9,3%	19.3
Nordre Land	8,3%	35,6%	27,1%	1.2
Søndre Land	-14,2%	-37,8%	-129,2%	1.1
Vestre Toten	-0,4%	18,4%	-15,9%	2.1
Østre Toten	1,1%	27,0%	0,9%	2.2
Gran	7,0%	38,5%	20,1%	8.5
Hamar	1,5%	8,7%	7,5%	32.4
Løten	-5,9%	60,6%	-4,5%	1.4
Ringsaker	6,1%	37,0%	19,9%	8.3
Stange	1,1%	33,6%	7,6%	5.6
Eidskog	2,3%	20,0%	13,0%	1.6
Grue	-2,7%	31,1%	-5,3%	2.1
Kongsvinger	2,6%	20,0%	6,2%	7.1
Nord-Odal	2,3%	55,9%	5,3%	0.5
Sør-Odal	2,8%	58,1%	6,0%	2.6
Åsnes	1,5%	10,0%	8,5%	1.4
Gausdal	-25,2%	74,2%	-15,7%	2.0
Lillehammer	2,9%	35,5%	12,4%	36.2
Øyer	6,8%	45,2%	6,1%	11.9
Nord-Fron	-62,1%	-40,3%	-47,0%	4.0
Ringebu	4,0%	35,8%	8,1%	8.4
Sør-Fron	12,8%	27,7%	64,4%	4.5
Dovre	9,8%	52,8%	11,3%	3.5
Lesja	0,2%	30,8%	0,8%	1.2
Lom	4,7%	58,6%	14,5%	7.0
Sel	2,9%	19,7%	1,8%	3.8
Skjåk	-3,2%	26,5%	-26,4%	1.8
Vågå	3,1%	46,4%	26,6%	3.6
Alvdal	3,2%	75,3%	5,2%	1.0
Folldal	3,7%	49,8%	5,2%	0.6
Os	10,5%	40,7%	20,8%	0.4
Rendalen	27,5%	37,8%	135,3%	0.6
Tolga	-14,0%	-71,1%	-44,6%	0.0
Tynset	0,1%	30,8%	-1,1%	3.2
Elverum	4,0%	44,2%	10,3%	14.4
Engerdal	5,5%	35,0%	0,1%	0.4
Stor-Elvdal	-6,5%	5,6%	-82,2%	0.4
Trysil	12,4%	46,3%	25,5%	21.1
Våler	-3,0%	51,8%	-6,2%	0.9
Åmot	3,0%	52,2%	1,6%	1.6
Etnedal	18,2%	3,4%	-172,5%	0.7
Nord-Aurdal	2,0%	47,5%	0,0%	8.1
Sør-Aurdal	-24,2%	39,3%	-22,7%	0.5
Vang	-12,8%	1,1%	-69,5%	1.6
Vestre Slidre	4,3%	37,9%	1,9%	0.5
Øystre Slidre	8,8%	22,1%	16,5%	6.9
Totalt	3%	19%	6%	248.2

Vedlegg 2: Estimering av gjestedøgn

Estimering av kommersielle gjestedøgn

På grunn av manglende datatilgang har vi måttet estimere kommersielle gjestedøgn for følgende kommuner:

- Stange
- Nord-Odal
- Sør-Odal
- Eidskog
- Grue
- Åsnes
- Nord-Fron
- Søndre Land
- Nordre Land
- Østre Toten
- Vestre Toten
- Gran
- Tolga
- Os
- Alvdal
- Folldal
- Ringsaker

For å beregne ringvirkninger har vært nødvendig å fordele kommersielle gjestedøgn på ulike kategorier som har ulikt forbruk. Vi skiller på måneder, nordmenn/utlendinger, camping/hotell og hvilket formål gjestene på hotell har (ferie og fritid/yrke). For noen regioner og kommuner har vi faktiske tall på alle kategoriene, mens for andre har vi måttet estimere dette også. Fremgangsmåten for estimeringen har vært å velge en reiselivsregion fra SSB for hver region/kommune som vi mener ligner når det gjelder reisemønstrene for kommersielle gjestedøgn. Reiselivsregionene fra SSB har vi data for alle dimensjonene og vi har brukt disse fordelingene for å fordele gjestedøgnstallet. En oversikt over hvilke reiselivsregioner fra SSB som har blitt brukt for de ulike regionene/kommunene følger her:

Region/kommune i analysen	Reiselivsregion fra SSB
Gjøvik-region	Gjøvikregionen
Hamar-region	Lillehammer-region
Kongsvinger-regionen	Hedmark-region
Lillehammer-region	Lillehammer-region
Midt-Gudbrandsdal	Valdres
Nord-Østerdal	Østerdalen
Sør-Østerdal	Valdres
Trysil	Hallingdal
Ringsaker	Valdres
Øystre Slidre	Valdres

Sensitivitetsanalyser for gjestedøgn på Airbnb

For å evaluere robustheten til vårt hovedestimat for gjestedøgn på Airbnb, har vi gjennomført sensitivitetsanalyser. AirDNA gir ikke direkte tall for gjestedøgn, men oppgir reservasjonsdøgn per enhet, antall rom per enhet, samt flere andre egenskaper. Disse dataene har vi brukt for å vurdere hvor følsomt estimatet vårt er overfor endringer i forutsetninger.

For hovedestimatet har vi antatt 2,26 personer per rom per reservasjonsdag, noe som gir totalt 2,168 millioner gjestedøgn fra Airbnb i Innlandet. For å vurdere estimatet har vi i første omgang primært justert antall personer per rom per reservasjonsdag. De ulike spesifikasjonene er oppsummert i tabellen nedenfor:

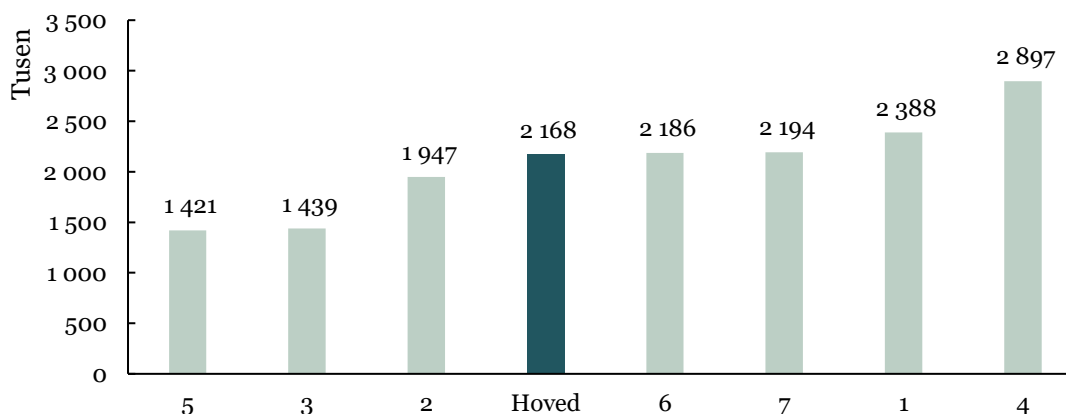
Spesifikasjoner	
1	2,49 personer per rom per reservasjonsdag per enhet
2	2,03 personer per rom per reservasjonsdag per enhet
3	1,5 personer per rom per reservasjonsdag per enhet
4	3,02 personer per rom per reservasjonsdag per enhet

I tillegg har vi klassifisert eiendommer etter type, i tre kapasitetskategorier: **stor kapasitet** (fjellhytte/skogshytte, villa, hus, feriehus, chalet, bungalow, gårdshus), **moderat kapasitet** (leilighet, borettslagsleilighet, rekkehus, gårdsopphold, landsted), og **liten kapasitet** (lite hus, gjeste-suite, loft, telt, domehus, gjeterhytte, boutiquehotell og båt). Deretter har vi justert antall personer per enhet per reservasjonsdag. Spesifikasjonene er oppsummert i tabellen nedenfor.

Spesifikasjoner	
5	3,12 personer per reservasjonsdag per enhet stor kapasitet, 2,6 personer per reservasjonsdag per enhet moderat kapasitet, 2,08 personer per reservasjonsdag per enhet liten kapasitet
6	4,8 personer per reservasjonsdag per enhet stor kapasitet, 4 personer per reservasjonsdag per enhet moderat kapasitet, 3,2 personer per reservasjonsdag per enhet liten kapasitet
7	8 personer per reservasjonsdag per enhet stor kapasitet, 4 personer per reservasjonsdag per enhet moderat kapasitet, 1,5 personer per reservasjonsdag per enhet liten kapasitet.

Resultatene fra de ulike sensitivitetsanalysene er oppsummert i figuren nedenfor.

Figur V2.1: Sensitivitetsanalyser på gjestedøgn for Airbnb.

Vedlegg 3: Om Menons ringvirkningsmodell

Menons beregninger av indirekte effekter, også kalt ringvirkninger, gjennomføres i vår egen ringvirkningsmodell, ITEM. Dette er en fleksibel fullintegrert modell som beregner **sysselsettings- og verdiskapingseffekter** på **kommunalt, regionalt og nasjonalt nivå** flere ledd bakover i verdikjeden. Modellen er illustrert i figuren til høyre. I dette oppdraget legger vi opp til å kun beregne direkte og indirekte effekter.

Grunnmodellen som brukes i ringvirkningsanalyser er i stor grad lik på tvers av ulike analysemiljøer. De bruker alle såkalte *input-output-tabeller* fra SSB, som viser leveranser på tvers av alle norske næringer.

Det er imidlertid særlig en faktor som skiller Menons modell fra andre modeller, og som gir oss mulighet til å levere en mer presis ringvirkningsanalyse: en designert modellmodul til å utregne lokale effekter.

I regionale næringsøkonomiske analyser er det som regel viktig å vurdere hvor store *lokale* effekter man kan forvente. Datagrunnlaget for standard ringvirkningsmodeller er imidlertid bare tilgjengelig på nasjonalt nivå. Dette vanskeliggjør estimeringen av effekter i en kommune eller i et fylke. Menon er det førende miljøet i Norge på lokale og regionale ringvirkningsanalyser. Denne posisjonen har vi oppnådd gjennom to tiltak. Det første er oppbyggingen av **Menons regnskapsdatabase** som sikrer at analysene vi utfører skreddersys til lokale forhold. Menon har utviklet en egen database med regnskapstall og ansatte for alle regnskapspliktige selskap i Norge. Menons regnskapsdatabase inneholder fullstendige regnskapstall for alle foretak som er rapporteringspliktige til foretaksregisteret, og vi har data tilbake til 2003. Årlig mottar vi regnskap for cirka 350 000 foretak i Norge, og samlet har vi finansiell data for over 600 000 foretak. Derne st kommer **Menons unike ringvirkningsmodell som eksplisitt modellerer ringvirkninger på kommunenivå**. Det er få eller ingen andre miljøer i Norge som har utviklet en modell som eksplisitt modellerer kommunefordelte ringvirkninger, slik at de fleste andre miljøer utelukkende analyserer nasjonale ringvirkninger.

Vedlegg 4: Nærmere om metoden for klimaanalyse

Det er gjort forbruks- og utslippsanalyser for 16 gjestesegmenter. Tabellen under viser generelle forutsetninger som gjelder på tvers av alle gjestesegmentene. For utslippstall er det benyttet intervaller med høyt og lavt utslipp. Dette er gjort for å synliggjøre den store usikkerheten i utslippstallene per transportmiddel. Utslippsfaktorene basert på SSB (2022) og Chalmers (2024). Alle kronebeløp er angitt i 2024-kroner.

Tabell V4.2: Utslippsfaktorene benyttet i beregningene av klimafotavtrykket til gjestesegmentene. Kilder: SSB (2022) og Chalmers (2024)

Utslippsfaktorer (gram CO ₂ e per passasjerkm)	Lav	Høy
Fly	112	237
Båt	186	646
Buss	30	81
Tog	7	12
Bil	15	59
Bobil	108	149

Under vises tabeller med input-data per gjestesegment. Informasjon om andeler per transportmiddel er hentet fra Innovasjon Norges Turistundersøkelse. Turistenes forbrukstall kommer fra samme undersøkelse, men dette er prisjustert med SSBs konsumprisindeks fra desember 2023 til desember 2024. Forbrukstallene for de europeiske landene er oppjustert forholdsmessig etter bobilturistene for å ta høyde for at disse er skilt ut i et eget gjestesegment. Forbrukstall for bobilturisten (både norsk og europeisk) kommer fra Norsk Turistutvikling. (2023). Avstander fra avreisepunkt og til Norge er funnet ved å benytte «Mål avstand» i Google Maps. Avstanden er beregnet fra et tilnærmet geografisk midtpunkt i hvert av gjestesegmentene og til Oslo. Det legges til grunn at utenlandske tilreisende reiser 300 km videre innad i Norge etter ankomst for å komme seg til Innlandet. Dette er fastsatt basert på avstanden fra Oslo til Ringebu (Innlandets geografiske midtpunkt). Denne avstanden er ca. 230 km, og det er lagt på noen kilometer her for å ta høyde for at noen turister også ankommer Norge andre steder enn Oslo.

I det følgende presenteres de spesifikke antagelsene per gjestesegment.

Østlendingen		
Forbruk		
Døgnforbruk	2 213 kr	
Totalforbruk	27 038 kr	
Transport		
Reiseavstand innad i Norge	230 km	Fra Oslo til Ringebu
Andel per transportmiddel:		
Fly	0 %	
Bil	90 %	
Båt	0 %	
Tog/buss	10 %	
Bobil	0 %	

Norske togturisten		
Forbruk		
Døgnforbruk	2 213 kr	
Totalforbruk	27 038 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	500 km	Basert på kjøreruter til Ringebu fra Kristiansand (555 km), Bergen (500 km), Molde (250 km), Bodø (1000 km)
Andel per transportmiddel:		
Fly	N/A	
Bil	N/A	
Båt	N/A	
Tog/buss	100 %	
Bobil	N/A	

Norske bilturisten		
Forbruk		
Døgnforbruk	2 213 kr	
Totalforbruk	27 038 kr	
Transport		
Reiseavstand innad i Norge	500 km	Basert på kjøreruter til Ringebu fra Kristiansand (555 km), Bergen (500 km), Molde (250 km), Bodø (1000 km)
Andel per transportmiddel:		
Fly	N/A	
Bil	100%	
Båt	N/A	
Tog/buss	N/A	
Bobil	N/A	

Norske bobilturisten		
Forbruk		
Døgnforbruk	1 012 kr	
Totalforbruk	12 364 kr	
Transport		
Reiseavstand innad i Norge	500 km	Basert på kjøreruter til Ringebu fra Kristiansand (555 km), Bergen (500 km), Molde (250 km), Bodø (1000 km)
Andel per transportmiddel:		
Fly	N/A	
Bil	N/A	
Båt	N/A	
Tog/buss	N/A	
Bobil	100 %	

Danmark		
Forbruk		
Døgnforbruk	1 656 kr	
Totalforbruk	11 298 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	500 km	Startpunkt: Odense
Andel per transportmiddel:		
Fly	13 %	
Bil	47 %	
Båt	29 %	
Tog/buss	5 %	
Bobil	6 %	

Sverige		
Forbruk		
Døgnforbruk	1 612 kr	
Totalforbruk	8 145 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	420 km	Startpunkt: Stockholm
Andel per transportmiddel:		
Fly	16 %	
Bil	57 %	
Båt	3 %	
Tog/buss	16 %	
Bobil	7 %	

Finland		
Forbruk		
Døgnforbruk	1 066 kr	
Totalforbruk	7 052 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	800 km	Startpunkt: Helsinki
Andel per transportmiddel:		
Fly	19 %	
Bil	44 %	
Båt	27 %	
Tog/buss	5 %	
Bobil	6 %	

Tyskland		
Forbruk		
Døgnforbruk	1 240 kr	
Totalforbruk	18 907 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	1 100 km	Startpunkt: Frankfurt
Andel per transportmiddel:		
Fly	20 %	
Bil	27 %	
Båt	28 %	
Tog/buss	8 %	
Bobil	17 %	

Nederland og Belgia		
Forbruk		
Døgnforbruk	1 410 kr	
Totalforbruk	21 962 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	1 050 km	Startpunkt: Antwerpen
Andel per transportmiddel:		
Fly	19 %	
Bil	30 %	
Båt	31 %	
Tog/buss	6 %	
Bobil	15 %	

Frankrike		
Forbruk		
Døgnforbruk	1 470 kr	
Totalforbruk	23 536 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	1 600 km	Startpunkt: Lyon
Andel per transportmiddel:		
Fly	47 %	
Bil	17 %	
Båt	11 %	
Tog/buss	13 %	
Bobil	12 %	

Storbritannia		
Forbruk		
Døgnforbruk	2 125 kr	
Totalforbruk	17 318 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	1 070 km	Startpunkt: Manchester
Andel per transportmiddel:		
Fly	60 %	
Bil	14 %	
Båt	8 %	
Tog/buss	13 %	
Bobil	6 %	

Polen		
Forbruk		
Døgnforbruk	1 275 kr	
Totalforbruk	8 263 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	1 070 km	Startpunkt: Warszawa
Andel per transportmiddel:		
Fly	44 %	
Bil	24 %	
Båt	12 %	
Tog/buss	17 %	
Bobil	3 %	

Sveits og Østerrike		
Forbruk		
Døgnforbruk	1 655 kr	
Totalforbruk	27 297 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	1 400 km	Startpunkt: Innsbruck
Andel per transportmiddel:		
Fly	36 %	
Bil	20 %	
Båt	17 %	
Tog/buss	14 %	
Bobil	13 %	

USA		
Forbruk		
Døgnforbruk	2 529 kr	
Totalforbruk	26 025 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	6 500 km	Startpunkt: Minneapolis, MN
Andel per transportmiddel:		
Fly	70 %	
Bil	8 %	
Båt	6 %	
Tog/buss	16%	
Bobil	0 %	

Asia		
Forbruk		
Døgnforbruk	1 635 kr	
Totalforbruk	15 963 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	7 000 km	Startpunkt: Beijing, Kina
Andel per transportmiddel:		
Fly	62 %	
Bil	11 %	
Båt	10 %	
Tog/buss	17 %	
Bobil	0 %	

Den europeiske bobilturisten		
Forbruk		
Døgnforbruk	1 012 kr	
Totalforbruk	10 357 kr	
Transport		
Reiseavstand fra startdestinasjon til Norge	1 050 km	Startpunkt: Vilnius, Litauen
Andel per transportmiddel:		
Fly	N/A	
Bil	N/A	
Båt	N/A	
Tog/buss	N/A	
Bobil	100%	

Klimafotavtrykkene er sensitive for antagelsene om utslippsfaktorer, som vist i Figur 5-1-Figur 5-3. Resultatene er mindre sensitive for antagelsene om reisevei, som vist i Tabell V4.2. Tabellen viser den absolutte sensitiviteten i beregnede CO₂-utslipp per besøk av hvert av segmentene ved en antatt 20 prosent lengre eller kortere reisevei. Tabellen viser at det er relativt små forskjeller for de fleste segmentene, men at det er større forskjeller for USA og Asia, fordi distansene i utgangspunktet er lange. I prosent er imidlertid ikke sensitiviteten i utslippene større enn impulsen.

Tabell V4.2: Endring i beregnet kg CO₂ per besøk ved 20% lengre/kortere reisevei

Segment	Endring i kg CO ₂ per besøk
Norske togturisten	0-2
Østlendingen	1-5
Norske bilturisten	0-12
Sverige	7-17
Norske bobilturisten	0-22
Danmark	17-51
Finland	27-81
Polen	34-86
Storbritannia	39-91
Nederland og Belgia	42-119
Tyskland	43-118
Sveits og Østerrike	50-128
Den europeiske bobilturisten	45-63
Frankrike	57-136
USA	240-553
Asia	254-615

Antagelsene som ligger til grunn for utslipp fra **fritidsboligbygging** oppsummeres i tabellen under, både for arealbruksendringer og bygge- og anleggsvirksomhet.

Tabell V4.3: Antagelsene som ligger til grunn for anslått klimafotavtrykk for fritidsboligbygging i Innlandet

Variabel	Verdi	Kilde
Arealbeslag for enkeltstående bygg per fritidsbolig (m ²)	150	Menon (2023c)
Arealbeslag for leilighet per fritidsbolig (m ²)	22	Menon (2023c)
Meter vei per fritidsbolig lavt (m)	31	Menon (2023c)
Meter vei per fritidsbolig høyt (m)	63	Menon (2023c)
Bredde, vei (m)	6	Riksveiutredningen (Menon 2023b)
Omsetning per fritidsbolig (2024-kr)	4 000 000	Delphi-intervjuene
Omsetning per m vei (2024-kr)	100 000	Riksveiutredningen (Menon 2023b)
Utslippsfaktor arealbeslag lavt (tCO ₂ e)	43	Skog med høy bonitet, Håndbok M-1941
Utslippsfaktor arealbeslag høyt (tCO ₂ e)	167	Jordbruksareal, Håndbok M-1941
Utslippsfaktor bygg- og anlegg (tCO ₂ e per mill. kr)	3.39	SSB kildetabell 09298

Menon
Economics

Menon Economics

Sørkedalsveien 10 B, 0369 Oslo

+47 909 90 102

post@menon.no

menon.no